

בג"צ 1589/19
קבוע לדין: 10.6.20

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

העותרים

1. אורן לבוביץ
2. מפלגת עלה ירוק
ע"י ב"כ עו"ד דקל חץ-דוד עוזר
רח' אנצילביץ 17א, הוד השרון
טלפון: 054-2580987; פקס: 09-7403212
דוא"ל: dekeldavidozer@gmail.com

נגד

1. כנסת ישראל
ע"י היועץ המשפטי לכנסת
הכנסת, קרית בן גוריון, ירושלים

המשיבות

2. מדינת ישראל
ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 02-6466590; פקס: 02-6467011

תגובה מטעם המדינה

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד, ולקראת הדיון בעתירה הקבוע ליום 10.6.20, מוגשת בזאת תגובה מטעם המדינה, היא המשיבה 2, לעתירה שבכותרת.
2. בעתירה דנן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על-תנאי המופנה אל המשיבות ומורה להן להתייצב וליתן טעם, ראשית, "מדוע לא יבוטל האיסור והעונש הקבוע בסעיף 7(ג) סייפא ו(1) בפקודת הסמים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: "פקודת הסמים" או "הפקודה") בגין החזקה או שימוש עצמי בסם הקנאבוס או למצער עונש המאסר לתקופה מקסימלית של 3 שנות מאסר הקבוע בסעיף 7(ג) סייפא (להלן: "מדיניות ההפללה של צרכני קנאביס" או "מדיניות ההפללה"); שנית, "מדוע לא יוסדר שוק הקנאביס, לרבות הגידול, העיבוד, המידע, האריזה, השיווק והרכישה לכל דורש במדינת ישראל"; ושלישית, "לחלופין כל סעד אחר שיסבור נכונה בית המשפט הנכבד מהאמור בעתירה זו".
3. עמדת המדינה היא כי דין העתירה להידחות על הסף, תוך חיוב העותרים בהוצאות.
4. אשר לסעד הראשון המבוקש, הרי שלעמדת המדינה, ההוראות הנתקפות שבסעיפים 7(א)-7(ג) לפקודה, המצויות במוקד העתירה והקובעות את האיסור הפלילי על עבירת השימוש וצריכה עצמית של סם הקנאביס, ואת עונש המקסימום בצדה – חוסות תחת שמירת דינים מתוקף סעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

5. זאת, להבדיל מהוראת השעה, קרי סעיף 7(ג1) לפקודה, אשר חוקקה בשנת 2018, וקובעת הוראות חדשות ונוספות בדבר אכיפת העבירה, והעונש בצדה, בנסיבות ובתנאים מסוימים. ואולם, גם בנוגע להוראת השעה, לעמדת המדינה העתירה אינה מגלה כל עילה להתערבות חוקתית;

ראשית, הטענות שהועלו בעתירה אשר קשורות בהוראת השעה **כרוכות ברובן המכריע בטענות העיקריות בעתירה, הקשורות בעצם הותרת האיסור הפלילי על כנו**, ואשר מבקשות כאמור לתקוף חקיקה **שהיא בגדר דין שמור**.

שנית, לעמדת המדינה, גם אם ניתן לבדד מן העתירה טענות ספורדיות התוקפות את הוראת השעה לבדה, ללא קשר לדין השמור, הרי שהעתירה במתכונתה הנוכחית אינה מגלה כל עילה להתערבות שיפוטית חוקתית בהוראת השעה, שעה שהעתירה אינה כוללת כל ניתוח חוקתי סדור של הוראת השעה ושל הפגמים החוקתיים הנטענים שנפלו בה, ולמעשה העותרים לא עמדו בנטל הראשוני הבסיסי הרובץ לפתחם להוכיח קיומה של פגיעה לכאורה של הוראת השעה בזכות חוקתית, שאינה עומדת בתנאי פיסקת ההגבלה, המצדיקה את שקילת התערבותו של בית המשפט הנכבד במעשה חקיקה ראשית.

6. לעמדת המדינה, גם דינו של הסעד השני המבוקש – שעניינו, בתמצית, באסדרת שוק הקנאביס – דחייה על הסף, בהיותו כוללני ובלתי מוגדר בהיקפו. ככל שהכוונה בהקשר זה היא לאסדרת שוק של מוצר שהשימוש בו אסור, הרי שלא ברור מהו האדן המשפטי עליו מבססים העותרים את בקשתם; ככל שהמבוקש הוא כי בית המשפט הנכבד יורה למחוקק להורות על דבר מה ספציפי, אזי סעד מבוקש זה אף נעדר כל עיגון בדין, מקום שאין בית משפט נכבד זה נוהג להורות לכנסת לפתוח בהליכי חקיקה.

7. הכול, כפי שיפורט להלן.

א. התשתית הנורמטיבית

האיסור על החזקה ושימוש בקנאביס בישראל

8. ראשית האיסור על שימוש בסמים בארץ ישראל המנדטורית, בפקודת הסמים המסוכנים המנדטורית משנת 1925 (פורסמה ב- Official Gazette of the Government of Palestine n. 140 p. 249-252) (להלן: **הפקודה משנת 1925**).¹ סעיף 4 לה קבע כי "כל אדם המכין מעביר או מחזיק ברשותו כל סם הנזכר בחלק א, מן התוספת המצורפת בהם יענש בעונשין הנזכרים בחלק ב' ג". חלק א' לתוספת לפקודה זו כלל "חשיש או כל הכנת חשיש" וכן "כל הכנה של Cannabis Indica (קנבוס הודי) הדומה לחשיש".

¹ פקודת הסמים המסוכנים 1925, ע"ר 140, 219 (https://www.nevo.co.il/law_html/law21/PG-0140.pdf).

9. בהמשך, נחקקה פקודת הסמים המסוכנים, 1936 (להלן: **הפקודה משנת 1936**).² סעיף 7(1) לפקודה זו קבע כך: "מלבד אם הסם המסוכן נמצא בהיתר בטרנזיט, אסור לכל אדם להחזיק בכל סם מסוכן המוזכר בחלק א' של התוספת או לסחור או להחזיק בכל סם מסוכן המוזכר בחלק ב' של התוספת אלא אם הורשו אותו מסחר ואותה החזקה בהתאם להוראות פקודה זו או בהתאם להוראות כל תקנות שהותקנו על פיה", ובהתאם לסעיף 8 לפקודה, הרי שמדובר בדבר עבירה. חלק א' לתוספת כלל בין היתר קנבוס הודי (שהוגדר בסעיף 2 לפקודה), וכן "חשיש או הנטף העשוי מקנבוס הודי או מהצמח קנביס סאטיבה וכל תכשיר המכיל את הנטף, פרט לאותם הנזכרים בחלק ב' של התוספת", וחלק ב' של התוספת כלל בין היתר "כל תמצית או מישרה של קנבוס הודי". בנוסף, קבע סעיף 14 לפקודה זו כי "כל אדם – (א) המחזיק בכל בית ומרשה להשתמש באותו בית לצורך הכנת אופיום או חשיש לעישון או לצורך מכירתם או עישונם של אופיום או חשיש מוכנים; או (ב) שיש לו קשר עם הנהלתו של כל בית המשמש לכל מטרה כאמור לעיל; או (ג) שיש ברשותו כל מקטרות או כלים אחרים המשמשים בקשר עם עישון האופיום או החשיש או כלים המשמשים בקשר עם הכנת האופיום או החשיש לצרכי עישון; או (ד) מעשן אופיום או חשיש או משתמש בהם בדרך אחרת, או מבקר תכופות במקום המשמש לעישון אופיום או חשיש, יאשם בעברה עפ"י פקודה זו".

10. לפקודה משנת 1936, שהייתה לחוק במדינת ישראל בהתאם לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, היו מספר תיקונים במהלך השנים, ובהם תיקון מספר 2 – החוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (עבירות על פיתוי קטינים להתמסר לסמים מסוכנים), התשכ"ח-1968, והחוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (מס' 3), תשל"א-1971³ (להלן: **התיקון משנת 1971**) שבמסגרתו נוסחו מחדש העבירות העיקריות – יצוא, יבוא, מסחר, אספקה ותיווך; ייצור, הכנה והפקה; החזקה ושימוש. כך, הוחלף הסעיף בדבר "איסור על החזקה ועל שימוש", בהוראה לפי סעיף 7(א) כי "לא יחזיק אדם סם מסוכן ולא ישתמש בו, אלא במידה שהותר הדבר בפקודה זו או בתקנות לפיה, או ברשיון מאת המנהל".

11. ביולי 1973 חוקקה פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן: **הפקודה**), שכפי שמעיד שמה, מהווה נוסח חדש לפקודה המנדטורית משנת 1936. בהיותה כזו, הצעת הנוסח החדש איננה כוללת מטבע הדברים דברי הסבר, שכן אין מדובר בשינוי מהותי של החוק.

12. עם זאת, לתיקון משנת 1971 יש דברי הסבר,⁴ ובהם בין השאר הסבר בדבר ההצדקה לאיסור על השימוש, ולא רק על החזקה, בסמים מסוכנים, תוך שהוצע להרחיב את תחולת ההוראות הנוגעות לפעולות הכרוכות בהכנת אופיום וחשיש והשימוש בהם לגבי כל סם מסוכן שהוא. וכך הוסבר: "יש כאן איסור על החזקת הסמים ואין איסור על השימוש בהם (קיים רק איסור על עישון אופיום או חשיש [...]). לכאורה מסתבר, שהמשתמש בסם

² פקודת הסמים המסוכנים 1936, ע"ר 577, 120 (https://www.nevo.co.il/law_html/law21/PG-0577-1.pdf).

³ https://www.nevo.co.il/law_html/law14/LAW-0620.pdf

⁴ https://fs.knesset.gov.il/7/law/7_ls1_289946.PDF

מסוכן הוא ממילא גם מחזיק בו. אולם מן הראוי הוא לאסור את השימוש עצמו, שהרי זו עיקר מטרתה של הפקודה, ומן הנכון שהדבר יאמר במפורש. יתרה מזו – לעתים אפשר להעלות את הטענה, שאמנם השתמש אדם בסם אך הוא ניתן לפיו או נזרק אליו על ידי אחר, בלא שהיתה החזקה של ממש, במובן המשפטי, של המשתמש עצמו. מוצע על כן לאסור אף את השימוש, במידה שלא הותר על פי הפקודה או ברשיון".

13. כמפורט לעיל, עניינה של העתירה דנן בהוראות סעיף 7 רבתי לפקודה, אשר כבר עם חקיקתה בשנת 1973⁵ קבע את האיסור הפלילי בדבר שימוש והחזקה בסם מסוכן, כדלקמן:

7. (א) לא יחזיק אדם סם מסוכן ולא ישתמש בו, אלא במידה שהותר הדבר בפקודה זו או בתקנות לפיה, או ברשיון מאת המנהל.

(ב) האמור בסעיף זה בדבר איסור החזקה אינו חל על סם מסוכן הנמצא במעבר שהותר לפי פקודה זו.

14. ונזכיר, כי האיסור על שימוש והחזקה בסם מסוכן כשלעצמו לא הביא לשינוי מהותי במצב החוקי, שהרי האיסור על החזקת קנאביס קיים בארץ ישראל המנדטורית מאז חקיקת הפקודה משנת 1925, ובישראל מאז קום המדינה; והאיסור על שימוש בסם קיים מאז התיקון משנת 1971, כשקדם לו האיסור על עישון חשיש ואופיום בפקודה משנת 1936.

15. זאת ועוד, כפי שהיה בכל פקודות הסמים המסוכנים שנחקקו לאורך השנים, גם בפקודה הוגדר סם הקנבוס כסם מסוכן – כאשר הגדרה זו כללה בין היתר, על פי התוספת לפקודה, קנבוס הודי, קנבוס תרבותי ושרף של קנבוס תרבותי.

16. בחוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים, תשל"ט-1979, הוא תיקון מס' 1 לפקודה,⁶ תוקן סעיף 7 ונוסף לו ס"ק (ג) בדבר העונש בצד עבירת השימוש והחזקה בסם מסוכן, כך:

"(ג) העובר על הוראות סעיף זה, דינו – מאסר חמש עשרה שנה או קנס חצי מיליון לירות. ואם החזיק בסם או השתמש בו לצריכתו העצמית בלבד, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס חמישים אלף לירות."

סעיף זה תוקן בחוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (מס' 3), התשמ"ט-1989,⁷ (להלן: **התיקון משנת 1989**) כך שנוסחו יהיה כדלקמן:

"(ג) העובר על הוראות סעיף זה, דינו – מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ואם החזיק בסם או השתמש בו לצריכתו העצמית בלבד, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף

⁵ https://fs.knesset.gov.il/7/SecondaryLaw/7_scl_ei_546714.pdf

⁶ https://fs.knesset.gov.il/9/law/9_lsr_209003.PDF

⁷ https://fs.knesset.gov.il/12/law/12_lsr_210676.PDF

ויובהר, כי מאז התיקון משנת 1989, במסגרתו הוחמר עונש המאסר המרבי על עבירת החזקה ושימוש בסמים שלא לצריכה עצמית ועודכנו סכומי הקנסות בעניין, בלי שנערך שינוי מהותי בסיפא לסעיף 7(ג) לפקודה – לא נערך כל תיקון או שינוי בסעיפים 7(א)-(ג) לפקודה.

17. אם כן, במסגרת התיקון לפקודה משנת 1979 נקבע לראשונה העונש בצד עבירת השימוש והחזקה בסם מסוכן תוך עריכת הבחנה בין מי שהחזיק או השתמש בסם המסוכן לצריכתו העצמית בלבד ובין מי שעשה כן לצרכי מסחר. לפי דברי ההסבר לתיקון זה,⁸ מטרה עיקרית לו הייתה "העלאת הענשים על עבירות סחר ועסקאות אחרות בסמים מסוכנים, על החזקתם לצרכי מסחר ועל הדחת קטינים לשימוש בהם. העלאה זו באה לבטא את העמדה הרואה בחומרה רבה את נגע עבירות אלה והמכירה בצורך להילחם בהן עד חרמה. יחד עם זאת ניתן בהצעה ביטוי להבחנה בין עבירות סמים מסוכנים לצורך עסקה בהם, לבין עבירה של החזקת סם או שימוש בו לצריכתו האישית של העבריין: העונש על האחרונות קל יותר ומותאם יותר למדיניות העונשין של בתי המשפט".

18. בהודעת הסמים המסוכנים (שינוי התוספות), התשמ"א-1981,⁹ עודכנה ההגדרה של סם מסוכן, בהוספת סם הקנבוס (להבדיל מקנבוס הודי או תרבותי) לתוספת הראשונה לפקודה, והגדרתו כך: "כל צמח מהסוג קנבוס (Cannabis) וכל חלק ממנו, לרבות שרשיר".

19. נעיר, כי בחוק הרשות למלחמה בסמים (תיקון), התשנ"ה-1995¹⁰ תוקן תיקון מס' 5 לפקודה, ונוסף לסעיף 7 לפקודה ס"ק (ד), שקבע כי "על אף הוראות סעיף קטן (ג) סיפה, מי, שלצריכתו העצמית, מחזיק בסם או משתמש בו בתוך כותלי בית ספר או בחצריו והוא אינו לומד באותו בית ספר, דינו – מאסר חמש שנים; הוראה זו לא תחול על מי שטרם מלאו לו שש עשרה שנים".

20. מהמפורט לעיל עולה כי האיסור הפלילי בדבר החזקה ושימוש של סמים מסוכנים, ובכלל זה הקנאביס, היה קבוע עוד בחקיקה המנדטורית, אשר אומצה בחקיקה הישראלית בשנת 1948, כאשר נוסחו העדכני של האיסור לא השתנה מאז שנת 1979. גם קביעת עונש המקסימום של שלוש שנות מאסר, או קנס מקסימלי בסך 226,000 אלף ₪, בגין עבירת החזקה או שימוש בסמים מסוכנים לשם צריכה עצמית, היא בת עשרות שנים, וחוקקה לראשונה בשנת 1979, תוך שנוסחה שונה באחרונה בשנת 1989.

⁸ https://fs.knesset.gov.il/9/law/9_1s1_290759.PDF
⁹ https://www.nevo.co.il/law_html/law06/TAK-4247.pdf, בעמ' 9.
¹⁰ https://fs.knesset.gov.il/13/law/13_lsr_211171.PDF

21. על רקע יוזמות חקיקה בנושא מדיניות האכיפה בהחזקה או שימוש לצריכה עצמית של סם הקנאביס ("הקנבוס" בפקודה) ונוכח דיון ציבורי בדבר היעדר הלימה בין אמצעי האכיפה לחומרת העבירה והצורך בבחינת שינויים במדיניות האכיפה בהקשר זה, מינה השר לביטחון פנים דאז ביום 24.7.16 צוות חשיבה שיבחן את מדיניות האכיפה הנוהגת בנושא הסם, בראשו עמד מנכ"ל המשרד לביטחון פנים (להלן: **הצוות**). עבודת הצוות התמקדה בבחינת מדיניות האכיפה הקיימת וגיבוש המלצות למדיניות אכיפה יעילה בעבירה של החזקה או שימוש לצריכה עצמית בקנביס. לצורך כך, קיים הצוות סדרת ישיבות, שבמהלכן נשמעו נציגי משרדי ממשלה וגופים שונים, מומחים וחברי הצוות עצמו. במהלך דיוני הצוות הועלו נתונים ודגשים, לאורם הוצעו מודלים שונים לדרכי אכיפה.

22. כך בין היתר, הובא בפני הצוות נייר עמדה בנושא מדיניות האכיפה הנוהגת בנושא, שנכתב על-ידי ראשת אשכול סדר דין פלילי וראיות במחלקת ייעוץ וחקיקה (פלילי) במשרד המשפטים, אשר הייתה חברה בצוות. במסגרת נייר העמדה הומלץ להכיר בהיקף הגדול של המשתמשים בסם הקנבוס בישראל ולהתאים את המצב המשפטי למעבר מגישה פלילית לגישה בריאותית, ולשנות את אופן האכיפה לגבי אחזקה ושימוש עצמי מאכיפה פלילית לאכיפה חלופית כגון עבירות קנס או עבירות מינהליות. עמדה זו לא התקבלה ונותרה עמדת המיעוט.

העתק נייר עמדה מיום 5.12.16 מטעם משרד המשפטים בדבר מדיניות האכיפה הנוהגת בנושא סם הקנביס צורף לעתירה וסומן **נספח ז'** לה (עמ' 451 לקובץ הנספחים).

23. בסיום הדיונים מצא יו"ר הצוות כי יש מקום לשנות את מדיניות האכיפה הקיימת והמליץ לנקוט מודל המשלב כלים מן המישור המינהלי לצד אמצעים פליליים קלאסיים. בין הנימוקים לבחירת המודל המשולב היה, כי הוא מפחית את הפגיעה באזרחים במישור הפלילי, ומותיר למדינה את האמצעים להתמודד עם מקרים חמורים של עבריינים חוזרים ולשמר את יכולת ההרתעה של מערכת אכיפת החוק בישראל.

העתק דו"ח מסכם מינואר 2017 של הצוות לבחינת מדיניות האכיפה בנושא צמח הקנאביס, אשר הוגש ע"י מנכ"ל המשרד לביטחון פנים דאז, צורף לעתירה במסגרת **נספח ח'** לה (עמ' 580 לקובץ הנספחים).

24. ביום 5.3.17 ניתנה החלטת הממשלה מס' 2474 בדבר "אישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנאביס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות" (להלן: **החלטת הממשלה**). במסגרת זאת החליטה הממשלה, בהתאם לסעיף 5(א) לחוק הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול, תשמ"ח-1988, לאשר ולאמץ את המלצות מנכ"ל המשרד לביטחון פנים במסגרת הצוות בהתייחס לבגירים, ולהקים ועדה בין-משרדית

ליישום המדיניות, אשר תגיש לממשלה את מכלול הצעדים הנדרשים, לרבות סוגיות חקיקה.

יצוין כי בסעיף 6(ג) להחלטת הממשלה הוחלט כי "הוועדה תתייחס בעבודתה גם למיקוד האכיפה בשימוש בקנאביס במרחב הציבורי ובסחר בסמים מסוכנים, וכן לייעול ההתמודדות עם חומרים מסכנים שתפוצתם הולכת וגוברת בשנים האחרונות (כגון "סמי פיצוציות"). יחד עם זאת יובהר, כי גם בהתאם למדיניות האכיפה החדשה, צריכה של סם מסוג קנאביס תיוותר בלתי חוקית במרחב הפרטי" (ההדגשות כאן ולהלן אינן במקור, אלא אם ייאמר אחרת).

העתק החלטת הממשלה מס' 2474 מצורף ומסומן מש/1.

25. בעקבות החלטת הממשלה התכנסה ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות, אשר קיימה מספר דיונים מקצועיים בפורום בין-משרדי רחב ושמעה את גורמי המקצוע הרלוונטיים. בסיום עבודתה של הוועדה הבין משרדית גובשה הטיוטה להצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018, אשר הובאה על-ידי השר לביטחון פנים דאז לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה ביום 18.2.18.

26. טיוטת הצעת החוק הובאה כאמור לדיון בוועדת השרים, ובהמשך לכך נשלחה התייחסותו של היועץ המשפטי לממשלה מיום 6.3.18, להצעה בעניין. במסגרת זאת הבהיר היועץ המשפטי לממשלה – ביחס להוראה המוצעת כי אדם שקיבל קנס לפי החוק המוצע, ביקש להישפט בגינו והורשע, בית המשפט יקבע לו קנס שלא יפחת מסכום העומד על פי שלושה מסכום הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס, ולבית המשפט לא יהיה שיקול דעת להפחיתו – כי המדובר בהוראה חריגה, שעשויה להביא לפגיעה משמעותית בזכות הגישה לערכאות, ועל כן קיים לשיטתו של היועץ המשפטי לממשלה בהצעה "קושי חוקתי משמעותי, שספק אם עומד בתנאי פסקת ההגבלה".

העתק התייחסותו של היועץ המשפטי לממשלה מיום 6.3.18 צורף לעתירה וסומן נספח יא' לה (עמ' 883 לקובץ הנספחים).

27. בסופו של יום, הונחה הצעת החוק הממשלתית – הצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018 (להלן: **הצעת החוק**) – על שולחן הכנסת ביום 7.3.18.

העתק הצעת החוק מצורף ומסומן מש/2.

28. באותו יום אושרה הצעת החוק במליאת הכנסת בקריאה ראשונה, ברוב של 38 ח"כים וללא מתנגדים או נמנעים.

העתק פרוטוקול הישיבה ה-322 של הכנסת ה-20 בעניין זה מיום 7.3.18 צורף לעתירה וסומן נספח ט/1' לה (עמ' 611 לקובץ הנספחים).

29. ביום 12.3.18 העבירה ועדת הכנסת את הדיון בהצעת החוק לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות (להלן: **הוועדה**). הוועדה דנה בהצעת החוק מספר פעמים לקראת הכנתה לקריאה שנייה ושלישית. בדיונים אלו נכחו בין היתר גורמים מקצועיים ויועצים משפטיים מן המשרד לביטחון פנים, משטרת ישראל, משרד הבריאות, משרד המשפטים, היחידה למניעת סמים ואלכוהול במשרד החינוך, הרשות למאבק באלימות, בסמים ובאלכוהול, הסניגוריה הציבורית ועוד. עוד נכחו בחלק מן הדיונים העותר 1, יו"ר העותרת 2, ובא-כוחו בעתירה דן, כמו גם אנשי תקשורת. לבסוף, ביום 15.7.18 אושרה הצעת החוק בוועדה (שישה חברי כנסת הצביעו בעד ושני חברי כנסת הצביעו נגד).

העתקי הדיונים בוועדה, מימים 20.6.18, 3.7.18, 9.7.18 ו-15.7.18 צורפו לעתירה וסומנו נספחים ט/2-5 לה (עמ' 631, 688, 755 ו-837, בהתאמה, לקובץ הנספחים).

30. ביום 17.7.18 אושרה הצעת החוק (שחוקקה, כאמור, במתכונת של הוראת שעה) בקריאה שנייה (45 ח"כים תומכים ונמנע אחד) ושלישית (43 ח"כים תומכים, מתנגד אחד ונמנע אחד) במליאת הכנסת. יוער, כי כפי שניתן להתרשם מהפרוטוקולים של הדיונים בכנסת, בהצעה תמכו הן חברי כנסת מהקואליציה והן חברי כנסת מהאופוזיציה דאז.

העתק פרוטוקול הישיבה ה-359 של הכנסת ה-20 בעניין זה מיום 17.7.18 צורף לעתירה וסומן נספח ט/6' לה (עמ' 852 לקובץ הנספחים).

עיקרי הוראת השעה

31. ביום 26.7.18 פורסם ברשומות חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018, אשר קבע את תיקון מס' 15 לפקודה (להלן: **הוראת השעה** או **התיקון**), כהוראת שעה שתחול במשך שלוש שנים מיום התחילה, 1.4.19. כפי שיבואר בהרחבה להלן, הוראת השעה אינה בגדר שינוי במדיניות בנוגע למלחמה בשימוש בסמים ולהפללה של ההחזקה והשימוש העצמי בקנאביס, אלא מדובר בהסדר שמטרתו להביא לאכיפה יעילה יותר, בשימוש בכלי אכיפה ייחודיים בהיקף מצומצם של מקרים.

העתק הוראת השעה מצורף ומסומן מש/3.

32. בהוראת השעה נוסף לפקודה סעיף 7(ג1), כך:

(1) בסעיף קטן זה –

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;

"חוק השיפוט הצבאי" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018;

"עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית" – עבירה כאמור בסעיף קטן (ג) סיפה, הנעברת לגבי סם מסוכן מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמשמעותם בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה;

(2) (א) על אף האמור בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, הנעברת בפעם הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה ראשונה), ועבירה כאמור אחת נוספת הנעברת בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה שנייה), למעט עבירה כאמור המבוצעת בידי אחד מהמנויים בפסקה (4), יראו אותה כעבירת קנס מיוחדת ויחולו לגביה סדרי הדין הקבועים בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי (בסעיף קטן זה – עבירת קנס מיוחדת);

(ב) עבר אדם עבירה ראשונה, ולא עבר, בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה האמורה, עבירה שנייה, יראו עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית אחת נוספת שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה כעבירה ראשונה;

(ג) עבר אדם עבירה שנייה, ולא עבר, בתוך שבע שנים ממועד ביצוע העבירה האמורה, עבירה נוספת של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יראו עבירה כאמור שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה כעבירה שנייה;

(3) הקנס בשל עבירת קנס מיוחדת יהיה –

(א) בעבירה ראשונה – 1,000 שקלים חדשים;

(ב) בעבירה שנייה – 2,000 שקלים חדשים;

(4) הוראות פסקאות (2) ו-(3) לא יחולו על עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברה בידי אחד מאלה:

(א) מי שהורשע בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה שהיא אחת מאלה:

(1) עבירה מסוג פשע, למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים, בצו, בהסכמת שר המשפטים;

(2) עבירה לפי פקודה זו, למעט כל אלה: עבירת קנס מיוחדת, עבירה לפי סעיף 10 סיפה הנלווית לעבירת הקנס המיוחדת, ועבירה לפי פקודה זו שחלות לגבי הרשעה בה הוראות סעיף 404א לחוק השיפוט הצבאי;

(3) עבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013;

(4) עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, או עבירה לפי תקנה 26(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961;

(ב) מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים;

(ג) מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, וכן כל אדם אחר שבית דין צבאי מוסמך לדון אותו על העבירה לפי החוק האמור;

(ד) מי שבמועד ביצוע העבירה היה אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;

(ה) מי שעבר, במהלך ביצוע העבירה או בקשר אליה, עבירה אחרת, למעט עבירה לפי סעיף 10 סיפה הנלווית לעבירת הקנס המיוחדת;

(5) לצורך הקביעה אם עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שעבר

אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, תובא בחשבון גם עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברה לפני יום התחילה, למעט –

(א) אם הוחלט, לפני יום התחילה, שלא לפתוח בחקירה בשלה או שלא להעמיד את האדם לדין בשלה כאמור בסעיף 59 או 62 לחוק סדר הדין הפלילי, לפי העניין;

(ב) אם תיק החקירה לגביה תלוי ועומד ערב יום התחילה, ובלבד שלא הוגש בשלה כתב אישום עד המועד האמור;

(6) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לשנות את סיווג העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון, כאמור בסעיף 24 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

(7) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש כתב אישום לפי פקודה זו בעבירת קנס מיוחדת, אם סבר, מטעמים שיירשמו, כי הנסיבות מצדיקות זאת, ובלבד שטרם נמסרה הודעת תשלום קנס לפי סעיף 230ג לחוק סדר הדין הפלילי.

33. נוסף לכך, תוקן סעיף 7(ד) לפקודה, בדבר החזקה או שימוש בסם לצריכה עצמית בתוך כותלי בית ספר או בחצריו, תוך הוספת התייחסות לסעיף 7(ג1) בגדרו, כך שהאחרון לא יחול בהקשר זה.

34. במסגרת התיקון חוקק כהוראת שעה גם פרק ז' 1 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: **חסד"פ**), בדבר "סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס מיוחדות", כך:

"230א. בפרק זה –

"בקשה לביטול קנס" – בקשה לביטול הודעת תשלום קנס לפי הוראות סעיף 230ד;

"חוק המרכז לגביית קנסות" – חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995;

"חוק המרשם הפלילי" – חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;

"הנקנס" – מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס לפי הוראות סעיף 230ג;

"סם מסוכן" – כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמשמעותם בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה לאותה פקודה;

"עבירת קנס מיוחדת" – עבירה שרואים אותה כעבירת קנס מיוחדת כאמור בסעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים;

"פקודת הסמים המסוכנים" – פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.

230ב. על אף ההוראות לפי פרק ז', על עבירת קנס מיוחדת יחולו סדרי הדין הקבועים בפרק זה.

230ג. (א) היה לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס מיוחדת והוא תפס את הסם, רשאי הוא למסור לאותו אדם הודעת תשלום קנס.

(ב) בהודעת תשלום קנס יפורטו שם האדם ומענו, תיאור תמציתי של העובדות

המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן שבהם נעברה העבירה במידה שאפשר לבררם, ציון הוראות החיקוק שבהן נקבעה העבירה, ושיעור הקנס שנקבע לעבירת הקנס המיוחדת.

(ג) הנקנס ישלם, בתוך 60 ימים מיום ההמצאה, את הקנס הנקוב בהודעה, לחשבון שצוין בה, אלא אם כן הודיע לתובע, לפי הוראות סעיף 230ה, שברצונו להישפט על העבירה.

(ד) שילם הנקנס את הקנס, רואים אותו כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם המסוכן שלגביו נעברה העבירה, ונשא את עונשו; ואולם הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על נקנס ששילם את הקנס והתקיים אחד מאלה:

(1) תובע ביטל את הודעת תשלום הקנס לפי הוראות סעיף 230ד(ג);

(2) הנקנס הגיש במועד בקשה להישפט לפי הוראות סעיף 230ד(ד) או 230ה(א), לפי העניין.

(ה) שילם הנקנס את הקנס, יחולט הסם המסוכן שלגביו נעברה העבירה ויושמד, אלא אם כן ביקשה המשטרה מבית המשפט שייעשה בו שימוש בדרך אחרת; הסם המסוכן לא יושמד לפני תום התקופה להגשת בקשה להישפט לפי הוראות סעיף 230ד(ד) או 230ה(א); הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו על חילוט והשמדת סם מסוכן לפי הוראות סעיף קטן זה.

230ד. (א) הנקנס רשאי להגיש לתובע, בתוך 30 ימים מיום ההמצאה של הודעת תשלום קנס, בקשה לביטול קנס בנימוק שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין.

(ב) הגשת בקשה לביטול קנס אינה דוחה את המועד לתשלום הקנס.

(ג) תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין; תובע לא יבטל הודעת תשלום קנס אם הבקשה לביטול הקנס הוגשה בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה נעברה שלא בידי הנקנס, אלא אם כן שוכנע שאפשר לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין.

(ד) הוגשה בקשה לביטול קנס ודחה התובע את הבקשה, רשאי הנקנס להודיע על רצונו להישפט, בתוך 14 ימים מיום שהומצאה לו החלטת התובע, או עד תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ה(א), לפי המאוחר, אף אם שילם את הקנס לפני שהומצאה לו החלטת התובע, ובלבד שלא יודיע כאמור לפני שהומצאה לו אותה החלטה; על בקשה להישפט לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 230ה(ג) עד (ו).

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (א), תובע רשאי לדון בבקשה לביטול קנס שהוגשה בחלוף המועד להגשתה כאמור באותו סעיף קטן, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד בשל סיבות שלא היו תלויות בנקנס ושמנעו ממנו להגישה במועד, וכי היא הוגשה מיד לאחר שהוסרה המניעה; ואולם לא ידון תובע בבקשה לביטול קנס שהוגשה באיחור כאמור הכוללת טענה שבירורה דורש ביצוע פעולות חקירה, לרבות בדיקת הסם המסוכן או שמירתו.

230ה. (א) נקנס רשאי להודיע כי ברצונו להישפט על העבירה, במקום לשלם את הקנס (בפרק זה – בקשה להישפט); בקשה להישפט תוגש לתובע, בכתב, בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לנקנס הודעת תשלום הקנס, ויפורטו בה נימוקי הבקשה.

(ב) נקנס שהגיש בקשה להישפט לפי סעיף זה לא יהיה רשאי להגיש בקשה לביטול קנס.

(ג) הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה בחקירה פלילית לגבי העבירה

שעבר הנקנס; ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה בעבירת קנס מיוחדת, שהראיות מספיקות לאישום, יעמיד לדין את הנקנס, אלא אם כן החליט על ביטול הודעת תשלום הקנס בשל כך שהיה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

(ד) על הליך של העמדה לדין לפי סעיף זה יחולו הוראות לפי סעיפים 239 ו-240, בשינויים המחויבים.

(ה) הגיש נקנס בקשה להישפט ובית המשפט הרשיעו בעבירת קנס מיוחדת, יטיל עליו בית המשפט קנס בסכום שלא יפחת מפי שלושה מסכום הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס, ולא יחולו הוראות סעיף 35 לחוק העונשין; לענין זה, "הורשע" – לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצע את העבירה.

(ו) הגיש נקנס בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה, ייתן בית המשפט הוראות לענין החזרת סכום הקנס ששולם, לנקנס, לפי הוראות חוק המרכז לגביית קנסות.

1230. בוטלה הודעת תשלום קנס לפי הוראות סעיף 230ד(ג) או 230ה(ג), רשאי קצין משטרה להורות על השמדת הסם המסוכן שנתפס.

1230. לא שילם הנקנס את הקנס ולא הגיש בקשה להישפט, וחלף המועד לתשלום הקנס כאמור בסעיף 230ג(ג) והמועד להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ד(ד) או 230ה(א), יחולו ההוראות המפורטות להלן, אלא אם כן הודעת תשלום הקנס בוטלה לפי הוראות סעיף 230ד(ג):

(1) יראו את הנקנס כאילו הורשע בבית המשפט, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס;

(2) המשטרה תהיה רשאית לחלט ולהשמיד את הסם המסוכן, לא יהיה ניתן עוד לטעון כל טענה הדורשת חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו והוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו;

(3) תיווסף על הקנס תוספת פיגור בשיעור האמור בסעיף 67 לחוק העונשין; גביית הקנס והתוספת האמורה תיעשה לפי הוראות סעיפים 58 ו-70 לחוק האמור והוראות סעיף 69 לאותו חוק לא יחולו.

1230. ח. (א) על גביית קנסות לפי פרק זה יחולו הוראות חוק המרכז לגביית קנסות.

(ב) שולם הקנס ולאחר מכן בוטלה הודעת תשלום הקנס או נסגר תיק החקירה לאחר שהנקנס הגיש בקשה להישפט, יוחזר לנקנס סכום הקנס ששולם, בהתאם להוראות לפי חוק המרכז לגביית קנסות.

1230. ט. נקנס שניהל את הליכי המשפט בעניינו לפי פרק זה בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים, בסכום שקבע בית המשפט, ויחולו לענין זה הוראות סעיף 79 סיפה לחוק העונשין, בשינויים המחויבים.

1230. י. (א) לשם יישום הוראות פרק זה, תנהל משטרת ישראל מאגר מידע שיכלול רישומים כמפורט בסעיף קטן (ב) לגבי כל נקנס בגיר שעבר עבירת קנס מיוחדת, למעט אם התיק נסגר מחוסר אשמה (בסעיף זה – מרשם משטרתי מיוחד).

(ב) המרשם המשטרתי המיוחד יכלול פרטי מידע בדבר קנס, הרשעה או החלטה אחרת כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי, לגבי כל עבירת קנס מיוחדת, ובכלל זה –

(1) תיאור העבירה ומועד ביצועה;

(2) סכום הקנס שהוטל והמועד לתשלומו;

(3) פרטים מזהים על הנקנס וכן מידע נוסף על ההליכים הנוגעים לעבירה,

ובכלל זה מועדי קבלת החלטות שיפוטיות והחלטות אחרות על פי דין.

(ג) (1) נוסף על האמור בסעיף קטן (א), במרשם המשטרתי המיוחד יכללו רישומים לגבי קטין שעבר עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים; הכללת רישומים כאמור תיעשה רק בהתקיים תנאים ונסיבות שיקבעו משטרת ישראל, המשרד לביטחון הפנים ומשרד המשפטים, בנוהל שיפורסם באתר משטרת ישראל;

(2) פרטי המידע במרשם המשטרתי המיוחד לגבי קטין כאמור בפסקה (1) יכללו מידע כמפורט בסעיף קטן (ב)(1) ו-(3), וכן פרטי רישום כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי, ובכלל זה מידע בדבר החלטות בית משפט לנוער לפי סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, וצווים שנתן בית משפט לנוער לפי סעיף 26 לחוק האמור.

(ד) מידע כאמור בסעיף קטן (א) או (ג) לא יכלול במרשם הפלילי לפי חוק המרשם הפלילי.

(ה) המרשם המשטרתי המיוחד יהיה חסוי ולא יימסר מידע ממנו, אלא אם כן מסירתו מותרת לפי הוראות סעיף קטן (ו).

(ו) על אף הוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, והוראות חוק המרשם הפלילי, משטרת ישראל לא תגלה מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד אלא בנסיבות המפורטות להלן ובמידה הנדרשת:

(1) המידע מועבר לגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק המרשם הפלילי;

(2) העברת המידע נדרשת לשם ניהול הליכים לפי פרק זה, לרבות בהליכים שעניינם תחולת הוראות פרק זה או בהליכים שיזם הנקנס לעניין החלטות שניתנו לפי הוראות פרק זה, ובלבד שגילוי המידע מהותי לנושא הנדון באותם הליכים;

(3) המידע מועבר לבית המשפט בהליך פלילי אחר מהאמור בפסקה (2), ובלבד שגילוי המידע מהותי לנושא הנדון באותו הליך;

(4) המידע מועמד לעיונו של מי שהמידע עליו נמצא במרשם המשטרתי המיוחד, ואולם הוא יהיה רשאי לקבל מידע מהמרשם רק בדרך של עיון בתחנת המשטרה.

(ז) מי שנמסר לו מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד לפי הוראות סעיף זה רואים אותו כמי שנמסר לו המידע בתנאי מפורש שעליו לשומרו בסוד ויחולו עליו הוראות סעיף 119 לחוק העונשין.

35. לבסוף, כלל התיקון שתי הוראות נוספות. האחת, אשר לדיווח לכנסת, כך :

"3. השר לביטחון הפנים ידווח לוועדת העבודה והרווחה והבריאות של הכנסת, אחת לשנה בתקופת הוראת השעה, על ההליכים שננקטו בהתאם להוראות פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחן בחוק זה, לרבות על אלה: מספר הודעות תשלום הקנס שנמסרו, מספר הבקשות לביטול קנס שהוגשו וההחלטות שניתנו לגביהן, מספר הבקשות להישפט שהוגשו, מספר תיקי החקירה שנפתחו ומספר כתבי האישום שהוגשו, וכן על גזרי הדין שניתנו."

36. השנייה, אשר לתחילה ותחולה, כך :

4" (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"ה באדר ב' התשע"ט (1 באפריל 2019).

(ב) על אף האמור בכל דין, הוראות סעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים ופרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחן בחוק זה (בסעיף זה – ההסדר שבהוראת השעה), יחולו לעניין עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג) האמור (בסעיף זה – עבירה), שנעברה בתקופת הוראת השעה בלבד.

(ג) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ב), עבר אדם עבירה לפני יום התחילה, וביום התחילה תיק החקירה שנפתח בשל אותה עבירה היה תלוי ועומד וטרם הוגש בשלה כתב אישום, רשאי אותו אדם להודיע לתובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי (להלן – תובע) או ליחידה החוקרת, לפי העניין, כי הוא מבקש לשלם בשל העבירה קנס בהתאם להסדר שבהוראת השעה, וכן כי הוא מבקש שתיק החקירה שנפתח בשל העבירה ייסגר והרישום הפלילי לגביו יימחק.

(2) הודיע אדם כאמור בפסקה (1), ומצא תובע כי העבירה שעבר אותו אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, כמשמעותן בסעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בחוק זה, וכי לא מתקיים לגביו האמור בפסקה (4) של הסעיף האמור, תימסר לו הודעת תשלום קנס כאמור בסעיף 230ג לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בחוק זה, ויחולו לגביו, בשינויים המחויבים, הוראות ההסדר שבהוראת השעה, למעט הוראות סעיפים 230ד ו-230ז לחוק סדר הדין הפלילי שבו.

37. אחר כל זאת, ולשם הנוחות, נפרט להלן את עיקרי הוראת השעה :

38. הוראת השעה קובעת כי עבירת החזקה או שימוש בסם הקנבוס לצריכה עצמית (להלן: **עבירה**), המבוצעת בפעם הראשונה או השנייה בהתאם להגדרת הוראת השעה ובתנאים מסוימים, תיאכף בדרך של הטלת קנס. זאת, החל ביום התחילה – יום 1.4.19 – ולמשך שלוש שנים.

39. כך, קובעת הוראת השעה כי עבירה ראשונה או שנייה הנעברת בתוך פרק זמן של חמש שנים נחשבת כ**עבירת קנס מיוחדת**, ששוטר מוסמך להטיל על מבצעה קנס בסך 1000 או 2000 שקלים, בהתאמה, ללא צורך בפתיחה בחקירה פלילית.

40. לעניין זה נקבע, כי ככל שנעברה עבירה אחת בלבד בתוך פרק זמן של חמש שנים, הרי שיראו עבירה נוספת שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה כעבירה ראשונה. נוסף לכך, גם אם נעברה עבירה שנייה בתוך חמש שנים, ואולם תוך שבע שנים מעת ביצועה לא נעברה עבירה נוספת, יראו עבירה שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה כעבירה שנייה. כן נקבע, כי לצורך הקביעה האם מדובר בעבירה ראשונה או שנייה, תובא בחשבון גם עבירה שנעברה לפני יום התחילה של הוראת השעה, אלא אם הוחלט שלא לפתוח בחקירה או שלא להעמיד את האדם לדין בשלה לפי סעיפים 59 או 62 לחסד"פ, או אם תיק החקירה לגביה תלוי ועומד ערב יום התחילה ואולם לא הוגש כתב אישום עד לאותו מועד.

41. הוראת השעה מחריגה מהוראותיה את העונים על התנאים הבאים :

(1) **מי שהורשע בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה מסוג פשע**, למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון פנים בצו בהסכמת שר המשפטים; עבירה לפי הפקודה, למעט עבירות מסוימות; עבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013; ועבירות הנוגעת לנהיגה בשכרות או בהשפעת סמים לפי פקודת התעבורה או תקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

(2) **קטינים**, שטרם מלאו להם 18 במועד ביצוע העבירה.

(3) מי שהיו במועד ביצוע העבירה **חיילים** כהגדרתם בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, וכן כל אדם אחר שבית דין צבאי מוסמך לדון אותו על העבירה לפי חוק זה.

(4) מי שהיו במועד ביצוע העבירה **אסירים**, כהגדרתם בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971.

(5) **מי שעבר במהלך ביצוע העבירה או בקשר אליה עבירה אחרת**, וזאת למעט עבירה נלווית לפי סעיף 10 סיפא לפקודה, בדבר החזקת כלים המשמשים להכנת סם מסוכן או צריכתו לשם שימוש בצריכה עצמית.

42. לעניין סדר הדין הפלילי קובעת הוראת השעה, בין היתר, כי אם היה לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס מיוחדת, והוא תפס את הסם, רשאי הוא למסור לאותו אדם **הודעת תשלום קנס**. ככלל, ככל ששולם הקנס, רואים את האדם כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם המסוכן ונשא את עונשו.

43. אדם שקיבל הודעת תשלום קנס רשאי להגיש **בקשה לביטול הקנס**, בנימוק שנסיונות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין, ותובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם היה סבור כאמור. הוראת השעה קובעת כי תובע לא יבטל הודעת תשלום קנס אם הבקשה לביטול הקנס הוגשה בנימוק שלא נעברה עבירה או שהיא נעברה שלא בידי הנקנס, אלא אם כן שוכנע שאפשר לעשות כן בלא חקירה בנסיונות העניין.

44. לחלופין, נקנס רשאי להגיש **בקשה להישפט על העבירה**, במקום לשלם את הקנס. במצב דברים זה, תמשיך המשטרה בחקירה פלילית לגבי העבירה שעבר הנקנס, ואם ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום, יעמיד לדין את הנקנס, אלא אם כן החליט על ביטול הודעת תשלום הקנס בשל כך שהיה סבור שנסיונות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין. ככל שהועמד הנקנס לדין והורשע (לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצע את העבירה), יטיל עליו בית המשפט קנס בסכום שלא יפחת מפי שלושה מסכום הקנס המקורי, ולא יחולו הוראות סעיף 35 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 בדבר עונש חובה ונסיונות מקלות.

45. יוער, כי מי שהגיש בקשה לביטול הקנס אשר נדחתה יכול להגיש בקשה להישפט, ואולם מי שכבר הגיש בקשה להישפט אינו רשאי להגיש בקשה לביטול הקנס.

46. לצד כל זאת קובעת הוראת השעה, כי אין בהוראות סעיף 7(ג1) לפקודה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש כתב אישום לפי פקודה זו בעבירת קנס מיוחדת, אם סבר, מטעמים שיירשמו, כי הנסיבות מצדיקות זאת – ובלבד שטרם נמסרה הודעת תשלום קנס.

47. הוראת השעה מוסיפה וקובעת כי משטרת ישראל תנהל **מרשם משטירתי מיוחד** של עבירות קנס מיוחדות, שיכלול רישומים לגבי כל נקנס בגיר שעבר עבירת קנס מיוחדת (גם אם ביקש להישפט והורשע במסגרת הליך בבית המשפט), למעט אם התיק בעניינו נסגר מחוסר אשמה. המרשם המשטירתי המיוחד יהיה חסוי ולא יימסר מידע ממנו, אלא אם מסירתו מותרת ברשימה סגורה של מקרים, כאשר חלה חובת סודיות על המידע שנמסר. המידע בדבר עבירות הקנס המיוחדות לא ייכלל במרשם הפלילי לפי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981, והמרשם המשטירתי המיוחד יהיה נפרד ממנו.

48. **לבסוף הוסיף המחוקק הוראה מפורשת, ברחל בתך הקטנה, לפיה אין בהוראות התיקון כדי לשנות את סיווג העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון. אם כן, אין בתיקון כדי לשנות את עצם קיומה של העבירה בספר החוקים ואף את סיווגה. הוראה זו נועדה, אם כן, להבהיר כי ההסדר שבתיקון אינו קובע עבירה חדשה, אלא קובע דרכי אכיפה מיוחדות בנסיבות מסוימות לגבי עבירה קיימת.**

49. נוסף לאמור, נציין כי החלטת הממשלה אישרה ואימצה את ההמלצה לפיה **"משתמש אשר נתפס בפעם השלישית בגין החזקה או שימוש לצריכה עצמית בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) – תיפתח חקירה בעניינו, וככל שיימצאו ראיות לביצוע עבירה, ויחלט שאין לסגור את התיק מחוסר עניין לציבור – יועבר התיק ליחידת הסדר מותנה בחטיבת התביעות במשטרת ישראל, והכל בכפוף לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. תיק שייסגר בהסדר מותנה יופיע ברשימת התיקים הסגורים שבמרשם הפלילי כ-"סגירה בהסדר (מותנה)".**

בהתאם לכך, יופעל בהתקיים התנאים הנדרשים סימן א'1 בפרק ד' לחסד"פ בדבר "הסדר מותנה", בביצוע עבירה שהוראת השעה לא חלה עליה, שהיא "עבירה שלישית" של מי שעבר עבירת קנס מיוחדת. זאת, גם בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.3042, "נוהל והנחיות להפעלת סימן א'1 בפרק ד לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 "הסדר מותנה" ולנספח ב' לה, כאשר עבירת השימוש וצריכה עצמית של קנביס נכללת בין העבירות שהתביעה המשטרתית רשאית להגיע ביחס להן להסדר מותנה.

50. עוד יובהר, כי החלטת הממשלה אימצה ואישרה גם את ההמלצה למיקוד האכיפה בשימוש בקנאביס במרחב הציבורי ובסחר בסמים מסוכנים, וכן לייעול ההתמודדות עם חומרים מסכנים שתפוצתם הולכת וגוברת בשנים האחרונות (כגון "סמי פיצוציות"). בצד זאת, וכפי שהובהר במסגרת החלטת הממשלה, גם בהתאם למדיניות האכיפה החדשה, צריכה של סם מסוג קנאביס נותרה בלתי חוקית גם במרחב הפרטי.

51. יוער, כי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בהקשר זה מצויה בשלבי הכנה.

52. הוראת השעה חלה על עבירות שבוצעו מיום התחילה ואילך. עם זאת, ככל שאדם עבר עבירה לפני יום התחילה, וביום התחילה תיק החקירה בעניינו היה תלוי ועומד וטרם הוגש בשלו כתב אישום, רשאי אותו אדם להודיע כי הוא מבקש לשלם בשל העבירה קנס בהתאם להסדר הקבוע בהוראת השעה, וכי תיק החקירה בעניינו ייסגר ויחולו תנאי הוראת השעה ביחס לרישום הפלילי. תובע רשאי לקבל בקשה כאמור אם מצא כי העבירה היא עבירה ראשונה או שנייה וכי האדם לא עונה על אחד התנאים המחריגים את מבצע העבירה מתחולת הוראת השעה. ככל שנקבע כאמור, יחולו הוראות ההסדר שבהוראת השעה, ואולם לא יוכל אותו אדם להגיש בקשה לביטול קנס או בקשה להישפט.

מצב הדברים העדכני

53. כאמור לעיל, הוראת השעה חוקקה בשנת 2018, לתקופה של 3 שנים, ונקבע בה כי על השר לביטחון פנים למסור לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת דיווח, אחת לשנה בתקופת הוראת השעה, בדבר ההליכים שננקטו לפיה. בהקשר זה נעדכן, כי ביום 25.5.20 מסר השר לביטחון פנים דיווח לוועדה על אודות ההליכים שננקטו בשנה הראשונה לתחולתה של הוראת השעה.

העתק הדיווח לוועדה מצורף ומסומן מש/4.

54. מטבע הדברים, משעה שתיקון החקיקה הנתקף חוקק כהוראת שעה, הרי שהשאלה האם רצוי, כעניין של מדיניות, להותיר את הוראת השעה על כנה, לבטלה או לפעול לחקיקת הסדר שונה, צפויה להיבחן על ידי הגורמים הרלוונטיים, לרבות השר לביטחון הפנים שנכנס לאחרונה לתפקידו. אולם, בהקשר זה, שעה שהממשלה ה-35 הושבעה רק לפני פחות משלושה שבועות, מובן כי מוקדם מדי להביא מסקנות כלשהן בהקשר זה בפני בית המשפט הנכבד.

עם זאת יובהר, כפי הנמסר, כי עמדת השר לביטחון הפנים הנכנס היא כי יש לבחון מחדש את הוראת השעה במטרה לצמצם ככל הניתן פגיעה באזרחים נורמטיביים שיוחסו להם עבירות הקשורות בסם הקנאביס. בכוונת השר לביטחון הפנים למנות צוות שיבחן אפשרות להמלצה על מדיניות מקלה ברוח דברים אלה.

נעיר בהקשר זה, כי לעמדת המדינה, מעבר לכך שהעתירה במתכונתה הנוכחית אינה מגלה כל עילה להתערבות חוקתית, הרי שבשים לב לכך שכאמור לעיל, ההסדר הקבוע בהוראת השעה ממילא צפוי להיבחן על ידי הגורמים הרלוונטיים במסגרת הממשלה החדשה שהוקמה זה עתה, בכל מקרה לעת הזו נכון ליתן בידי הגורמים הרלוונטיים פרק זמן לגיבוש עמדתם בסוגיה, בטרם בחינת האפשרות להתערבות חוקתית (אף אילו היה כלול בעתירה ניתוח חוקתי סדור כנדרש, שאינו כלול בה).

55. לשלמות התמונה יצוין כי בפני בית המשפט הנכבד תלויים ועומדים מספר הליכים אחרים הנוגעים לסוגיית השימוש בקנאביס בהיבטים אחרים, שאינם נוגעים ישירות לתיקון החקיקה מושא ענייננו, וראו לדוגמא בג"ץ 2335/19 **עמותת הקנאביס הרפואי נ' משרד הבריאות- שר הבריאות**; בג"ץ 2926/19 **בן ירמיהו אברהם לביא - שחם נ' שר הבריאות**; ובג"ץ 5340/19 **אורן לבוביץ נ' הכנסת**.

56. לאור האמור לעיל ולהלן, עמדת המדינה היא כי דין העתירה להידחות על הסף.

על תכלית החקיקה

57. על כלל הוראותיה של הוראת השעה חולשת תכלית כללית אחת, היא להביא "לאכיפה יעילה יותר של האיסור על שימוש והחזקה [בלתי חוקיים – הח"מ] בקנאביס, אך זאת מתוך הבנה שמעידה חד-פעמית או חוזרת, המבוצעת בידי אדם נורמטיבי שאינו מנהל אורח חיים עברייני, ניתן לאוכפה באופן שהולם את חומרת המעשה, בלי להכתיים את גיליונו של האדם ברישום פלילי שעלול להשפיע על עתידו".

58. תכלית זו עולה בקנה אחד עם כך שלא נעשה כל שינוי בעצם היותם של החזקה ושימוש בסם הקנבוס (שלא הותרו ברישיון) – עבירה פלילית. עניין זה הובהר כאמור ברחל בתך הקטנה, בהוראת חוק מפורשת.

59. ההסדר חוקק כאמור כהוראת שעה למשך שלוש שנים, וזאת במטרה לבחון את יעילותם ואת השפעתם של כלי האכיפה שנבחרו לשמש בנסיבות מסוימות של ביצוע העבירה על מגמות השימוש בסמים באוכלוסייה.

60. את תכלית החקיקה נבקש לזקק באמצעות שני מקורות מרכזיים: דברי הצעת החוק הממשלתית ודברי השר לביטחון פנים דאז בדיונים בהצעת החוק בכנסת.

61. להלן יובא החלק הכללי בדברי ההסבר להצעת החוק:

"מדינת ישראל מחויבת לשלוש אמנות בין-לאומיות, המפרטות רשימה של חומרים מסוכנים שיש לקיים לגביהם פיקוח, וביניהם הקנבוס ותוצריו [...]. לצמח הקנבוס, על חלקיו השונים, שימושים מגוונים. החומר הפעיל ביותר בצמח (THC) מצוי בכל חלקי הצמח והוא בעל השפעות פסיכו-אקטיביות ואחרות [...].

על פי סקירה שהתכתבה בכתב העת של האיגוד הנוירולוגי בישראל [...], השימוש בקנבוס עלול לגרום לתופעות לוואי, כגון תופעות אקוטיות של סחרחורת, נמנום, בלבול, רעב, יובש בפה, דפיקות לב מהירות, פגיעה בזיכרון,

בשיפוט, בקשב, בקואורדינציה ובתפיסה (של זמן וצבע), חרדה ודכדוך.

על פי נתוני הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול (להלן – הרשות) וממצאי מחקרים מדעיים שנכללים בדוח עדכני של האקדמיה האמריקאית למדעים [...] (להלן – דוח האקדמיה האמריקאית למדעים), קיים מתאם סטטיסטי [...] בין השימוש בקנבוס לבין נזקים בריאותיים משמעותיים בארבעה תחומים עיקריים: פיזיולוגיים, נפשיים, קוגניטיביים ותפקודיים [...], בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות.

בדוח האקדמיה האמריקאית למדעים נמצא, כי בצד סגולות רפואיות המתוארת בפרקים 4 ו-5 למחקר, קיים מתאם סטטיסטי בין שימוש בקנבוס לבין כמה סיכונים בריאותיים, בטיחותיים וחברתיים משמעותיים – בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות. בין הסיכונים האמורים מונה המחקר הסתברות למעורבות בתאונות דרכים, מגבלות ביכולות הקוגניטיביות לטווח קצר – בעיקר ביכולת הלמידה, בזיכרון ובקשב, תחלואה בכלי הנשימה ובעיקר בברונכיטוס (כשהקנבוס נצרך בעישון) ומצבים של השגיות נמוכה בלימודים, חוסר תעסוקה וחוסר מעורבות חברתית. המחקר מונה עדויות מחקיות נוספות המצביעות על מתאם סטטיסטי בין השימוש בקנבוס להתפתחות של סכיזופרניה ומצבים פסיכויטיים נוספים, בסימפטומים של מניה והיפומניה בקרב אנשים המאובחנים בדפרסיה בי-פולריות, וכן ראיות למתאם סטטיסטי כאמור לחשיבה והתנהגות אובדנית. הדוח מסייג את ממצאי המחקר בכך שלמרות העקביות והמובהקות של המתאמים הסטטיסטיים בממצאי המחקרים הרבים שנסקרו, אי-אפשר להוכיח קשר סיבתי בין השימוש בקנבוס לתופעות הנזכרות, וייתכן כי בחלק מהמקרים, המצב של הנזק הבריאותי הוא הגורם לשימוש בקנבוס, ולא להפך. עניין זה נותר לבחינה במחקרים עתידיים.

על פי נתוני ארגון האומות המאוחדות (להלן – האו"ם), שוק הקנבוס העולמי לשנת 2016 הוערך בכ-182.5 מיליון צרכנים. עוד מצביעים הנתונים על עלייה הדרגתית ומתמשכת (משנת 1979) בהיקף השימוש בקנבוס בקרב אזרחים, לרבות קטינים [...].

מנתוני המשטרה והרשות עולה כי בשנים האחרונות עלה היקף השימוש בקנבוס במדינת ישראל בקרב האוכלוסייה הנורמטיבית, ונרשמה ירידה בתפיסת המסוכנות של הסם, הן בקרב קטינים והן בקרב האוכלוסייה הבוגרת. ירידה זו לוותה בעלייה בשיעורי השימוש בסם. בקרב האוכלוסייה הבוגרת (גילאי 18 עד 40) עלה שיעור השימוש בקנבוס לפחות פעם אחת (ב-30 הימים הקודמים לסקר) מכ-5.5% בשנת 2009 לכ-27% בסוף שנת 2016. ואילו שיעור המשתמשים בקנבוס לפחות פעם אחת כאמור בקרב קטינים שהם תלמידי מערכת החינוך הממלכתית, הממלכתית-דתית והממלכתית ערבית בכיתות ' עד 'ב, עלה מכ-6%-5%, שיעור שהיה יציב משנת 1998 עד שנת 2011, לכ-10% בשנת 2015.

נוכח הנתונים המדאיגים האלה, החליטה ממשלת ישראל לגבש מודל אכיפה

נפרד בעבור קטינים, ולרכז מאמצי הסברה, חינוך וטיפול במטרה למנוע או לצמצם ככל האפשר את השימוש בקנבוס בקרב קטינים.

בידי משטרת ישראל נתונים המעידים על עלייה בהיקף השימוש בקנבוס בשנים האחרונות. בשנים 2010 עד 2015 עמד אחוז תיקי השימוש העצמי בסם שזוהה בהם קנבוס על 86% מכלל תיקי השימוש העצמי בסמים שזוהה בהם סם. יצוין כי במרבית תיקי השימוש העצמי בקנבוס, לא נתפסו סמים נוספים.

מנתוני משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המבוססים על ניתוח תהליכי ההתמכרות של מטופלים, עולה כי בעבור 40% מהמשתמשים בסמים, השימוש בקנבוס משמש שער כניסה לשימוש בסמים נוספים.

מנתוני משרד הבריאות עולה כי ישנה עלייה במספר הפונים לבתי חולים פסיכיאטריים בשל מצבים פסיכוטיים על רקע שימוש בקנבוס. על רקע זה אושפזו בין השנים 2012 ו-2015 231 אנשים, רובם גברים בגילאים 19 עד 35. כמו כן, מראים הנתונים עלייה הדרגתית במספר הפונים לחדרי מיון בבתי חולים ציבוריים כתוצאה מהרעלת קנבוס, מ-17 פונים כאמור בשנת 2012, ל-94 פונים כאמור בשנת 2016.

יצוין גם כי האר"ם דיווח, כבר בשנת 2014, על מגמה עולמית של עלייה בשיעור הפונים לקבלת טיפול בעקבות שימוש בקנבוס [...], מגמה שניכרת כאמור גם בישראל.

ביום כ"ח בטבת התשע"ז (26 בינואר 2017), הגיש צוות לבחינת מדיניות האכיפה כלפי משתמשי קנאביס בישראל, בראשות המנהל הכללי של המשרד לביטחון פנים, שמינה השר לביטחון הפנים לשר האמור, דוח המסכם את פעילותו. על פי הדוח, מודל האכיפה המיטבי הוא זה המשלב כלים מן המישור המינהלי לצד אמצעים פליליים "קלסיים" (להלן – המודל המשולב). המודל המשולב נועד להביא לכך שאזרחים נורמטיביים, אשר ביצעו עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יופנו למנגנונים חלופיים להליך הפלילי, וכך לא יאלצו להתמודד עם התיוג הנלווה להליך כאמור. לצד זאת, המודל המשולב מותיר למדינה להתמודד עם מקרים חמורים והתמכרויות תוך שימור ההרתעה של מערכת אכיפת החוק.

מדיניות אכיפה זו, הכוללת מאמצי חינוך, הסברה ומניעה, נועדה להקטין את היקף השימוש הלא חוקי בקנבוס וזאת עקב העלייה בשימוש בסם שחלה בשנים האחרונות, למרות מאמצי האכיפה.

בהחלטת ממשלה מס' 2474 מיום ז' באדר התשע"ז (5 במרס 2017) בעניין אישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנבוס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות, אימצה ממשלת ישראל, על בסיס הדוח המתואר לעיל, מדיניות אכיפה בעבירות שימוש בקנבוס, שלפיה העבירה של שימוש או החזקה בסם הקנבוס או השרף שלו (להלן – קנבוס), לצריכה עצמית, המבוצעת בפעם הראשונה והשנייה תיחשב לעבירת קנס מיוחדת וייקבעו סדרי דין מיוחדים

לצורך אכיפתה, וזאת כהוראת שעה למשך שלוש שנים מיום כניסת ההסדר לתוקף.

בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע בהצעת חוק זו לעגן בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – הפקודה), ובחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), הסדר שלפיו תאכוף המשטרה את העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, כאשר היא מבוצעת בפעם הראשונה או השנייה, בדרך של הטלת קנסות – 1,000 שקלים חדשים לעבירה ראשונה ו-2,000 שקלים חדשים לעבירה שנייה – במקום הליך פלילי הכרוך בחקירה וברישום פלילי. אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם השלישית, עומד בדרישות חוק סדר הדין הפלילי ונמצא מתאים לכך, יופנה להליך לסגירת תיק בהסדר מותנה, כמפורט בסימן א'1 לפרק ד' לחוק האמור. לגבי אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס בפעם הרביעית, יתנהל הליך פלילי רגיל. את ההסדרים האמורים מוצע לקבוע כהוראת שעה למשך שלוש שנים, וזאת במטרה לבחון את יעילותם ואת השפעתם על מגמות השימוש בסמים באוכלוסייה, הכול כמפורט להלן.

אימוץ המדיניות המתוארת לעיל ועיגונה בחקיקה כאמור נועדו להביא לאכיפה יעילה יותר של האיסור על שימוש והחזקה בקנבוס, אך זאת מתוך הבנה שמעידה חד-פעמית או חוזרת, המבוצעת בידי אדם נורמטיבי שאינו מנהל אורח חיים עברייני, ניתן לאוכפה באופן שהולם את חומרת המעשה, בלי להכתים את גיליונו של האדם ברישום פלילי שעלול להשפיע על עתידו. לצד זאת, יודגש כי עמדת הממשלה שלפיה החזקה ושימוש בקנבוס הם עבירה פלילית עומד בעינה, ואין בבחירה בקנס ככלי האכיפה המתאים, במסגרת ההסדר המוצע, כדי לשנות מסיווגה כעבירה כאמור.

יצוין, כי סוגיית השימוש בקנבוס נדונה בשנים האחרונות במדינות רבות בעולם, ובהן ישראל. לא אחת ניתן הד ציבורי לקולות הקוראים לבחון את מדיניות האכיפה, במיוחד נוכח שינויי מדיניות דומים בעולם.

62. הנה כי כן, מדברי ההסבר לתיקון עולה, כי ברקע להחלתן של הוראות מיוחדות אלה ניצבים נתונים של משטרת ישראל והרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול המעידים על ירידה בתפיסת המסוכנות ועלייה בהיקף השימוש בקנאביס בקרב אוכלוסייה "נורמטיבית" במדינת ישראל בשנים האחרונות, וכן נתונים מהארץ ומהעולם על עלייה בשיעור הפונים לקבלת טיפול בעקבות שימוש בסם. מכאן הרצון להעביר מחד גיסא מסר ברור כי החזקה ושימוש בקנאביס נותרים אסורים ובגדר עבירה פלילית, ומאידך גיסא, להביא לאכיפת האיסור על שימוש והחזקה כאמור, באופן יעיל והולם, בלי להכתים ברישום פלילי את גיליונם של אזרחים "נורמטיביים" שביצוע העבירה על-ידם היא מעידה חד פעמית או חוזרת.

63. על כן, נבחרה מדיניות אכיפה הכוללת מאמצי חינוך, הסברה ומניעה, אשר נועדה להקטין את היקף השימוש הלא חוקי בקנאביס: מודל אכיפה המשלב כלים מן המישור המינהלי לצד אמצעים פליליים "קלאסיים" (להלן: **המודל המשולב**), על מנת להביא לכך שאזרחים "נורמטיביים" אשר ביצעו עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יופנו בתחילה למנגנונים חלופיים להליך הפלילי הקלאסי וכך לא ייאלצו להתמודד עם התיוג הנלווה להליך כאמור. לצד זאת, המודל המשולב מותיר למדינה להתמודד עם מקרים חמורים והתמכרויות תוך שימור ההרתעה של מערכת אכיפת החוק הפלילי.

64. כאמור לעיל, וכפי שצוין במפורש בדברי ההסבר להוראת השעה, הרי שהעמדה שלפיה החזקה ושימוש שלא כדין בקנאביס הם עבירה פלילית עומדת בעינה והפקודה לא שונתה בהקשר זה, ואין בבחירה בקנס ככלי **האכיפה** בעבירה ראשונה ושניה, במסגרת ההסדר שחוקק, כדי לשנות מסיווגה כעבירה כאמור.

65. מדבריו של השר לביטחון פנים דאז בעת הצגת הצעת החוק במליאת הכנסת והדיון בה ביום 7.3.18, עולה כי המטרה העיקרית של הצעת החוק הייתה "[...] להביא באמת לאכיפה מאוזנת יותר וגם יעילה יותר, מתוך ההבנה שמעידה חד-פעמית, או אפילו מעידה חוזרת, של אדם נורמטיבי שלא מנהל אורח חיים עברייני, צריכה להיאכף בהלימה לחומרת המעשה, בלי להכתים את גיליונו המשטרתי של האדם ברישום פלילי, שעלול כמובן לפגוע בעתידו" (עמ' 216 לפרוטוקול).

בתוך כך, הבהיר השר דאז: "[...] **אנחנו רוצים לצמצם שימוש בסמים; אנחנו רוצים לצמצם את הנזקים של צריכת סמים באופן קבוע; אבל אנחנו רוצים להימנע ככל שאפשר מהכתמה פלילית של אזרחים נורמטיביים שעשו טעות, או אפילו חזרו על הטעות הזאת**" (שם). בהמשך דבריו הוסיף השר דאז: "[...] הקביעה הזאת בעצם משקפת את התפיסה שלפיה ראוי להחיל את מודל הקנסות המיוחד שקבוע בחוק הזה, כפי שהסברתי, על אנשים נורמטיביים, שאנחנו לא מעוניינים להכתים אותם בכתם פלילי. אבל מי שממילא מבצע פשעים, למשל, אין סיבה לעשות לו את ההנחה הזאת. זאת, כיוון שאני חוזר ומזכיר: **אנחנו לא משנים את הקביעה ששימוש בסמים זו עבירה פלילית**" (עמ' 218 לפרוטוקול).

66. וכך הוסיפה חה"כ תמר זנדברג ממרצ באותו דיון: "[...] **לא שאנחנו מאשרים היום לגליזציה, ולצערי גם לא אי-הפללה**, אבל זה בהחלט צעד באחד המאבקים שהפכו להיות אבן דרך במסגרת מדיניות ציבורית". והוסיף חה"כ דב חנין מהרשימה המשותפת: "[...] אני חושב שהמהלך שהממשלה נוקטת הוא אכן צעד בכיוון הנכון, ואני קורא שלא להרפות ולהמשיך במאמץ כדי שנגיע למקום שאליו אנחנו צריכים להגיע. עישון קנאביס לא צריך להיחשב לעבירה פלילית".

עוד נפנה את תשומת הלב לדבריה חה"כ זנדברג במסגרת דיון בוועדה מיום 20.6.18: "[...] הצעת החוק הזאת לא פותרת את זה באופן מלא. היא לא אומרת: אוקיי, נשמעו, לאורך השנים, קולות שאמרו שאם היינו מתחילים עכשיו לשרטט מחדש את החוק, לא היינו

מפנים את ההתנהגות הזאת למישור הפלילי. אבל לביטול, להליכה אחורה, יש משמעות מיוחדת, ולכן אנחנו לא מבצעים את הדבר הזה עכשיו, למרבה הצער. אדוני השר, נכון שעדיין לא כולו ונכון שעדיין באופן מלא, אבל, בסופו של דבר, העולם, בהקשר הזה, הולך לכיוון אחד בלבד, וזה לכיוון של אי-הפללה ולגליזציה [...] לכן, אני חייבת להגיד שההליכה הזאת, הגם שהיא מאוד לא מושלמת ואולי אפילו, מבחינת חלק מאתנו, לא מספקת, ראויה לציון" (עמ' 10-11 לפרוטוקול הדיון).

מדברים אלה עולה כי גם אם רצונן של חלק מסיעות הבית הוא באי-הפללת שימוש וצריכה עצמית בסם הקנבוס, הרי שברור היה במעמד החקיקה כי אין בה כדי לשנות עניין מהותי זה.

67. בהקשר זה נוסף ונפנה גם לדברי חה"כ דן סיידה, בשם הוועדה, בפתח הדיון במליאת הכנסת מיום 17.7.18, כי "הצעת החוק אינה גורעת מהיות העבירה פלילית" (עמ' 854-855 לקובץ הנספחים לעתירה).

68. ועוד נעיר, למעלה מן הנדרש, כי העותר 1 עצמו ציין במסגרת הדיון בוועדה מיום 20.6.18: "קראת להצעת החוק "אי-הפללה", ובפועל אנחנו נכנסים לנוסח הצעת החוק ורואים שהפללה נשארת בעינה גם בפקודת הסמים וגם בנוסח ההצעה" (עמ' 665 לקובץ הנספחים לעתירה).

ב. עמדת המדינה

69. עמדת המדינה היא כי דין העתירה להידחות על הסף, כפי שיפורט להלן.

עצם האיסור הפלילי, ועונש המקסימום בצדו – מוגנים מביטול, בהיותם דין שמור

70. לעמדת המדינה, ההוראות שבסעיפים 7(א)-(ג) לפקודה – הקובעות את האיסור הפלילי על העבירה ואת עונש המקסימום בצדה – חוסות תחת שמירת דינים מתוקף סעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. זאת, להבדיל מהוראת השעה, קרי סעיף 7(ג1) שנוסף לפקודה בתיקון משנת 2018. הכול, כפי שיפורט להלן.

71. במוקד העתירה עומד סעיף 7(ג) לפקודה אשר קובע את העונש המרבי בגין החזקה ושימוש בסם הקנאביס לצריכה עצמית. סעיף זה, בשילוב עם סעיף 7(א) לפקודה, אשר קובע את עבירת החזקה והשימוש בסמים עצמה, מעגן את "מדיניות ההפללה" עליה מלינים העותרים, והיא שלמעשה נתקפת בעתירה דנן.

72. העותרים אינם חולקים על כך שלמעשה, לא נעשה כל שינוי בהפללת השימוש והצריכה העצמית של הסם, מקום שאין בהוראת השעה משנת 2018 כדי לשנות את האיסור הפלילי

על החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, שנותר בעינו. אף אין בה כדי לשנות את עונש המקסימום בגין העבירה – שלוש שנות מאסר – בכל מקרה בו אין תחולה להוראת השעה.

73. כפי שפירטנו בהרחבה לעיל, הוראת המחוקק לפיה שימוש וצריכת סם הקנבוס בניגוד לדין מהווים עבירה פלילית קיימת בפקודה מראשיתה (ואף קדמה לה, באימוץ החקיקה המנדטורית בשנת 1948), ונותרה בעינה לאורך שורת תיקוני החקיקה שנערכו בחוק, האחרון בהם בשנת 1979. ההבחנה ביחס לשימוש וצריכה עצמית של קנבוס, ועונש המקסימום בצד עבירה זאת, אף הם נשארו על כנם, מאז שנת 1979 (כאשר נוסח סעיף 7(ג) לפקודה שונה ב-1989 כך שהוחמרה הענישה בכל הנוגע לשימוש והחזקה שאינם לצריכה עצמית, ועודכנו סכומי הקנסות לעניין זה).

74. אם כן, הוראות הפקודה בדבר הפללת השימוש והצריכה העצמית של סם הקנאביס והעונש המקסימלי בצד העבירה נותרו כשהיו לפני ואחרי התיקון בשנת 2018, ונוסחן נותר זהה, כך:

7" (א) לא יחזיק אדם סם מסוכן ולא ישתמש בו, אלא במידה שהותר הדבר בפקודה זו או בתקנות לפיה, או ברשיון מאת המנהל.

(ב) האמור בסעיף זה בדבר איסור החזקה אינו חל על סם מסוכן הנמצא במעבר שהותר לפי פקודה זו.

(ג) העובר על הוראות סעיף זה, דינו – מאסר עשרים שנים או קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס האמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ואם החזיק בסם או השתמש בו לצריכתו העצמית בלבד, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977."

75. פסקת "שמירת הדינים" המופיעה בסעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, קובעת כך:

"אין בחוק-יסוד זה כדי לפגוע בתקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק-היסוד".

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו פורסם ביום 25.3.92.

76. כאמור, הוראות הפקודה הקובעות בחקיקה הישראלית איסור פלילי על החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית, ובצד זאת עונש המקסימום בגין העבירה, היו קיימות זמן רב לפני תחילתו של חוק-היסוד – ושונו באחרונה לכל המאוחר בשנים 1979 ו-1989, בהתאמה.

77. לפיכך, לעמדת המדינה חלה בעניין זה, ביחס לסעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, פסקת שמירת הדינים הקבועה בסעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר נחקק כאמור בשנת 1992, וקובע כי אין בו כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק היסוד.

78. לעומת סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, אשר עומדים בפני עצמם ולא נערך בהם כל שינוי בתיקון משנת 2018, ועל כן חלה לגביהם הגנת שמירת הדינים – הרי שסעיף 7(ג) שנוסף לפקודה

כהוראת שעה נפרדת בשנת 2018 (כמו גם יתר תיקוני החקיקה במסגרת התיקון) אינו מהווה, כמובן, דין שמור. מכאן, שהוא נתון לבחינה חוקתית.

בסעיף זה חוקקה הוראת השעה, הקובעת כמפורט בהרחבה לעיל הוראות שונות בדבר הכלים המתאימים לאכיפה יעילה של עבירות החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, המבוצעות פעמים ספורות בתוך פרק זמן מסוים ובתנאים מסוימים. בתוך כך, קובעת הוראת השעה הוראות בדבר ענישה, אכיפה, סדרי דין ובדבר ההשלכות של ביצוע העבירה במצב דברים מסוים ומוגבל, במובן היקף תחולתו.

79. לשון אחר: לעמדת המדינה, "שמירת הדינים" חלה במלואה, על קירבה ועל כרעיה, על ההסדר הקובע כי שימוש וצריכה עצמית של סם הקנבוס הם עבירה פלילית; וזאת להבדיל מהוראת השעה בדבר דרך אכיפתה והעונש בצדה בהיקף מצומצם של מקרים.

80. נבהיר, כי לעמדת המדינה אין בטענת העותרים, כי "התיקון פותח את מדיניות ההפללה של צרכני קנאביס לתקיפה חוקתית" (עמ' 52 לעתירה), כדי לשנות ממסקנה זו, ודינה להידחות. בחינת סעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, כמו גם ההלכה הפסוקה שבעניינו, מובילים למסקנה ברורה לפיה סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה חוסה תחת ההגנה של שמירת הדינים, ועל כן חסומה בפני העותרים הדרך לתקוף את חוקתיות "מדיניות ההפללה" שעוגנה בחקיקה עוד קודם לחקיקת חוק היסוד.

81. העותרים מבקשים לבסס טענתם על פסיקת בית המשפט הנכבד בבג"ץ 6055/95 **צמח נ' שר הביטחון** פ"ד נג(5) 241 (1999) (להלן: **עניין צמח**), ואולם אין בטענותיהם ממש. בעניין צמח קבע בית המשפט הנכבד, בהרכב מורחב, כי אף כאשר מדובר בחוק מתקן המגביר את ההגנה על הזכות החוקתית בהשוואה לזו שהוענקה לה בדין הישן, הרי שיש לבחון האם החוק עומד בתנאי פסקת ההגבלה – דהיינו אף חוק מתקן שהוא מיטיב אינו חוסה תחת הגנת "שמירת הדינים". עוד נפסק, שהבחינה החוקתית תתמקד רק בתיקון עצמו, ולא בחוק המהווה דין שמור.

82. אם כן, בעניין צמח נפסק כי השאלה הצריכה להכרעה לעניין "שמירת דינים", היא לא האם מדובר בתיקון מיטיב או לא – שאלה המצויה במוקד טענת העותרים בהקשר זה – אלא האם מדובר בתיקון חקיקה המאוחר לחוק היסוד, אם לאו. בחינת שאלה זו בענייננו מביאה לדחיית טענות העותרים. הוראות הפקודה הנתקפות בעתירה דנן – קרי ההוראות הנוגעות להפללה – **לא שונו כלל**. זאת, לעומת הוראת סעיף 7(ג) לפקודה, הקובעת הוראות חדשות בדבר העונש בצד העבירה ודרכי אכיפתה בהיקף מצומצם של מקרים. בהוראות חדשות אלה אין כדי לבטל או לשנות את הוראות סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, שנותרו על כן ובנוסחן כשהיו לפני חקיקתו של חוק היסוד. מכאן, שהן מוגנות בשמירת דינים.

83. עמדה זו עולה בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט הנכבד בע"א 6821/93 **בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי**, מט(4) 221 (1995) (להלן: **עניין בנק המזרחי**). בפסק

דין זה נדרש בית המשפט הנכבד, בין היתר, להבחנה שבין חוק ישן החוסה תחת פיקטת שמירת הדינים לבין תיקון של אותו חוק, בשלב מאוחר יותר, שאינו נהנה מהגנה זו. כבי' הנשיא שמגר קבע כי יש לשמור על "קווים מוקפדים וברורים" בהקשר זה, המבוססים על המועד שבו נחקק הדין הרלוונטי, כך:

"החוק העיקרי לחוד והחוק המתקן לחוד. כל דבר חקיקה עומד על רגליו הוא. הרשות המחוקקת דנה בכל תיקון לחוק מראשיתו בדרך שבה נדונה כל חקיקה, ולכל הוראה שבו יש קיום – כחקיקה ראשית – ללא קשר לזיקתה מבחינת תוכנה להוראת חוק קיימת...

סוף דבר, תיקון חוק, ככל הוראת חוק, הוא דין נפרד וחדש, שהוראת אי התחולה אשר בסעיף 10 לחוק היסוד אינה ישימה לגביו.

14. אף מן הבחינה המעשית יש ליצור קווים מפרידים ברורים במקום להיגרר להבחנות מערפלות. ניסיון לקבוע מהי מידת החידוש הענייני שבתיקון לחוק ומה השלכותיו המחודשות על המערך החקוק בכללותו, היה יוצר מערכת אין-סופית של התדיינויות ופרשנויות. במקום זאת יש לקבוע תיחום פשוט, ברור וחד-משעי, המושתת על מועד התיקון. קו פרשת המים הוא תאריך התחילה של חוק היסוד.

במילים אחרות, וכמוסבר לעיל, ההצעה לבדוק בכל מקרה של תיקון לחוק קיים את תוכנה של כל הוראה שבו ואף כל חלק מהוראה שבו (שהרי ייתכן שהחידוש ינבע מחלקה של הוראה), היא קשה מאוד לביצוע. ההצעה תעורר מבחינה מעשית מחלוקות משפטיות לרוב ותמנע בהירות וחדות בהבחנות. יש בה כדי לתרום לאי-ודאות הדין ולא להיפוכה הרצוי.

חקיקה חייבת להיות ברורה במשמעותה וקלה להבנה מבחינת תוכנה והשלכותיה, ואין לסבכה בפתיחת פתח לוויכוח – שהיה מתחייב בכל מקרה ומקרה – ואשר עניינו תחולת הסייגים הנורמאטיביים שבחוק היסוד."

דברים אלה מובילים למסקנה כי סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, אשר לא תוקנו במסגרת התיקון משנת 2018, הם בגדר דין ישן אשר סעיף 10 לחוק היסוד חל עליו.

84. בהתאם להלכה הפסוקה, תיקון חקיקה מאוחר לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו פותח את הפתח לתקיפה חוקתית של התיקון עצמו, ואין בו כדי לפתוח פתח לתקיפה חוקתית של סעיפים אחרים בחוק, שנחקקו קודם לחקיקת חוק היסוד ושאינם חלק מהתיקון.

85. יובהר כי גם אין בסיס לטענת העותרים, בהתייחסם להוראת סעיף 7(1ג)(6) לפקודה שחוקק בהוראת השעה. כזכור, לפי הוראה זו, "אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לשנות את סיווג העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון, כאמור בסעיף 24 לחוק העונשין, התשל"ז-1977". לטענת העותרים בהקשר זה, הרי ש"עצם אשרור מעמד של עבירה בחקיקה חדשה, קל וחומר מקום בו האשרור אינו מובן מאליו ונועד להבהיר את התיקון, פותח את הסעיף הישן לתקיפה חוקתית מעצם האשרור כשלעצמו" (סעיף 136 לעתירה).

העותרים מנסים להתגבר על המחסום הניצב למולם – נסיון התקיפה החוקתית של סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה נוכח שמירת הדינים – באמצעות הצגת התיקון משנת 2018 ככזה ש"מאשר" את ההפלה. ואולם ברי כי אין בהוראה מפורשת של המחוקק כי לא נעשה שינוי בדבר חקיקה אחר, שהוא בגדר דין שמור – כדי להביא, כשלעצמה, לכך שלא יהא עוד אותו דבר חקיקה בגדר דין שמור. העותרים ממילא לא הביאו כל ביסוס לטענתם זו, ודינה כאמור להידחות.

86. בהקשר זה נעיר, כי במהלך דיון בוועדה מיום 3.7.18 בהכנת הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית, הובהר מטעם הייעוץ המשפטי של הכנסת בהקשר להוראה האמורה כי "העבירה נשאת עבירה פלילית. הפליליות של העבירה נשאת אבל הדרך לטיפול בעבירה במקרה של עבירה ראשונה ושנייה היא שונה וגם נשאר הסיווג שלה כעבירה מסוג עוון" (עמ' 747 לקובץ הנספחים לעתירה). אם כן, נראה שגם במעמד החקיקה עצמה הוברר כי משמעותה של הוראה זו היא אך להבהיר כי לא נעשה כל שינוי בעצם הפללת עבירת השימוש והצריכה העצמית של סם הקנאביס; אכן – זו נותרה בגדר דין שמור.

87. עוד נעיר, כי לעמדת המדינה, אף לא יכולים העותרים להיבנות בהקשר זה מהטענה כי במסגרת הדיונים שקדמו לחקיקת הוראת השעה נשקלה האפשרות לביטול מדיניות ההפלה (סעיף 126 לעתירה). דיונים – ציבוריים, פנים-ממשלתיים או פרלמנטריים – בדבר האפשרות לשנות באופן יסודי דבר חקיקה, שלא מניבים לבסוף שינוי כאמור על ידי המחוקק, אין בהם כדי לגבור על הוראת סעיף 10 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו בדבר שמירת דינים ולמעשה לאיינו, והדברים נכתבים כמובן בתמצית, ואינם מצריכים הרחבה.

88. נבאר, כי לצד הבחינה בדבר מועד חקיקת ושינוי סעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, אשר מביאה למסקנה כי לא נעשה בהם כל שינוי לאחר חקיקת חוק היסוד וכי מכאן שהם מוגנים בשמירת דינים, הרי שגם בחינת ההסדר מביאה לאותה מסקנה. התיקון משנת 2018 לא שינה את האיסור הפלילי והעונש של עבירת ההחזקה והשימוש לצריכה עצמית ככלל, אלא קבע כיצד יש לנהוג עם מי שביצע את העבירה הזו בפעם הראשונה או בפעם השנייה, במקרים מסוימים. ההפלה עצמה, המעוגנת בסעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, נותרה בעינה ללא שינוי. כאמור לעיל, בעיקרו של דבר, על כך למעשה מלינים העותרים בעתירתם, והם גילו דעתם במסגרת העתירה כמה וכמה פעמים, כי בכך מוקד עניינם.

89. לפיכך, לעמדת המדינה, בענייננו ההוראות שבסעיף 7(א)-(ג) לפקודה חוסות תחת פיקסת שמירת הדינים, ועל כן לא ניתן להורות על ביטולן מכוח חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. **אשר על כן, עמדת המדינה היא כי דין כלל הנתען בעתירה ביחס לעצם הפללת צריכת והחזקת קנבוש לשימוש עצמי וביחס לעונש המקסימום הקבוע בצד העבירה – להידחות על הסף.** מכאן, לעמדת המדינה, הרי שדין הסעד הראשון והעיקרי המבוקש בעתירה להידחות על הסף.

אשר להוראת השעה – דין העתירה להידחות על הסף מחמת היעדר עילת התערבות חוקתית

90. מקום שההסדר הקבוע במסגרת הוראות סעיף 7(א)-(ג) לפקודה הוא בבחינת דין ישן השמור תחת שמירת דינים, הרי שכל שניתן לבחון במישור החוקתי הוא את ההסדר החדש הקבוע כהוראת שעה בסעיף 7(ג) לפקודה.
91. ואולם, העותרים תוקפים את עצם ההפלה כאמור, אשר קיימת בפקודה מראשיתה, ולא את ההוראות שנקבעו במסגרת התיקון משנת 2018. העותרים טוענים כי מדיניות הפללת השימוש והצריכה העצמית בקנבוס, "הן לפני ואחרי תיקון החוק" (סעיף 146 לעתירה), פוגעת בזכויות יסוד, וכי היא נעשית שלא לתכלית ראויה, אינה מידתית, ולכן אינה חוקתית. כך, נטען כי "מדיניות המענישה ללא כל קשר לתכליות הלגיטימיות, היא מדיניות מופרזת המענישה חפים מפשע – וזה בדיוק הבעיה: קיומה של עבירה כנגד התנהגות חסרת פסול מוסרי" (סעיף 164 לעתירה; ראו גם סעיף 172 לעתירה). בכך תוקפים העותרים את לב ההסדר שקיים בדין הישראלי מימים ימימה, ואשר נותר בעינו ובנוסחו כפי שהיה בטרם חקיקת חוק היסוד, ולפיכך חוסה תחת שמירת הדינים.
92. כזכור, הסעדים המבוקשים בעתירה הם, ראשית, "מדוע לא יבוטל האיסור והעונש הקבוע בסעיף 7(ג) סייפא וג(1) בפקודת הסמים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: "פקודת הסמים" או "הפקודה") בגין החזקה או שימוש עצמי בסם הקנאבוס או למצער עונש המאסר לתקופה מקסימלית של 3 שנות מאסר הקבוע בסעיף 7(ג) סייפא (להלן: "מדיניות ההפלה של צרכני קנאביס" או "מדיניות ההפלה"); שנית, "מדוע לא יוסדר שוק הקנאביס, לרבות הגידול, העיבוד, המידע, האריזה, השיווק והרכישה לכל דורש במדינת ישראל"; ושלישית, "לחלופין כל סעד אחר שיסבור נכונה בית המשפט הנכבד מהאמור בעתירה זו".
93. בעתירה מתבקש למעשה בית המשפט הנכבד להורות על ביטול מדיניות ההפלה של החזקה או שימוש עצמי בסם הקנבוס ולמצער על ביטול עונש המקסימום הקבוע בצד העבירה, וכפועל יוצא מכך על אסדרת שוק הקנאביס לכל דורש במדינת ישראל. אמנם, העותרים מציינים, בגדרי הסעד המבוקש הראשון, גם את סעיף 7(ג), שנוסף בהוראת השעה, ואשר כאמור לעיל הוא עצמו איננו בגדר דין שמור. ואולם, הסעדים המבוקשים והנטען בעתירה מכוונים כולם לתקוף את "החלטת" המחוקק שלא לשנות מהפללת העבירה, ואינם משרטטים את הפגיעה החוקתית הנטענת ביחס להוראת השעה לבדה.
94. אם כן, גם הסעד שעניינו תקיפה ישירה של הוראת השעה שחוקקה בשנת 2018, שאינה דין שמור כלשעצמה, מכוון הלכה למעשה בעיקרו לתקיפת חקיקה שהיא בגדר דין שמור. הטענות בעתירה הקשורות בהוראת השעה, כרוכות ברובן המכריע בטענות הקשורות בעצם הותרת האיסור הפלילי על כנו. למשל, אף הטענה הבסיסית כי ישנה פגיעה בזכויות חוקתיות, אשר יש לבחון לכאורה את עמידתה בתנאי פיסקת ההגבלה – מוצגת כאמור ביחס ל"מדיניות ההפלה, הן לפני ואחרי תיקון החוק" (עמ' 56 לעתירה). הטענות בהקשר זה, כמו גם בהקשרים אחרים, אינן מכוונות אך להוראת השעה, ואינן מבחינות בין ההסדר

שנותר על כנו בדבר הפללת השימוש והצריכה העצמית בקנבוס, ובין הוראת השעה בדבר אכיפת העבירה בתנאים מסוימים, וקשה "לברור" מהן את הטענות הדורשות התייחסות. ממילא, אין העותרים מציגים ניתוח חוקתי סדור לתקיפת חוקתיותה של הוראת השעה גופה וכשלעצמה, בהתאם לפסיקת בית המשפט הנכבד.

95. **הטענה בהקשר זה אינה במישור הפרוצדורלי, כי אם במישור המהותי. הלכה למעשה, לא עלה בידי העותרים להרים ולו את ראשית הנטל הרובץ לפתחם להוכחת קיומה של פגיעה חוקתית בשל הוראות התיקון. וכידוע, "הטוען לפגיעה בזכות חוקתית עליו הנטל להוכיח פגיעה כזו" (בג"ץ 7245/10 עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' משרד הרווחה, פס' 41 לפסק דינה של כב' השופטת ארבל (4.6.13)).**

96. בית משפט נכבד זה עמד, כידוע, על כך שכדי לבסס טענה לביטולה של הוראת חוק בשל פגיעתה הנטענת בזכויות של הפרט שלפי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ככלל על הטוען לכך להראות שהפגיעה הנטענת אינה עומדת בתנאיו של סעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, הידוע כ"פסיקת ההגבלה" [ראו, למשל, בג"ץ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת (11.5.06); להלן: "עניין התנועה לאיכות השלטון"]. פסיקת ההגבלה קובעת כי "אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו".

97. הנטל המוטל על כתפי העותר המבקש סעד חוקתי של ביטול דבר חקיקה ראשי של הכנסת הוא מהותי. זאת, כיוון שבית המשפט הנכבד נוקט מדיניות זהירה ומרוסנת טרם הושטת סעד זה. כידוע, על פי הפסיקה, "נטל השכנוע בשלב זה מוטל על הטוען לפגיעה בזכות חוקתית" (בג"ץ 4511/1/2 גמליאלי נ' המוסד לביטוח לאומי, פס' 5 (6.1.13); וראו גם פסק הדין המנחה בעניין בנק המזרחי). עוד הודגש כי "אין די בטענות כלליות כאשר הסעד המבוקש בעתירה הוא הצהרה על בטלותו של חוק, על כל המשתמע מכך" (שם, שם). הנטל המוטל על המבקש מבית המשפט הנכבד להורות על בטלותו של דבר חקיקה ראשית של הכנסת, הוא להוכיח "פגיעה מהותית יסודית ועמוקה כדי כך שמכריעה היא הוראת חוק מפורשת", כדברי כב' המישנה לנשיא מ' חשין בבג"ץ 366/03 עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר (12.12.05); להלן: "עניין מחויבות"). ואכן, על מנת שיושט סעד שיפוטי נדרש העותר להוכיח פגיעה מהותית, יסודית וכבדת משקל בזכויות חוקתיות. כך, נפסק כי "אפילו יימצא כי מעשה החקיקה אינו מתיישב עם עקרון חוקתי, נדרשת רמת עוצמה ניכרת לפגיעה החוקתית כדי שתצדיק התערבות שיפוטית במעשיה של הרשות המחוקקת" (בג"ץ 6304/09 לה"ב – לשכת ארגוני העצמאים והעסקים בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, 2.9.10).

98. על העותרים בענייננו, בבקשם להורות על ביטול הוראות החקיקה הראשית המגולמות בהוראת השעה, להראות כי הוראות החוק פוגעות בזכויות שלפי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, וכי הפגיעה אינה הולמת את ערכיה של מדינת ישראל, או שלא נועדה לתכלית

ראויה, או שהיא במידה שעולה על הנדרש. אלא שהעותרים הסתפקו בהעלאת הטיעון כאמור ביחס לעצם הפללת השימוש והצריכה העצמית של קנאביס, הקבועה בסעיפים 7(א)-(ג) לפקודה, שלא שונו, ואשר מוגנים בשמירת דינים.

99. העותרים אף לא ניגשו לשרטוט פגיעה חוקתית נטענת, ושאלת עמידתה במבחני פסקת ההגבלה, בכל הנוגע להוראת השעה עצמה. בכך לא הורם הנטל המוטל על העותרים, לבסס כדבעי את הטענה לפגיעה בזכויות חוקתיות, שהיא תנאי מקדמי לתקיפה חוקתית – קרי בחינה האם פגיעה בזכויות חוקתיות עומדת בתנאי פסקת ההגבלה. די בטעם זה להביא לדחיית העתירה על הסף, מקום שממילא עומדת להוראת החוק הנתקפת חזקת החוקתיות. לפיכך, לעמדת המשיבים דין העתירה להידחות, מחמת היעדר עילה למתן הסעד המבוקש, לביטול חקיקה ראשית, מקום שהעותרים לא עמדו בעתירתם במתכונתה הנוכחית, בנטל הראשוני הבסיסי הרובץ לפתחם להוכיח קיומה של פגיעה בזכות חוקתית המגולמת בהוראת השעה, אשר מצדיקה את שקילת התערבותו של בית המשפט הנכבד במעשה החקיקה.

100. לשיטת המדינה, די באמור לעיל כדי להביא לדחייתה של העתירה על הסף. גם שעה שהמדינה איננה חולקת על כך שסעיף 7(ג1) לפקודה אינו נהנה מהגנת שמירת הדינים ועל כן במישור העקרוני הוא חשוף לביקורת שיפוטית, העתירה במתכונתה אינה מגלה כל עילה למתן סעד חוקתי בעניינו. בהתאם לפסיקת בית המשפט הנכבד, היה על העותרים לבסס עילה חוקתית העומדת בפני עצמה, ולהצביע על פגמים חוקתיים שנפלו בתיקון. בהעדר ניתוח חוקתי כאמור, גם הסעד לביטול סעיף 7(ג1) לפקודה, דינו להידחות על הסף (וראו, למשל, בג"ץ 6972/07 לקסר נ' שר האוצר, 22.3.09; בג"ץ 7251/16 שמיר נ' כנסת ישראל, 5.6.17).

101. ויודגש: הטענות הספורדיות שמעלים העותרים לפגיעה בזכויות חוקתיות מכוח הוראת השעה, זעיר פה זעיר שם – אין בכוחן להרים כאמור, את הנטל המהותי המוטל על כתפי העותר המבקש סעד חוקתי של ביטול דבר חקיקה ראשי של הכנסת. זאת, כיוון שביטול המשפט הנכבד נוקט מדיניות זהירה ומרוסנת טרם הושטת סעד זה, כאשר "נטל השכנוע בשלב זה מוטל על הטוען לפגיעה בזכות חוקתית", ו"אין די בטענות כלליות כאשר הסעד המבוקש בעתירה הוא הצהרה על בטלותו של חוק, על כל המשתמע מכך" (ראו בעניין בנק המזרחי). כאמור, הנטל המוטל על המבקש מבית המשפט הנכבד להורות על בטלותו של דבר חקיקה ראשית של הכנסת, הוא להוכיח "פגיעה מהותית יסודית ועמוקה כדי כך שמכריעה היא הוראת חוק מפורשת", כדברי כב' השופט (כתוארו אז) חשין בעניין מחויבות.

102. סיכומם של דברים הוא, לעמדת המדינה, כי העותרים כלל לא ביססו כדבעי את הטענה לפגיעת הוראת השעה בזכויות חוקתיות, שהיא תנאי מקדמי לתקיפה חוקתית – קרי בחינה האם פגיעה בזכויות חוקתיות עומדת בתנאי פסקת ההגבלה. אם כן, לעמדת המדינה, לא עמדו העותרים אף בנטל המקדמי הכבד להוכחת פגיעה של הוראת השעה עצמה בזכויות

החוקתיות כנטען – ודי בכך כדי להביא לדחייה על הסף של עתירתם (ראו והשוו לפסק הדין בבג"ץ 3240/19 סוראדו נ' הכנסת, 8.1.20). ונפרט.

103. צוין כבר לעיל, כי הטענה כי ישנה פגיעה בזכויות מוצגת בעתירה ביחס ל"מדיניות ההפלה, הן לפני ואחרי תיקון החוק" (עמ' 56 לעתירה). העותרים לא מבהירים באילו זכויות, וכיצד, פוגעת לדידם הוראת השעה גופה – להבדיל מהאיסור הפלילי עצמו על שימוש וצריכת קנבוס לשימוש עצמי ועונש המקסימום בצדו, אשר מוגן כאמור לשיטת המדינה בשמירת דינים. נתייחס להלן לדוגמאות אחדות מבין טענות העותרים בהקשר זה, אולם לאור האמור לעיל, יובהר כי הדברים נכתבים מבלי למצות.

104. כך, טוענים העותרים כי "מעבר לאיום בקנס, מדיניות ההפלה פוגעת בקניינו המרכזי ביותר של האדם – גופו הפרטי. זכות הבעלות העצמית הינה זכות היסוד הבסיסית ביותר והיא אף נובעת מהזכות לחיים, שלמות הגוף וכבוד" (סעיף 146א לעתירה). לכך נשיב, כי נוכח נקודת המוצא, כי צריכה והחזקה של קנאביס לשימוש עצמי מופללות – לעמדת המשיבים אין בהוראת השעה עצמה כדי לפגוע בזכות האדם לגופו או בכבודו. מכל מקום, העותרים לא פירטו בעתירתם אחרת, ובכך לא הרימו את הנטל המוטל עליהם בהקשר זה.

105. עוד נטען, כי "מדיניות ההפלה פוגעת בחירות התנועה של אדם, כאשר חושפת, בחוק ובפועל, אזרחים לעונשי מאסר, מעצר, באיום לשלילת רישיון נהיגה ועוד" (סעיף 146ב לעתירה). לכך נשיב, כי כמפורט בהרחבה לעיל, לשיטת המדינה לא עומדת מדיניות ההפלה לבחינה חוקתית נוכח שמירת הדינים. גם במקרה זה, נוכח נקודת המוצא כי כי צריכה והחזקה של קנבוס לשימוש עצמי מופללות, ומהוות עבירה שבצדה שלוש שנות מאסר – אין בהוראת השעה כשלעצמה כדי לפגוע בחירות התנועה. עקרון יסודי בדיני העונשין הוא כי התנהגות האסורה בפלילים יכולה לגרור פגיעה בחירות התנועה של אדם, אשר תהא מותרת ככל שהיא עומדת בתנאי פיסקת ההגבלה. מקום שבו ההוראה הספציפית המטילה איסור פלילי וקובעת את עונש המקסימום על העבירה דן מוגנת בשמירת דינים, אין מקום להידרש לטענות בדבר פגיעה בזכות כאמור, שכן הפגיעה בחירות התנועה נגרמת מעצם האיסור הפלילי, השמור מתקיפה חוקתית, ולא נובעת מהוראת השעה בדבר דרך אכיפתו.

106. כן נטען, כי "מדיניות ההפלה פוגעת בפרטיות וצנעת הפרט, באשר הינה מאפשרת למשטרת ישראל לבצע חיפוש בביתו של אדם בניגוד להסכמתו ואף ללא חשד סביר, ומאפשרת ביצוע חיפוש ברשות היחיד, על גופו ובכליו, לרבות חיפוש פולשני בהפשטה המקובל בעבירות סמים" (סעיף 146ג לעתירה). אכן, המדובר בעניינינו בעבירות סמים, ועניין זה לא נשתנה בתיקון, והוא בגדר דין שמור. לעניין זה נבאר, כי הסמכויות הנתונות לשוטרים לגבי עבירות סמים באופן כללי, בדבר חיפוש על גופו או בביתו של אדם (לא השתנו בתיקון הנדון (ראו למשל סעיף 28 לפקודה, סעיף 25 לחסד"פ וכן חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), תשנ"ו-1996), וכל שקובעת הוראת השעה הוא דרך אכיפה מיוחדת לאחר שאותר הסם.

107. אשר לטענה לפגיעה בזכות הגישה לערכאות, הרי שסוגיה זו נותחה באריכות במסגרת התייחסותו של היועץ המשפטי לממשלה להצעת החוק (נספח יא לעתירה, בעמ' 883 לכתב הנספחים), לרבות לעניין הקושי החוקתי המשמעותי בהקשר זה, עליו עמד היועץ בהתייחסותו, "שספק אם עומד בתנאי פסקת ההגבלה". דומה כי ההסברים המובאים במכתב היועץ, מדברים בעד עצמם. מכל מקום, גם בהקשר לסוגיה זו לא נכלל בעתירה במתכונתה הנוכחית טיעון חוקתי סדור כלשהו, הכולל ניתוח של הבחינה החוקתית הנדרשת על כל שלביה, ושאליו ניתן להתייחס במסגרת תגובה זו. לפיכך, גם בהקשר זה סבורה המדינה כי העתירה במתכונתה הנוכחית אינה מגלה עילת התערבות. זאת, הן, כאמור, בשים לב להיעדר הניתוח החוקתי גם בנוגע לסוגיית זכות הגישה לערכאות, במסגרתה; והן בשים לב לכך שכאמור לעיל, נמסר כי עמדת השר לביטחון פנים היא כי יש לבחון מחדש את הוראת השעה. מאחר והממשלה החדשה זה עתה הוקמה, והגורמים הרלוונטיים טרם נדרשו לנושא, הרי שראוי לעת הזו להמתין לתוצאותיה של הבחינה האמורה פרק זמן סביר.

108. אשר לטענת הפגיעה בשוויון, הרי שמעבר להעלאה בעלמא של הטענה הכללית כי ההוראה האמורה בהוראת השעה פוגעת בשוויון, לא הועמדה כל תשתית לביסוס טענה זו, בפרט ביחס לכך שהטענה היא לפגיעה חוקתית בזכות לשוויון. מקריאת העתירה עולה כי הלכה למעשה, הסתפקו העותרים רק בטענה-אמירה כי הוראת החוק האמורה בדבר החרגת קבוצות מסוימות מתחולת הוראת השעה פוגעת בזכות לשוויון. זאת, בלי לפרט כיצד; בלי להתייחס לשאלה האם יש פגיעה בשוויון במובנו החוקתי; או אף להמשיך הלאה במבחניה של פסקת ההגבלה כנדרש, ביחס לפגיעה נטענת זו. משכך, ממילא לא הורם הנטל הבסיסי המוטל על העותרים לצורך מתן הסעד של ביטול הוראת החוק הנתקפת, וממילא עומדת לזו חזקת החוקתיות (ונפנה לאמור בהרחבה בדברי ההסבר בדבר ההצדקה להחרגות השונות מהוראת השעה, ולדיונים הרבים בעניין זה בכנסת, והדברים נכתבים מבלי למצות). לפיכך לעמדת המדינה העתירה שלפנינו כלל אינה מגלה עילה אף בהקשר זה, ודין הטענות גם בעניין זה להידחות.

109. גם ביחס לטענת התכלית הראויה, טענותיהם של העותרים נוגעות, בעיקרם של דברים, לסוגיית ההפלה גופה, ולא לשאלה האם בהינתן ההפלה, חוקקה הוראת השעה לתכלית ראויה. מכאן, אף טענות אלה של העותרים לא מרימות ולו את הנטל הראשוני המוטל עליהם בעתירה התוקפת הוראות חקיקה ראשית.

110. כך, בחנו העותרים את תכליות הוראת השעה כפי שהגדירו אותן (בסעיף 155 לעתירה), בראי השאלה האם ההפלה, כשלעצמה, היא ראויה. דוגמה לכך היא טענת העותרים בסעיף 156 לעתירה כי "הרתעת היחיד מפני שימוש בסמים באמצעות ענישה אפקטיבית אינה תכלית ראויה מאחר ומדובר בפעולה עצמאית בין אדם לגופו עצמו, אשר בפני עצמה ובהיעדר עובדות מחמירות נוספות אינה משפיעה על אדם אחר". טענתם זו של העותרים

מכוונת להפללה עצמה, ולא לשאלה האם אכיפתה באופן יעיל, והולם בנסיבות מסוימות, היא ראויה.

111. עניין זה שב ועולה בבירור מהנטען באותו סעיף כי "הרתעת הרבים מפני שימוש בסמים באמצעות ענישה אפקטיבית אינה תכלית ראויה כלל, ובוודאי שלא לחקיקה פלילית – במידה ומעשה מסוים אינו צריך להיות פסול ברמה הפלילית, הוא לא יכול להפוך לפלילי על מנת להרתיע אדם אחר מלעשות את אותו המעשה (שאינו פסול בלאו הכי) [...]".

112. אם כן, העותרים טוענים כנגד נקודת המוצא, היא ההפללה, הקבועה במסגרת סעיפים בפקודה המוגנים בשמירת דינים לשיטת המדינה; ולא כנגד הוראת השעה בדבר דרך אכיפת העבירה בתנאים מסוימים, המופללת כעניין נתון.

113. סוגיית התכלית הראויה כולה נדונה אם כן לעניין "לב ההחלטה על מדיניות ההפללה של צרכני קנאביס" (סעיף 158 לעתירה), ולא לעניין הוראת השעה הנקודתית, ומכאן שגם בהקשר זה, לא הורם ולו ראשית הנטל המוטל על העותרים לשם מתן סעד של בטלות חקיקה ראשית.

114. כפי שהראינו, קו הטיעון החוקתי של העותרים מושתת על ההסדר המוגן לשיטת המדינה בשמירת דינים, כאשר אף העותרים עצמם ממקדים את טיעוניהם ב"מדיניות ההפללה", כלשונם.

115. נוכח האמור, לעמדת המדינה, דין העתירה להידחות על הסף, מחמת היעדר עילה, אף ביחס לטענות הנוגעות להוראת השעה. זאת, שכן נוכח היות עיקר החקיקה מוגן בשמירה דינים, ועיקר הטענות בעתירה והסעדים המבוקשים בה תוקפים חקיקה זו, אין כל מקום להיעתר לעתירה במתכונתה הנוכחית. הטענות הנוגעות להוראת השעה גופה אינן מובחנות מאלה הנוגעות להפללה גופה, והן כרוכות זו בזו.

116. אם כן, העלאת הטענות כנגד הוראות התיקון נעשתה באופן ספורדי, מבלי שנדרשים העותרים לטיבה של הפגיעה החוקתית הנטענת, לשאלת מיהותה של הזכות הנפגעת, או לניתוח חוקתי סדור של מבחני פיסקת ההגבלה. בראש ובראשונה, מבוססות הטענות החוקתיות על תקיפת ההסדר המוגן כאמור, והכל תוך "דילוג" על שאלת טיבה, ועל ביסוסה כדבעי, של הפגיעה החוקתית בזכויות החוקתיות, המגולמת לכאורה בהוראת השעה.

117. בתוך כך מעלים העותרים שורת טענות שכלל אינן רלבנטיות להכרעה החוקתית. כך, הטענות המובאות בהרחבה בעתירה בדבר "מיתוסים וחששות מול מסקנות מדעיות בכל הנוגע לסם הקנאביס" (עמ' 19-30 לעתירה), כמו גם סקירת המשפט המשווה (עמ' 30-35 לעתירה), מכוונות לתקיפת "מדיניות ההפללה" כלשון העתירה, ולא להוראת השעה גופה. כך גם הטענות הרבות בדבר "כישלון מדיניות ההפלה של צרכני קנאביס בישראל", תוך

התייחסות לכישלונות נטענים במישורי התועלתנות, בריאות הציבור, הכלכלה, המוסר ועוד (עמ' 35-43 לעתירה).

118. לעניין טענות אלה בדבר מוסריות או סבירות החקיקה, שהובאו בהרחבה בעתירה ומהוות למעשה את עיקרה, נבהיר כי מקום שלא שורטטה פגיעה חוקתית שאינה עומדת בתנאי חוק היסוד – אין בידי העותרים לטעון להושטת הסעד המבוקש. נפנה לשנפסק בעניינה של עתירה שביקשה להביא לתיקון סעיף 136 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1968, שם הורה בית המשפט הנכבד בזו הלשון:

”5. [...] אשר לבקשת העותרים כי בית משפט זה יורה על תיקון החקיקה הראשית, הרי מושכלות יסוד עמנו כי ”אין מחוקק מבלעדי המחוקק ורק לו ייתכנו עלילות החקיקה” (דברי השופט מ' זילברג בע"פ 53/54 אש"ד, מרכז זמני לתחבורה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ה, 785, 819 (1954)). בית משפט זה לא יוציא צו המורה לרשות המחוקקת לתקן או לשנות דבר חקיקה והכתובת לכך היא הרשות המבצעת או הרשות המחוקקת. כך נאמר אך לאחרונה על ידי כב' השופט נ' סולברג:

’ככל שהעותרת סבורה כי נכון לעשות לתיקון החוק – להתנות מימון מפלגות במתן אפשרות לנשים להימנות על חברותיהן – כי אז חייבת היא למצוא סעד ומזור ברשות המחוקקת או ברשות המבצעת. לא בבית משפט’ (דברי המשנה לנשיא (כתוארו אז) מ' חשין בבג"ץ 5677/04 עמותת ”אלערפאן” נ' שר האוצר (2005)).
”לשפיטה נועדנו בבית המשפט; לא לחקיקה [...]”

זאת, שכן כידוע, ”הבחינה החוקתית אינה מתמודדת עם השאלה האם החוק הוא ראוי, טוב, יעיל ומוצדק. היא מתמודדת עם השאלה אם החוק הוא חוקתי” (בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל, פ"ד נט(2) 481, 550 (2005); ראו גם בבג"ץ 7815/17 הלל נ' שר האוצר – משה כחלון (15.2.18)).

119. לאור כלל האמור, עמדת המדינה היא כי הלכה למעשה, לא עלה בידי העותרים להרים ולו את ראשית הנטל הרובץ לפתחם להוכחת קיומה של פגיעה חוקתית בשל הוראות החוק – לא ביחס להסדר הכולל ולא ביחס לתיקון הנקודתי בהוראת השעה – המצדיקה את שקילת התערבותו של בית המשפט הנכבד במעשה החקיקה הראשית.

אשר לסעד הנוסף המבוקש – גם דינו להידחות על הסף בהיעדר עילה

120. כזכור, הסעד השני המבוקש בעתירה, הוא כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צו על תנאי המופנה למשיבים ומורה להם ליתן טעם ”מדוע לא יוסדר שוק הקנאביס, לרבות הגידול, העיבוד, המידע, האריזה, השיווק והרכישה לכל דורש במדינת ישראל”.

121. לעמדת המדינה, גם דינו של סעד מבוקש זה להידחות על הסף, בהיותו כוללני, ואף יותר מכך – המדובר בסעד רחב ובלתי מוגדר בהיקפו. העותרים ממילא לא נתנו נתונים וסימנים לטענותיהם בהקשר זה, ולא שרטטו מהו, למעשה, הסעד המבוקש על-ידיהם.

122. יובהר, שככל שהכוונה, במסגרת הסעד השני המבוקש, היא לאסדרת שוק של מוצר שהשימוש בו אסור, הרי שלא ברור מהו האדן המשפטי עליו מבססים העותרים את בקשתם. ככל שמדובר בהחרגה לצרכים רפואיים, הרי שעניין זה חורג מעניינה העיקרי של העתירה דנן.

123. על כן, עמדת המדינה היא כי גם בהקשר זה לא הרימו העותרים ולו את הנטל הראשוני הנדרש לשם מתן הסעד המבוקש, ומשכך דין העתירה להידחות על הסף אף מטעם זה. נפנה בהקשר זה לשנפסק בבג"ץ 3369/19 חאג' נ' השר לביטחון פנים (22.9.19), כי "דין העתירה להידחות על הסף מחמת היעדר עילה להתערבות בית משפט זה. העתירה נעדרת פרטים נדרשים והכרחיים לצורך קבלת סעד קיצוני שמשמעותו ביטול הוראת חוק. העתירה אינה מניחה תשתית עובדתית רלוונטית והיא נעדרת תשתית משפטית משמעותית הרלוונטית לעניין. הטענות בדבר הליך החקיקה הפגום הנטען, נטענו בעלמא ללא כל עיגון. כך גם הטענות לגבי אי-חוקתיות התיקון, אשר חסרות, בין היתר, התייחסות מנומקת לשלבי פסקת ההגבלה ותנאי המידתיות השונים. בנסיבות אלה, אין מקום להידרש לסעד המבוקש (ראו גם, למשל: בג"ץ 7251/16 שמיר נ' כנסת ישראל (5.6.2017); בג"ץ 7307/16 טורנר נ' כנסת ישראל (25.9.2016))."

124. למען הסדר הטוב יובהר עוד, כי ככל שהמבוקש במסגרת סעד זה הוא כי בית המשפט הנכבד יורה למחוקק להורות על דבר מה ספציפי, קרי על "הסדרת" שוק הקנאביס כאמור בחקיקה, באופן זה או אחר, אזי סעד מבוקש זה אף נעדר כל עיגון בדין. בית המשפט הנכבד פסק בשורה ארוכה של פסקי דין כי לא יורה לכנסת לפתוח בהליכי חקיקה, שכן עניין זה מסור הוא לכנסת. הגיונה של הלכה זו מובן הוא מאליו וחיותו הנורמטיבית מצויה לנו בעקרון הפרדת הרשויות ראו לעניין זה, למשל, בג"ץ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ועסקים נ' ממשלת ישראל (2.7.14); בג"ץ 129/13 אקסלרוד נ' ממשלת ישראל (26.1.14), שם דחה בית המשפט הנכבד עתירה שמבוקשה היה חיוב הכנסת והממשלה בקידום הסדר חקיקתי שיאפשר נישואים אזרחיים בישראל (שם נפסק כי "ברי, כי הפתרון לבעיה הקשה צריך לבוא על דרך חקיקה של הכנסת. ברם, אין בידי בית המשפט להורות למחוקק לחוקק חוק. קיים הבדל תהומי בין ביטולו של חוק בשל פגם חוקתי לבין ציווי על המחוקק להסדיר נושא כלשהו בחקיקה"); וכן בג"ץ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ועסקים נ' ממשלת ישראל (2.7.14), פסי' 48 לפסק דינו של הנשיא (בדימוס) גרוניס). וכן ראו, מבין רבים, את האמור בפסק דינו של כב' המשנה לנשיא חשין בבג"ץ 5677/04 עמותת "אלערפאן" נ' שר האוצר, תק-על(1)2005 3734 (2005), כדלקמן:

"יתר על-כן: העתירה הנוכחית מבקשת אותנו כי נורה את שר האוצר ואת שרת החינוך כי יעשו לתיקון הוראת סעיף 3א לחוק-יסודות התקציב, ואנו

לא ידענו מגיין היא סמכותנו כך להורות את הממשלה ושרים בה. אכן, היוזמה לתיקון חוק מצויה בסמכותן של הרשות המבצעת והרשות המחוקקת וזו תורת הפרדת הרשויות וביזור הסמכויות. אם מבקשת היא העותרת כי ייעשה לתיקון חוק יסודות התקציב - או כל חוק אחר - לתיקון ההפלייה, חייבת היא למצוא סעד ומזור ברשות המחוקקת או ברשות המבצעת. לא בבית משפט."

בטרם סיכום

125. כאמור לעיל, וגם לכך נפקות אשר למתכונתה של העתירה, הוראת השעה חוקקה ביום 17.7.18 ופורסמה ברשומות ביום 26.7.18, ויום תחילתה נקבע ליום 1.4.19. העתירה דן הוגשה ביום 3.3.19, באופן המלמד כי מועד התחולה הוא שעמד בבסיסה. בתום שנת התחולה הראשונה להוראת השעה (אשר תחולתה היא למשך 3 שנים), ולפי סעיף 3 לתיקון, נמסר לוועדה בימים האחרונים דיווח בדבר יישומה, כאמור לעיל.

126. עוד נעיר בהקשר זה, כי לאור מתכונת החקיקה של הוראת שעת, ולאור הצורך בדיווח תקופתי לכנסת, הדברים מצויים בבחינה ממילא על ידי הרשות המחוקקת והמבצעת, והללו מתויבות לשקול את צעדיהן בשים לב לנתונים שהצטברו ושיצטברו. לעמדת המדינה, גם עובדה זאת מפחיתה מעוצמת הצורך בהתערבות שיפוטית (ובוודאי התערבות חוקתית), גם לו היתה מרימה העתירה אף את ראשיתו של הנטל הנדרש לשם כך; והדברים נכונים על דרך קל וחומר, בשים לכוונתו של השר לביטחון פנים לבחון את הסוגיה, כמתואר לעיל.

סוף דבר

127. הנה-כי-כן, מן המקובץ עד כה, מתבהרת תמונת המצב הקונסטיטוציונית באשר לסעדים העיקריים שהתבקשו בעתירה, ועל-פיה דינם הוא להידחות על הסף, תוך חיוב העותרים בהוצאות.

128. למען הסדר הטוב יובהר שוב, כי שעה שבמסגרת העתירה שבכותרת לא נכללה אף ראשיתו של טיעון חוקתי העשוי להרים את הנטל הנדרש להתערבות חוקתית, הרי שתגובת המדינה לעיל אינה ממצה את כלל הטענות בהקשרנו.

היום, י"א בסיון התש"ף

3 ביוני 2020

מיכל דניאלי, עו"ד

עוזרת ראשית במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

אבי מיליקובסקי, עו"ד

סגן בכיר א', מחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

תוכן עניינים נספחים

שם הנספח	נספח
העתק החלטת הממשלה מסי 2474	מש/1
העתק הצעת החוק	מש/2
העתק הוראת השעה	מש/3
העתק הדיווח לוועדה	מש/4

מש/1

העתק החלטת הממשלה מס'

2474

החלטות ממשלה

מישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנאביס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות

מספר החלטה: 2474

יחידה: מזכירות הממשלה

ממשלה: הממשלה ה-34, בנימין נתניהו

תאריך פרסום: 05.03.2017

תאריך עדכון: 19.09.2017

החלטה מספר 2474 של הממשלה מיום 05.03.2017

נושא ההחלטה:

מישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנאביס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות

מחליטים:

1. בהתאם לסעיף 5(א) לחוק הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול, תשמ"ח-1988, לאשר ולאמץ את המלצות מנכ"ל המשרד לביטחון הפנים במסגרת הצוות לבחינת מדיניות האכיפה כלפי משתמשי קנאביס בישראל (להלן: "הצוות"), בנוסח שלהלן המצויין כנספח א' (להלן: "המדיניות"), בהתייחס לבגירים. (עותק מדו"ח הצוות לבחינת מדיניות האכיפה בנושא צמח הקנאביס – דו"ח מסכם נמצא במזכירות הממשלה).
2. להקים ועדה בין-משרדית (להלן: "הוועדה") ליישום המדיניות בהתייחס לבגירים, אשר תגיש לממשלה עד ליום 7 במאי 2017, את מכלול הצעדים הנדרשים, לרבות סוגיות חקיקה, תקינה, תקציב, קנסות, רווחה, הסברה, תחבורה, טיפול, חינוך, מחקר מלווה וכל סוגיה אחרת הנוגעת בדבר. תוצרי הוועדה לפי סעיף זה יובאו לפני היועץ המשפטי לממשלה לבחינתו ולהערותיו טרם הגשתם לממשלה.
3. הוועדה תדון בנפרד במדיניות בהתייחס לקטינים, בצירוף נציגים מבין המשרדים והגופים המנויים בסעיף 4 להלן, שהינם בעלי מומחיות בטיפול ואכיפה כלפי קטינים. הוועדה תגיש את המלצותיה עד ליום 7 במאי 2017, לאישור השר לביטחון הפנים ושרת המשפטים, שיהיו רשאים להורות על יישום המלצות. תוצרי הוועדה לפי סעיף זה יובאו לפני היועץ המשפטי לממשלה לבחינתו ולהערותיו טרם הגשתם לאישור השרים.
4. הרכב

הוועדה תכלול נציגים בכירים מן המשרדים הבאים:

- א. מנכ"ל המשרד לביטחון הפנים - יו"ר הוועדה
- ב. מנהל הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובשימוש לרעה באלכוהול או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- ג. נציג משטרת ישראל (תביעות, יועמ"ש, אג"מ, אח"מ)
- ד. סמנכ"ל משרד המשפטים או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- ה. משרד המשפטים/המשנה ליועמ"ש לממשלה או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- ו. משרד המשפטים/פרקליטות המדינה
- ז. הממונה על התקציבים באוצר או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- ח. משנה למנכ"ל משרד הבריאות או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- ט. סמנכ"ל משרד תחבורה והבטיחות בדרכים או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- י. סמנכ"ל משרד חינוך או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- יא. סמנכ"ל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- יב. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים/ ראש שירות טיפול והתמכרויות ושירותי המבחן או נציג/ה בכיר/ה מטעמו
- יג. מנכ"ל הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים או נציג/ה בכיר/ה מטעמו.
5. בסיס הנתונים

לרשום את הודעת המשרד לביטחון הפנים אודות ריכוז הנתונים הקיימים בדבר השימוש בקנאביס לרבות ממצאיהם של סקרי האוכלוסייה הקיימים שנעשו לגבי קטינים (-2015-2014) ובגירים (2016) ומנתוני מרכז הניטור הארצי של הרשות הלאומית הכוללים את הנתונים העדכניים מהדו"חות השנתיים של משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ושל משרד הבריאות לשנת 2015. מסמך זה יהווה את המדד הבסיסי (Base-Line) לעבודת הוועדה, ולמחקר המלווה, כך שניתן יהיה לעמוד על השפעות המדיניות בעתיד, ולהפיק לקחים בהתאם. בסיס הנתונים יוגש יחד עם תוצריה הסופיים של הוועדה לממשלה.

6. הוראות נוספות

- א. משרד האוצר וביטחון הפנים ידונו ויגיעו להסכמות באשר להמלצת הצוות לייעד את כספי הקנסות שייגבו במסגרת יישום המדיניות בתוך חודש ימים ממועד החלטה זו.
- ב. לאור המלצת הצוות להקנות סמכות לגורמי האכיפה לעריכת בדיקות סמים מיידיות ומהימנות לנהגים, תתייחס הוועדה בעבודתה גם לנושא זה, לרבות בהיבטים של חקיקה, תקציב, תקינה, וטכנולוגיה.
- ג. הוועדה תתייחס בעבודתה גם למיקוד האכיפה בשימוש בקנאביס במרחב הציבורי ובסחר בסמים מסוכנים, וכן לייעול ההתמודדות עם חומרים מסכנים שתפוצתם הולכת וגוברת בשנים האחרונות (כגון "סמי פיצוציות"). יחד עם זאת יובהר, כי גם בהתאם למדיניות האכיפה החדשה, צריכה של סם מסוג קנאביס תיוותר בלתי חוקית במרחב הפרטי.

נספח א'

מדיניות האכיפה כלפי משתמשי קנאביס, המפורטת להלן, מתבססת על דו"ח הצוות בראשות מנכ"ל המשרד לביטחון הפנים שהוגש לשר לביטחון הפנים ביום 26.1.17.

בהתייחס לבגירים

 עבירה ראשונה

משתמש אשר נתפס לראשונה בגין החזקה או שימוש לצריכה עצמית בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) – יוטל עליו קנס בגובה של 1,000 ₪, בהינתן הודאה בביצוע העבירה. הקנס לא יופיע ברשימת התיקים הסגורים שבמרחשם הפלילי, אלא ינוהל רישום לצרכי מעקב על מתן ותשלום קנסות. בהיעדר הודאה בביצוע העבירה, רשאית המשטרה לפעול בהתאם לכל סמכות אשר נתונה לה, לפי שיקול דעתה.

 עבירה שנייה

משתמש אשר נתפס בפעם השנייה בגין החזקה או שימוש לצריכה עצמית בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) – יוטל עליו קנס, בהינתן הודאה בביצוע העבירה. הקנס לא יופיע ברשימת התיקים הסגורים שבמרחשם הפלילי, אלא ינוהל רישום לצרכי מעקב על מתן ותשלום קנסות. בהיעדר הודאה בביצוע העבירה, רשאית המשטרה לפעול בהתאם לכל סמכות אשר נתונה לה, לפי שיקול דעתה.

 עבירה שלישית

משתמש אשר נתפס בפעם השלישית בגין החזקה או שימוש לצריכה עצמית בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) – תיפתח חקירה בעניינו, וככל שיימצאו ראיות לביצוע עבירה,

ויוחלט שאין לסגור את התיק מחוסר עניין לציבור – יועבר התיק ליחידת הסדר מותנה בחטיבת התביעות במשטרת ישראל, והכל בכפוף לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. תיק שייסגר בהסדר מותנה יופיע ברשימת התיקים הסגורים שבמרשם הפלילי כ-"סגירה בהסדר (מותנה)".

□ עבירה רביעית ומעלה

הפניית המשתמש להליך פלילי, במסגרתו רשאית המשטרה לפעול בהתאם לכל סמכות אשר נתונה לה, לפי שיקול דעתה.

בהתייחס לקטינים

□ עבירה ראשונה

משתמש שנתפס בגין עבירה ראשונה של החזקה או שימוש בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) לצריכה עצמית, יועבר התיק בעניינו להליך של טיפול מותנה בהתאם להוראות סעיף 12א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971. במסגרת ההליך מפנה היחידה החוקרת את הקטין לטיפול בשירות המבחן במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, וזאת מבלי להותיר רישום פלילי. במידה והקטין יסרב למנגנון הטיפולי – יופנה להליך פלילי בהתאם לשיקול דעת המשטרה, ובהתייעצות עם שירות מבחן לנוער.

□ עבירה שנייה

משתמש שנתפס בפעם השנייה בגין החזקה או שימוש בסם מסוכן מסוג קנאביס (ותוצריו) לצריכה עצמית, תיפתח חקירה בעניינו, וככל שיימצאו ראיות לביצוע עבירה, ויוחלט שאין לסגור את התיק מחוסר עניין לציבור – יועבר התיק לטיפול מותנה בהתאם להוראות סעיף 12א לחוק הנוער, או ליחידת הסדר מותנה בחטיבת התביעות במשטרת ישראל. קצין המשטרה המוסמך יחליט בדבר רישום פלילי לקטין, וזאת לאחר קיום התייעצות עם קצין מבחן לנוער. הוועדה הבין-משרדית תקבע קריטריונים לחלופות, ותבחן את המסלול המתאים מבין שתיהן, וכן האם יש מקום לטיפול מותנה בעבירה השנייה אם יש לקטין עבר פלילי.

אם הקטין יסרב למנגנון הטיפולי – הוא יופנה להליך פלילי בהתאם לשיקול דעת המשטרה, ובהתייעצות עם שירות מבחן לנוער.

□ עבירה שלישית ומעלה

משתמש שנתפס בפעם השלישית או יותר יופנה להליך פלילי, במסגרתו רשאית המשטרה לפעול בהתאם לכל סמכות אשר נתונה לה, לפי שיקול דעתה. הפניית משתמש קטין להליך פלילי תיעשה תוך ההתייעצות עם שירות מבחן לנוער.

במסגרת המדיניות תתמקד האכיפה בשימוש בקנאביס במרחב הציבורי ובסחר בסמים מסוכנים, וכן בייעול ההתמודדות עם חומרים מסכנים נוספים, שתפוצתם הולכת וגוברת בשנים האחרונות (כגון "סמי פיצוציות"). יחד עם זאת יובהר, כי גם בהתאם למדיניות האכיפה החדשה, צריכה של סם מסוכן מסוג קנאביס תיוותר בלתי חוקית במרחב הפרטי. במסגרת המדיניות יושם דגש על מאמצי ההסברה, החינוך והטיפול לצד אכיפה יעילה. לפיכך מותנה יישום המדיניות בהקניית כלים נאותים לגורמי האכיפה, לצד ענישה מחמירה, ובמיוחד כלפי נהגים תחת השפעת סמים.

ראש הממשלה מנחה:

הצוות שהוקם על פי ההחלטה הנ"ל יגביל את הזמן ליישום ההמלצות לתקופה קצובה כהוראת שעה שבסופה תיעשה הערכת מצב לגבי התכנית.

הנוסח המחייב של החלטות הממשלה הינו הנוסח השמור במזכירות הממשלה.

הנוסח המחייב של הצעות חוק ודברי חקיקה הנזכרים בהחלטות הינו הנוסח המתפרסם ברשומות.

החלטות תקציביות כפופות לחוק התקציב השנתי.

מש/2

העתק הצעת החוק

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

7 במרס 2018

1211

כ' באדר התשע"ח

עמוד

הצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018 754

**הצעת חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה),
התשע"ח-2018**

1. פקודת הסמים המסוכנים – הוראת שעה
- בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה (להלן – יום התחילה) עד תום שלוש שנים מהמועד האמור (להלן – תקופת הוראת השעה) יקראו את פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973' (להלן – פקודת הסמים המסוכנים), כך שבסעיף 7 –

ד ב ר י ה ס ב ר

ביכולות הקוגניטיביות לטווח קצר – בעיקר ביכולת הלמידה, בזיכרון ובקשב, תחלואה בכלי הנשימה ובעיקר בברונכיטוס (כשהקנבוס נצרך בעישון) ומצבים של השגיות נמוכה בלימודים, חוסר תעסוקה וחוסר מעורבות חברתית. המחקר מונה עדויות מחקריות נוספות המצביעות על מתאם סטטיסטי בין השימוש בקנבוס להתפתחות של סכיזופרניה ומצבים פסיכויטיים נוספים, בסימפטומים של מניה והיפומניה בקרב אנשים המאובחנים בדפרסיה בייפולרית, וכן ראיות למתאם סטטיסטי כאמור לחשיבה והתנהגות אובדנית. הדוח מסייג את ממצאי המחקר בכך שלמרות העקביות והמובהקות של המתאמים הסטטיסטיים בממצאי המחקרים הרבים שנסקרו, אי-אפשר להוכיח קשר סיבתי בין השימוש בקנבוס לתופעות הנוכרות, וייתכן כי בחלק מהמקרים, המצב של הנוק הבריאותי הוא הגורם לשימוש בקנבוס, ולא להפך. עניין זה נותר לבחינה במחקרים עתידיים.

על פי נתוני ארגון האומות המאוחדות (להלן – האו"ם), שוק הקנבוס העולמי לשנת 2016 הוערך בכ־182.5 מיליון צרכנים. עוד מצביעים הנתונים על עלייה הדרגתית ומתמשכת (משנת 1979) בהיקף השימוש בקנבוס בקרב אזרחים, לרבות קטינים (ראו: United Nations Office on Drugs and Crime (UNDOC) – World Drug Report 2014, p. 46–39, בקישור: <https://www.unodc.org/wdr2016/en/cannabis.html>).

מנתוני המשטרה והרשות עולה כי בשנים האחרונות עלה היקף השימוש בקנבוס במדינת ישראל בקרב האוכלוסייה הנורמטיבית, ונרשמה ירידה בתפיסת המסוכנות של הסם, הן בקרב קטינים והן בקרב האוכלוסייה הבוגרת. ירידה זו לוותה בעלייה בשיעורי השימוש בסם. בקרב האוכלוסייה הבוגרת (גילאי 18 עד 40) עלה שיעור השימוש בקנבוס לפחות פעם אחת (ב־30 הימים הקודמים לסקר) מכ־5.5% בשנת 2009 לכ־27% בסוף שנת 2016. ואילו שיעור המשתמשים בקנבוס לפחות פעם אחת כאמור בקרב קטינים שהם תלמידי מערכת החינוך הממלכתית, הממלכתית-דתית והממלכתית ערבית בכיתות י' עד י"ב, עלה מכ־5%–6%, שיעור שהיה יציב משנת 1998 עד שנת 2011, לכ־10% בשנת 2015.

נוכח הנתונים המדאיגים האלה, החליטה ממשלת ישראל לגבש מודל אכיפה נפרד בעבור קטינים, ולרכז מאמצי הסברה, חינוך וטיפול במטרה למנוע או לצמצם ככל האפשר את השימוש בקנבוס בקרב קטינים.

כללי מדינת ישראל מחויבת לשלוש אמנות בין-לאומיות, המפרטות רשימה של חומרים מסוכנים שיש לקיים לגביהם פיקוח, וביניהם הקנבוס ותוצריו: האמנה לסמים נרקוטיים, 1961 (אושרה ב־1974), האמנה לחומרים פסיכטרופיים, 1971 (אושרה ב־1993) ואמנת האומות המאוחדות נגד הסחר הבלתי חוקי בסמים נרקוטיים וחומרים פסיכואקטיביים, 1988 (אושרה ב־2002).

לצמח הקנבוס, על חלקיו השונים, שימושים מגוונים. החומר הפעיל ביותר בצמח (THC) מצוי בכל חלקי הצמח והוא בעל השפעות פסיכו-אקטיביות ואחרות (ראו: ד"ר אחיקם סטולה, רועי גיא-גרין, ד"ר יורם פינקלשטיין, שכרות בהשפעת סמים מסוכנים – היבטים מדיקולגליים, רפואה ומשפט 30, 36 (2004)).

על פי סקירה שהתפרסמה בכתב העת של האיגוד הניורולוגי בישראל, ניורולוגיה (ראו גיליון מס' 29, פברואר 2018), השימוש בקנבוס עלול לגרום לתופעות לוואי, כגון תופעות אקוטיות של סחרחורת, נמנום, בלבול, רעב, יובש בפה, דפיקות לב מהירות, פגיעה בזיכרון, בשיפוט, בקשב, בקואורדינציה ובתפיסה (של זמן וצבע), חרדה ודכדוך.

על פי נתוני הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול (להלן – הרשות) וממצאי מחקרים מדעיים שנכללים בדוח עדכני של האקדמיה האמריקאית למדעים (The Health Effects of Cannabis and Cannabinoids: The Current State of Evidence and Recommendations for Research (2017), National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. See: <http://tinyurl.com/jnrv9vy>) (להלן – דוח האקדמיה האמריקאית למדעים), קיים מתאם סטטיסטי (Statistical Association) בין השימוש בקנבוס לבין נזקים בריאותיים משמעותיים בארבעה תחומים עיקריים: פיזיולוגיים, נפשיים, קוגניטיביים ותפקודיים (ראו: הילה ימיני, (עורכת), מריחואנה – כל האמת, הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול (2016), עמ' 8 עד 10), בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות.

בדוח האקדמיה האמריקאית למדעים נמצא, כי בצד סגולות רפואיות המתוארות בפרקים 4 ו-5 למחקר קיים מתאם סטטיסטי בין שימוש בקנבוס לבין כמה סיכונים בריאותיים, ביטוחיים וחברתיים משמעותיים – בעיקר בקרב אוכלוסיות צעירות ואוכלוסיות הסובלות מרקע של בעיות נפשיות. בין הסיכונים האמורים מונה המחקר הסתברות למעורבות בתאונות דרכים, מגבלות

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526; ס"ח התשע"ז, עמ' 1139.

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב],

התשמ"ב-1982²;

דברי הסבר

של שימוש או החזקה בסם הקנבוס או השרף שלו (להלן – קנבוס), לצריכה עצמית, המבוצעת בפעם הראשונה והשנייה תיחשב לעבירת קנס מיוחדת וייקבעו סדרי דין מיוחדים לצורך אכיפתה, וזאת כהוראת שעה למשך שלוש שנים מיום כניסת ההסדר לתוקף.

בהתאם להחלטת הממשלה, מוצע בהצעת חוק זו לעגן בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – הפקודה), ובחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), הסדר שלפיו תאכופ המשטרה את העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, כאשר היא מבוצעת בפעם הראשונה או השנייה, בדרך של הטלת קנסות – 1,000 שקלים חדשים לעבירה ראשונה ו-2,000 שקלים חדשים לעבירה שנייה – במקום הליך פלילי הכרוך בחקירה וברישום פלילי. אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם השלישית, עומד בדרישות חוק סדר הדין הפלילי ונמצא מתאים לכך יופנה להליך לסגירת תיק בהסדר מותנה, כמפורט בסיון א'1 לפרק ד' לחוק האמור. לגבי אדם שהחזיק או השתמש בקנבוס בפעם הרביעית, יתנהל הליך פלילי ויגיל את ההסדרים האמורים מוצע לקבוע כהוראת שעה למשך שלוש שנים, וזאת במטרה לבחון את יעילותם ואת השפעתם על מגמות השימוש בסמים באוכלוסייה, הכול כמפורט להלן.

אימוץ המדיניות המתוארת לעיל ועיגונה בחקיקה כאמור נועדו להביא לאכיפה יעילה יותר של האיסור על שימוש והחזקה בקנבוס, אך זאת מתוך הבנה שמעידה חר-פעמית או חזרות, המבוצעת בידי אדם נורמטיבי שאינו מנהל אורח חיים עברייני, ניתן לאוכפה באופן שהולם את חומרת המעשה, בלי להכתיים את גיליונו של האדם ברישום פלילי שעלול להשפיע על עתידו. לצד זאת, יודגש כי עמדת הממשלה שלפיה החזקה ושימוש בקנבוס הם עבירה פלילית עומדת בעינה, ואין בבחירה בקנס ככלי האכיפה המתאים, במסגרת ההסדר המוצע, כדי לשנות מסיווגה כעבירה כאמור.

יצוין, כי סוגיית השימוש בקנבוס נדונה בשנים האחרונות במדינות רבות בעולם, ובהן ישראל. לא אחת ניתן הד ציבורי לקולות הקוראים לבחון את מדיניות האכיפה, במיוחד נוכח שינויי מדיניות דומים בעולם.

סעיף 1 לפסקה (1)

לסעיף 7(ג) (1ג) המוצע – לפסקאות (1) עד (3) ו-(5) המוצעות סעיף 7 לפקודת הסמים המסוכנים קובע, בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה ושימוש בסם מסוכן לצריכה עצמית, שדינה מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק

בידי משטרת ישראל נתונים המעידים על עלייה בהיקף השימוש בקנבוס בשנים האחרונות. בשנים 2010 עד 2015 עמד אחוז תיקי השימוש העצמי בסם שווהה בהם קנבוס על 86% מכלל תיקי השימוש העצמי בסמים שווהה בהם סם. יצוין כי במרבית תיקי השימוש העצמי בקנבוס, לא נתפסו סמים נוספים.

מנתוני משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המבוססים על ניתוח תהליכי ההתמכרות של מטופלים, עולה כי בעבור 40% מהמשתמשים בסמים, השימוש בקנבוס משמש שער כניסה לשימוש בסמים נוספים.

מנתוני משרד הבריאות עולה כי ישנה עלייה במספר הפונים לבתי חולים פסיכיאטריים בשל מצבים פסיכוטיים על רקע שימוש בקנבוס. על רקע זה אושפזו בין השנים 2012 ו-2015 231 אנשים, רובם גברים בגילאים 19 עד 35. כמו כן, מראים הנתונים עלייה הדרגתית במספר הפונים לחדרי מיון בבתי חולים ציבוריים כתוצאה מהרעלת קנבוס. מ-17 פונים כאמור בשנת 2012, ל-94 פונים כאמור בשנת 2016.

יצוין כי גם האו"ם דיווח, כבר בשנת 2014, על מגמת עולמית של עלייה בשיעור הפונים לקבלת טיפול בעקבות שימוש בקנבוס (ראו: UNDOC – World Drug Report, 2014, p. 46–39, <https://tinyurl.com/nbcurlb>), בקישור: (2014, p. 46–39, <https://tinyurl.com/nbcurlb>), מגמה שניכרת כאמור גם בישראל.

ביום כ"ח טבת התשע"ז (26 בינואר 2017), הגיש צוות לבחינת מדיניות האכיפה כלפי משתמשי קנאביס בישראל, בראשות המנהל הכללי של המשרד לביטחון פנים, שמינה השר לביטחון הפנים לשר האמור, דוח המסכם את פעילותו. על פי הדוח, מודל האכיפה המיטבי הוא זה המשלב כלים מן המישור המינהלי לצד אמצעים פליליים "קלטיים" (להלן – המודל המשולב). המודל המשולב נועד להביא לכך שאזרחים נורמטיביים, אשר ביצעו עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יופנו למנגנונים חלופיים להליך הפלילי, וכך לא ייאלצו להתמודד עם התיוג הנלווה להליך כאמור. לצד זאת, המודל המשולב מותיר למדינה להתמודד עם מקרים חמורים והתמכרויות תוך שימור ההרתעה של מערכת אכיפת החוק.

מדיניות אכיפה זו, הכוללת מאמצי חינוך, הסברה ומניעה, נועדה להקטין את היקף השימוש הלא חוקי בקנבוס וזאת עקב העלייה בשימוש בסם שחלה בשנים האחרונות, למרות מאמצי האכיפה.

בהחלטת ממשלה מס' 2474 מיום ז' באדר התשע"ז (5 במרס 2017) בעניין אישור מדיניות אכיפה כלפי שימוש בקנבוס והקמת ועדה בין-משרדית ליישום המדיניות, אימצה ממשלת ישראל, על בסיס הדוח המתואר לעיל, מדיניות אכיפה בעבירות שימוש בקנבוס, שלפיה העבירה

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

"יום התחילה" – יום תחילתו של חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח-2018;

"עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית" – עבירה כאמור בסעיף קטן (ג) סיפה, הנעברת לגבי סם מסוכן מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמפורט בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה.

(א) על אף האמור בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה ושימוש

בקנבוס לצריכה עצמית, הנעברת בפעם הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה ראשונה), או עבירה כאמור הנעברת בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה הראשונה (בסעיף קטן זה – עבירה שנייה), למעט עבירה כאמור המבוצעת בידי אחד מהמנויים בפסקה (4), יראו אותה כעבירת קנס מיוחדת ויחולו לגביה סדרי הדין הקבועים בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי (בסעיף קטן זה – עבירת קנס מיוחדת).

(ב) עבר אדם עבירה ראשונה, ולא עבר, בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה האמורה, עבירה נוספת של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יראו עבירה כאמור שאותו אדם עבר לראשונה לאחר תום התקופה האמורה, כעבירה ראשונה.

(3) הקנס בשל עבירת קנס מיוחדת יעמוד –

(א) בעבירה ראשונה – על 1,000 שקלים חדשים;

(ב) בעבירה שנייה – על 2,000 שקלים חדשים.

דברי הסבר

כי במניין העבירות שביצע אדם לא יובאו בחשבון עבירות החזקה ושימוש עצמי בקנבוס שבוצעו לפני יום התחילה ושהוחלט, לפני המועד האמור, שלא להעמיד בשלהן לדין לפי סעיפים 59 או 62 לחוק סדר הדין הפלילי, וכן עבירות כאמור שביום התחילה תיקי החקירה בהן עדיין תלויים ועומדים וטרם הוגש בהם כתב אישום. קביעה זו תואמת את הוראת סעיף 3 להצעת החוק שלפיה, ככלל, יחול ההסדר המוצע בו על עבירות שנעברו מיום התחילה ואילך (לענין החריגים לכלל זה ראו דברי ההסבר לאותו סעיף).

לעומת זאת, יובאו בחשבון במניין העבירות כאמור עבירות של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית, שתיקי החקירה לגביהן נסגרו בהסדר מותנה לפי סימן א' לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי, תיקים שבהם עוכב ההליך המשפטי לפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי ותיקים שהסתיימו באי-הרשעה (כלומר, תיקים בהם קבע בית המשפט כי הנאשם ביצע את העבירה, אך החליט שלא להרשיעו). בשונה מתיקים שנסגרו בלא חקירה או שנסגרו לאחר חקירה, תיקים שנסגרו בהסדר מותנה כאמור, תיקים שבהם עוכבו ההליכים כאמור או תיקים שהסתיימו באי-הרשעה כאמור, הם תיקים שבהם נאספו ראיות מספיקות להעמדה לדין, אך נבחר הליך אלטרנטיבי לסיום ההליך הפלילי, ועל כן מוצדק להתחשב בעבירות אלה במניין העבירות כאמור.

מוצע להוסיף לסעיף האמור את סעיף קטן (1ג) שלפיו העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית (להלן – עבירת החזקה ושימוש עצמי בקנבוס), אשר מבוצעת בפעם הראשונה (להלן – עבירה ראשונה) או מבוצעת פעם נוספת בתוך חמש שנים מיום ביצוע העבירה הראשונה (להלן – עבירה שנייה), תיחשב לעבירת קנס מיוחדת, כלומר, תיאכף בדרך של הטלת קנס, ויחולו עליה סדרי דין מיוחדים. על פי המוצע יעמוד הקנס על 1,000 שקלים חדשים לעבירה ראשונה ועל 2,000 שקלים חדשים לעבירה שנייה. יובהר כי האפשרות לשלם קנס, בלי הליך פלילי, מוגבלת לעבירה ראשונה ועבירה שנייה בלבד, וכי אדם שביצע עבירת קנס מיוחדת בפעם הראשונה והשנייה מיצה את זכותו לתשלום קנס (במקום הליך פלילי). על כן מוצע לקבוע במפורש כי מי שעבר עבירה שנייה לא יוכל עוד להיחשב, בעתיד, למי שעבר עבירה ראשונה לצורך ההסדר המוצע.

כאמור, מוצע לקבוע הוראות אלה כהוראת שעה למשך 3 שנים מיום תחילתו של התיקון המוצע בחוק זה (להלן – יום התחילה).

במטרה להבהיר מתי עבירה של החזקה ושימוש עצמי בקנבוס תיחשב לעבירה ראשונה או עבירה שנייה ויחול עליה ההסדר המוצע בהצעת חוק זו, ומתי יתנהלו לגבי עבירה כאמור ההליכים הפליליים הרגילים, מוצע לקבוע

(4) הוראות פסקאות (2) ו-(3) לא יחולו על עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית המבוצעת בידי אחד מאלה:

(א) מי שהורשע בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה מסוג פשע, בעבירה לפי פקודה זו שאינה עבירת קנס מיוחדת או בעבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013³; לעניין פסקת משנה זו, "עבירה מסוג פשע" – למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים בצו, בהסכמת שר המשפטים;

(ב) מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים;

(ג) מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955⁴, וכן כל אדם אחר שבאותו מועד חל לגביו החוק האמור;

(ד) מי שבמועד ביצוע העבירה היה אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971⁵;

(ה) מי שעבר, במהלך ביצוע העבירה או בקשר אליה, עבירה אחרת.

(5) לצורך הקביעה אם עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שביצע אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, לא יובאו בחשבון –

(א) עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שהוחלט, לפני יום התחילה, שלא להעמידו בשלה לדין כאמור בסעיפים 59 ו-62 לחוק סדר הדין הפלילי;

(ב) עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שתק החקירה בה תלוי ועומד ערב יום התחילה, ובלבד שלא הוגש בשלה כתב אישום לפני המועד האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק האמור, וזאת לאור מאפייני השירות הצבאי בישראל, שמהם נגזרת מדיניות אכיפה מיוחדת שאותה נוקט צבא ההגנה לישראל, בכל הנוגע לצריכה ולאחזקה של סמים.

עוד מוצע לסייג את תחולת ההסדר המוצע אף ביחס לאוכלוסיית האסירים, עקב מאפייני המיוחדים של אוכלוסייה זו, שלגביה נדרשת החמרה מיוחדת בכל הנוגע לאכיפת עבירות סמים.

לבסוף, מוצע שההסדר המוצע לא יחול על מי שעבר עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, יחד עם עבירה נלווית. החרגה זו, בדומה להחרגת הנזכרת לעיל של מי שהורשעו בעבירות פשע או בעבירות אחרות הנוגעות לסמים מסוכנים או חומרים מסכנים (ראו פסקת משנה (א) המוצעת) משקפת, ככלל, תפיסה שלפיה ראוי להחיל את מודל הקנסות המיוחד המוצע בחוק זה, רק על אנשים נורמטיביים, ובעיקר על אנשים בלא עבר פלילי,

לפסקה (4) המוצעת

מוצע לסייג את תחולתו של ההסדר המוצע, כך שלא יחול על מי שהורשע ונדון בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה מסוג פשע (למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים בצו, בהסכמת שר המשפטים), בעבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים (למעט עבירת הקנס המיוחדת) או בעבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013.

כמו כן, מוצע לסייג את תחולת ההסדר לגבי מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים, וזאת כאמור מאחר שעניינם של קטינים דורש הסדר מיוחד, אשר יגובש כאמור בהמשך הליכי החקיקה של הצעת החוק.

כן מוצע שההסדר המוצע לא יחול על מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, וכן כל אדם אחר שבאותו מועד חל לגבי

³ ס"ח התשע"ג, עמ' 221.

⁴ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

6) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לשנות את סיווג העבירה של החוקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון, כאמור בסעיף 24 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.⁶

7) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש כתב אישום בעבירת קנס מיוחדת, אם סבר כי הנסיבות מחייבות את בירור המשפט, ובלבד שטרם נמסרה הודעת תשלום קנס לפי סעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי⁷;

בסעיף קטן (ד), במקום "סעיף קטן (ג) סיפה" יקראו "סעיפים קטנים (ג) סיפה ו-(ג)".

2. חוק סדר הדין הפלילי – הוראת שעה
בתקופת הוראת השעה, יקראו את חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), כך שאחרי סעיף 230 יבוא:

"פרק ז' 1: סדרי דין מיוחדים בעבירות החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית – הוראת שעה

תחולה 230א. על אף ההוראות לפי פרק ז' וסעיפים 239 ו-240, על עבירה

שרואים אותה כעבירת קנס מיוחדת כאמור בסעיף (ג) (בפרק לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973) (בפרק זה – עבירת קנס מיוחדת), יחולו סדרי הדין הקבועים בפרק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

קנס רגילה, אלא עבירת עוון הנאכפת בפעם הראשונה או השנייה לביצועה, בדרך מיוחדת של הטלת קנס.

אשר סימונם בכתם פלילי עלול להשפיע השפעה מכרעת על עתידם ועל הדימוי העצמי שלהם.

לפסקה (6) המוצעת

ההבדל המרכזי בין עבירות הקנס הרגילות (סדרי הדין לגביהן קבועים בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי) או עבירות מינהליות בהתאם לחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, לבין עבירת הקנס המיוחדת, נעוץ בעובדה שהעבירה של החזקת סם מסוכן דורשת הוכחת יסוד נפשי מסוג "ידיעה", בשונה מעבירות הקנס הרגילות שהן ככלל עבירות של "אחריות קפידה" (אחריות מוחלטת).

מוצע להבהיר כי סיווגה של העבירה כעבירת קנס מיוחדת לא ישנה את סיווגה כעבירה פלילית מסוג עוון, לפי סעיף 24 לחוק העונשין, ואת העונש המרבי הקבוע בצדה בהתאם לסעיף 7(ג) סיפה לפקודת הסמים המסוכנים. כלומר, שאין מוצע לקבוע עבירה חדשה, אלא מוצע לקבוע דרכי אכיפה מיוחדות לגבי עבירה קיימת, שיחולו כשעבירה זו נעברת בפעם הראשונה והשנייה, בתנאים ובסיטואציות שפורטו לעיל.

לפסקה (7) המוצעת

נוסף על כך, בעבירת קנס מיוחדת, קיים היבט ראייתי שאינו קיים בעבירות קנס אחרות: קיים מוצג (סם הקנבוס) שהחזקתו, בדיקתו והשמדתו מחייבות הסדרה ספציפית. מהיבט זה נגזרות הוראות מיוחדות לעניין האפשרות לטעון לאי-קיומם של יסודות העבירה – מתי וכיצד ניתן לטעון טענה כאמור – והוראות לעניין המשך ההליכים משהועלתה טענה כאמור ותוצאות העלאתה, וכן נגזרים מועדים מיוחדים להליכים הקבועים בהסדרה הכלל כמפורט להלן.

מוצע לקבוע כי העובדה שרואים עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירת קנס מיוחדת, אין בה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש בשלה כתב אישום, אם סבר כי הנסיבות מחייבות את בירור המשפט, ואולם התובע יוכל להגיש כתב אישום כאמור רק אם טרם הומצאה לנקנס הודעת תשלום קנס.

סעיף 2 במקביל לקביעה שיראו עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירת קנס מיוחדת אם נעברה בניבוי כמפורט בסעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחה המוצעת בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע לעגן בחוק סדר הדין הפלילי, בפרק ז' 1' כנוסחו המוצע, הוראות לעניין סדרי הדין שיחולו לגבי עבירה שרואים אותה כעבירת קנס מיוחדת כאמור. סדרי דין אלה נובעים ממעמדה המיוחד של העבירה, שאינה עבירת

⁶ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁷ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ח, עמ' 192.

הודעת תשלום קנס 230ב.א) היה לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס מיוחדת, רשאי הוא למסור לו הודעת תשלום קנס.

ב) בהודעת תשלום קנס יפורטו שם האדם ומענו, תיאור תמציתי של העובדות המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן שבהם בוצעה העבירה במידה שאפשר לבררם, ציון הוראות החיקוק שלגביהן בוצעה העבירה, ושיעור הקנס שנקבע לעבירה.

ג) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס ישלם, בתוך 60 ימים מיום ההמצאה, את הקנס הנקוב בהודעה, לחשבון שצוין בה, אלא אם כן הודיע לתובע, בהתאם להוראות סעיף 230ד, שברצונו להישפט על העבירה.

ד) שילם אדם את הקנס, רואים אותו כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם המסוכן שלגביו בוצעה העבירה (בפרק זה – הסם או הסם המסוכן), ונשא את עונשו; ואולם הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על אדם ששילם את הקנס ותובע ביטל את הודעת תשלום הקנס לפי סעיף 230ג(ב) או שבית המשפט זיכה אותו מהעבירה לפי סעיף 230ד(ה).

דברי הסבר

הקנס שנקבע לעבירה. יודגש כי הנקנס יוכל להגיב במקום על הודעת תשלום הקנס, ותגובתו תירשם על גבי טופס ההודעה, ותובא בחשבון בהמשך תגובה כאמור של הנקנס אינה בגדר "חקירה" או "תשאול", ועל כן אינה מחייבת אזהרה או היועצות בעורך דין.

מוצע לקבוע כי מי שנמסרה לו הודעת קנס כאמור (להלן – הנקנס), ישלם את הקנס בתוך 60 ימים מיום שהומצאה לו ההודעה, לחשבון הסילוקים הנקוב בה, אלא אם כן ביקש להישפט על העבירה לפי סעיף 230ד המוצע (ראו סעיף קטן ג).

מוצע כי אם הנקנס שילם את הקנס כאמור, יראו אותו כאילו הודה באשמה לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם, ונשא את עונשו, זאת למעט נקנס כאמור ששילם את הקנס, אך הגיש בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס ותובע החליט לבטלה לפי הוראות סעיף 230ג(ב) המוצע (ראו סעיף קטן ד). וכן למעט נקנס שהגיש בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס (ראו סעיף 230ג(1)). ובית המשפט זיכה אותו מביצוע העבירה.

מוצע כי עם תשלום הקנס, יחולטו ויושמדו הסמים המסוכנים שלגביהם בוצעה העבירה, ולא יחולו לעניין השמדתם וחילוטם הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים, זאת כדי לפשט את הליכי ההשמדה והחילוט מקום שבו לא מתנהלים הליכים בבית המשפט. ואולם המשטרה תוכל לבקש מבית המשפט כי ייעשה בסמים אלה שימוש בדרך אחרת, כגון לצורכי מחקר, ואם ביקשה כאמור, הסמים לא יושמדו.

הראשונה או השנייה, כאמור בסעיף 7(1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 להצעת חוק זו (להלן – עבירת קנס מיוחדת).

לשם הבהירות מוצע לקבוע במפורש כי ההסדר המוצע בפרק זה מתגבר על ההסדר שבפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי שעניינו סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס. כן מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע בפרק זה מתגבר גם על הוראות סעיפים 239 ו-240 לחוק האמור (אשר חלות בין השאר על עבירות קנס). כך שגם הוראות אלה לא יחולו לעניין עבירות קנס מיוחדות, זאת מאחר שלא מדובר בעבירות קלות.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לקבוע כי אם יש לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני ביצע עבירה של החוקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם הראשונה או השנייה, הוא יוכל למסור לו הודעת תשלום קנס בשל העבירה. החלטת השוטר בשטח באשר לסוג הסם וכמותו (ומכאן – היותו של הסם "לצריכה עצמית") תתבסס על ניסיונו והכשרתו של השוטר, בלא צורך בציוד עזר, וכן על הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה, לכשתגובש הנחייה כאמור.

מוצע לקבוע את הפרטים שתכלול הודעת תשלום הקנס (ראו סעיף קטן ב) שתימסר לאדם שעבר את העבירה. על פי המוצע, תכלול ההודעה פרטים הנוגעים למקרה, כגון שם האדם, מענו, תיאור תמציתי של העובדות המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן שבהם בוצעה העבירה, ציון הוראות החיקוק שלגביהן בוצעה העבירה ושיעור

(ה) שילם אדם את הקנס, יחולט הסם המסוכן שלגביו בוצעה העבירה, ויושמה, אלא אם כן ביקשה המשטרה מבית המשפט שייעשה בו שימוש בדרך אחרת; הסם המסוכן לא יושמד לפני תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיפים 230ג(ג) (1) או 230ד; הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו על השמדת סמים מסוכנים לפי סעיף קטן זה.

(ו) בסעיף זה –

”סם מסוכן” – סם מסוכן כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, מסוג קנבוס או שרף של קנבוס, כמפורט בפרטים 1 ו-2 בסימן א' בחלק א' לתוספת הראשונה לאותה פקודה;

”פקודת הסמים המסוכנים” – פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל”ג-1973.

בקשה לביטול קנס 230ג. (א) מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס (בפרק זה – הנקנס) רשאי להגיש לתובע, בתוך 30 ימים מיום ההמצאה, בקשה לביטול ההודעה (בסעיף זה – בקשה לביטול קנס).

(ב) תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין; תובע לא יבטל הודעת תשלום קנס, אם הבקשה לביטול הקנס הוגשה בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה נעברה שלא בידי הנקנס, אלא אם כן שוכנע שניתן לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין.

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מוצע לקבוע כי החלטת התובע לדחות בקשה לביטול קנס שהוגשה בנימוק שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין היא סופית, ותומצא לנקנס בתוך זמן סביר, בצירוף נימוקים. ואולם, הנקנס יוכל להודיע על רצונו להישפט בתוך 14 ימים מיום קבלת הודעת התובע הדוחה את בקשתו או בתום התקופה שבמהלכה ניתן להגיש בקשה להישפט, לפי המאוחר (ראו סעיף קטן 230ג(1)). יודג כי נקנס, אשר ביקש לבטל את הודעת הקנס בעילה כאמור, לא יוכל להודיע על רצונו להישפט, אלא לאחר שקיבל מהתובע הודעה על דחיית בקשתו. כלומר, לא ניתן להגיש בקשה לביטול קנס ובקשה להישפט, במקביל.

מוצע לקבוע כי אם הוגשה בקשה לביטול הודעת קנס המבוססת על הטענה שהעבירה לא בוצעה, או שלא בוצעה בידי הנקנס, היא תוטל כבקשה להישפט (ראו סעיף קטן 230ג(2)). ככלל, טענות מסוג זה – הנוגעות לאי-קיומם של יסודות העבירה – דורשות את המשך החקירה הפלילית. תובע לא יוכל לבטל את הקנס מן הטעמים האמורים לעיל, אלא במקרה חריג ויוצא דופן, ולאחר שמצא כי ניתן לבטל את הודעת הקנס בלא חקירה.

אם הושמד הסם לאחר תשלום הקנס, לא יהיה ניתן עוד לטעון טענות לעניין מהות החומר שנתפס, למשל שהחומר אינו סם, או כל טענה אחרת המצריכה את בדיקת הסם או שמירתו, וזאת בשל עקרון סופיות הדיון המתחייב מהנסיבות לאחר שהקנס שולם, והסם הושמד (ראו סעיף קטן 230ה). על כן מוצע לקבוע כי הסם יושמד רק בחלוף התקופה שבמהלכה ניתן להגיש בקשה להישפט (ראו להלן גם דברי ההסבר לסעיפים 230ו ו-230ד המוצעים).

לסעיף 230ה מוצע

מוצע לקבוע כי הנקנס יהיה רשאי להגיש לתובע כהגדרתו בחוק סדר הדין הפלילי (להלן – תובע), בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס (להלן – בקשה לביטול קנס), בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לו. עם זאת, מוצע להגביל את העילות שניתן לבטל בשלהן הודעת תשלום כאמור. כך, מוצע כי תובע יהיה מוסמך לבטל את הודעת תשלום הקנס רק אם מצא כי נסיבות המקרה בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין בהמשך, וכן, לעניין בקשה לביטול קנס המוגשת בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה לא נעברה בידי המבקש, רק אם שוכנע שניתן לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין (ראו סעיף קטן 230ב).

(ג) (1) הוגשה בקשה לביטול קנס בנימוק שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין, והחליט תובע לדחות את הבקשה, ינמק את החלטתו, וימציאה לנקנס בתוך זמן סביר; החלטת התובע לפי פסקה זו סופית, ואולם רשאי הנקנס להודיע על רצונו להישפט, בתוך 14 ימים מיום שהומצאה לו החלטת התובע, או עד תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ד(א), לפי המאוחר, וזאת אף אם שילם את הקנס לפני שהומצאה לו החלטת התובע, ובלבד שלא יודיע כאמור לפני שהתובע המציא לו את החלטתו; על בקשה להישפט לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 230ד(ג) עד (ה).

(2) הוגשה בקשה לביטול קנס בנימוק שהעבירה לא בוצעה או שהעבירה בוצעה שלא בידי הנקנס, וסבר התובע כי בנסיבות העניין לא ניתן לבטל את הודעת התשלום בלא חקירה, ידחה את הבקשה; התובע יודיע לנקנס על דחיית הבקשה ועל כך שעליו לשלם את הקנס במועד כאמור בסעיף 230ב(ג), ואם לא ישלם את הקנס במועד כאמור, יראו אותו כמי שהודיע כי ברצונו להישפט כאמור בסעיף 230ד, ויחולו לגביו הוראות סעיפים קטנים (ג) עד (ה) של הסעיף האמור.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי תובע לדון בבקשה לביטול קנס שהוגשה בחלוף המועד להגשתה כאמור באותו סעיף קטן, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד בשל סיבות שלא היו תלויות במבקש ושמנעו ממנו להגישה במועד, וכי היא הוגשה מיד לאחר שהוסרה המניעה; ואולם לא ניתן, בבקשה המוגשת באיחור, לטעון כל טענה הדורשת ביצוע פעולות חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר כי הגשת בקשה לביטול קנס אינה דוחה את המועד לתשלום הקנס, זאת משום שמדובר בבקשה שהטעמים להגשתה אינם יורדים לשורש יסודות העבירה, ושהמקרים שייכנסו בגדר בקשה זו מצומצמים (ראו סעיף קטן (ד)).

מאחר שלפי סעיף 1230 בנוסחו המוצע תיעשה גביית הקנסות לפי פרק ז' 1 המוצע לפי חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המרכז), מוצע כי אם בוטלה הודעת תשלום קנס לאחר שהנקנס שילם את הקנס, יוחזר לנקנס סכום הקנס ששילם בהתאם להוראות לפי החוק האמור (ראו סעיף 20 לאותו חוק).

כן מוצע כי אם הוגשה בקשה בטענה כאמור והתובע החליט שלא לבטל את הקנס, תינתן לנקנס אפשרות נוספת לשלם את הקנס עד למועד הנקוב בהודעת התובע על דחיית הבקשה. אם הנקנס לא ישלם את הקנס במועד, תמשיך המשטרה באיסוף הראיות ובחקירה פלילית על כל המשתמע מכך, לרבות חקירה באזוהרה, בדיקת הסם ורישום משטרי במערכת המשטרתית הנפרדת כפי שיפורט להלן, הליך שבסופו יכול שיוגש כתב אישום נגד הנקנס.

עוד מוצע לקבוע כי תובע יהיה רשאי לדון בבקשה לביטול הודעת קנס אשר הוגשה בחלוף המועד הקבוע להגשתה, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד מסיבות שאינן תלויות במבקש ושמנעו ממנו להגישה במועד האמור, והוא הגיש את הבקשה מיד לאחר שהוסרה המניעה. ואולם בבקשה כאמור לא יהיה ניתן לטעון טענות המצריכות ביצוע פעולות חקירה, בדיקת הסם או שמירתו.

(ה) בוטלה הודעת תשלום קנס לאחר שהקנס שולם, יוחזר סכום הקנס ששולם לנקנס, בהתאם להוראות לפי חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ו-1996* (בפרק זה – חוק המרכז).

230.ד (א) נקנס רשאי להודיע כי ברצונו להישפט על העבירה, במקום לשלם את הקנס (בסעיף זה – בקשה להישפט); בקשה להישפט תוגש לתובע, בכתב, בתוך 30 ימים מיום שהומצאה למבקש הודעת תשלום הקנס, ויפורטו בה, ככל האפשר, נימוקי הבקשה.

(ב) נקנס שהגיש בקשה להישפט לפי סעיף זה, לא יהיה רשאי להגיש בקשה לביטול קנס כאמור בסעיף 230.ג.

(ג) הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה באיסוף הראיות ובחקירה פלילית לגבי העבירה שעבר המבקש; ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה בעבירת קנס מיוחדת, שהראיות מספיקות לאישום, יעמיד לדין את המבקש, אלא אם כן היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

(ד) הגיש נקנס בקשה להישפט ובית המשפט הרשיעו בעבירת קנס מיוחדת, יטיל עליו בית המשפט קנס בסכום שלא יפחת מפי שלושה מסכום הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס, ולא יחולו הוראות סעיף 35א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בפרק זה – חוק העונשין); לעניין זה, "הורשע" – לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצע את העבירה.

(ה) הגיש נקנס בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה, ייתן בית המשפט הוראות לעניין החזרת סכום הקנס ששולם, לנקנס, לפי הוראות חוק המרכז.

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר, כי בשונה מבקשה לביטול קנס, לא ניתן להגיש בקשה להישפט באיחור.

מוצע לקבוע כי משהוגש כתב אישום לבית המשפט, ובית המשפט הרשיע את הנקנס, או קבע כי הוא ביצע את העבירה, אף אם לא הרשיעו, וגור עליו עונש של קנס, הקנס יהיה בסכום שלא יפחת מפי שלושה מן הסכום הנקוב בהודעת הקנס שנמסרה לנקנס ולא יחולו לעניין זה הוראות סעיף 35א לחוק העונשין. תפיסה זו משקפת את ההנחה שלפיה ראוי שרק נקנס שנטל אחריות ושילם את הקנס במועד ייהנה ממודל הקנסות. לעומת זאת, אדם שבחר לכפור בעובדות וטען טענות הנוגעות ליסודות העבירה, טענותיו מחייבות פתיחה בחקירה ובדיקה ממצה. אדם שבחר לנהוג כך, מסתכן בכך שאם טענתו תימצא לא מוצדקת יוגש נגדו כתב אישום, ויוטל עליו קנס הגבוה משמעותית מסכום הקנס המקורי.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לאפשר לנקנס להודיע כי ברצונו להישפט על עבירת הקנס המיוחדת, במקום לשלם את הקנס. בקשה להישפט תהיה בכתב, ותוגש לתובע בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לנקנס הודעת תשלום הקנס. הנקנס יפרט בבקשתו את הנסיבות והטעמים להגשתה. זאת בכפוף לכללי המשפט הפלילי כגון הזכות לאי-הפללה עצמית. נקנס שהודיע כי ברצונו להישפט על עבירת קנס מיוחדת, לא יוכל לשוב לאחר מכן למסלול הקנסות, ובהתאם, גם לא יוכל לבקש לאחר מכן את ביטול הקנס.

אם הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה בחקירה פלילית לגבי עבירת הקנס המיוחדת, לרבות חקירה באזרה, בדיקת המוצגים וכיוצא בזה, והתובע יגיש כתב אישום נגד הנקנס אם מצא שיש ראיות מספיקות לכך, אלא אם כן היה סבור שנסיבות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.

1230. לא שילם אדם את הקנס ולא הגיש בקשה לביטול הודעת תשלום הקנס או בקשה להישפט, וחלף המועד לתשלום הקנס כאמור בסעיף 230ב(ג) (בסעיף זה – המועד לתשלום הקנס), יחולו הוראות אלה:

(1) יראו את אותו אדם, בחלוף המועד לתשלום הקנס כאילו הורשע בבית המשפט, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס; ואולם הוראות פסקה זו לא יחולו על אדם שבקשתו לביטול קנס הוגשה שלא במועד, אך התובע דן בה מכוח סמכותו לפי סעיף 230ג(ד) וביטל את הודעת תשלום הקנס;

(2) המשטרה תהיה רשאית, בחלוף המועד לתשלום הקנס, להשמיד את הסם המסוכן, ולא יהיה ניתן עוד לטעון כל טענה הדורשת חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו;

(3) תיוסף על הקנס תוספת פיגור בשיעור האמור בסעיף 67 לחוק העונשין; גביית הקנס והתוספת האמורה תיעשה כאמור בסעיפים 68 ו-70 לחוק האמור וסעיף 69 לאותו חוק לא יחול.

1230. על גביית קנסות לפי פרק זה יחולו הוראות חוק המרכז.	גביית הקנס
1230. אדם אשר ניהל את הליכי המשפט בעניינו בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים, בסכום שקבע בית המשפט, ויחולו הוראות סעיף 79 סיפה לחוק העונשין, בשינויים המחויבים.	הוצאות משפט
1230ח. (א) לשם יישום הוראות פרק זה, תנהל משטרת ישראל מאגר מידע שיכלול רישומים כמפורט בסעיף קטן (ב) לגבי כל אדם שביצע עבירת קנס מיוחדת (בסעיף זה – מרשם משטרת מיוחד).	מרשם משטרת מיוחד של עבירות קנס מיוחדות

ד ב ר י ה ס ב ר

67 לחוק העונשין, אשר ייגבו בהתאם לסעיפים 68 ו-70 לאותו חוק, בלא אפשרות לפטור.

לסעיף 1230 המוצע

מוצע כי גביית הקנסות שניתנו בשל עבירות קנס מיוחדות תיעשה לפי הוראות חוק המרכז.

לסעיף 1230 המוצע

במטרה למנוע קיום הליכי סרק, מוצע לקבוע כי אם אדם ניהל את הליכי המשפט בעניינו בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, בית המשפט יוכל לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים.

לסעיף 1230ח המוצע

מוצע לקבוע כי רישומן של עבירות קנס המיוחדות ייעשה במערכת משטרתית נפרדת שנוצרה למטרה זו,

כן מוצע לקבוע, בדומה להוראת סעיף 230ג(ה) המוצע, כיצד יוחזר הקנס במקרה שבו נקנס הגיש בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה.

לסעיף 230 המוצע

מוצע לקבוע כי נקנס אשר לא שילם את הקנס במועד (בתוך 60 ימים מיום שהומצאה לו הודעת התשלום), ולא הגיש בקשה לביטול הקנס או בקשה להישפט, יראו אותו כאילו הורשע בבית המשפט בעבירת הקנס המיוחדת, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעה. כמו כן, מוצע כי משחלף המועד לתשלום הקנס, תוכל המשטרה להשמיד את הסם, והנקנס לא יוכל עוד לטעון כל טענה הדורשת ביצוע פעולות חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו, כגון טענה כי החומר שנתפס אינו סם. כמו כן, אם הנקנס לא שילם את הקנס במועד, ייוספו עליו תוספות פיגורים כאמור בסעיף

(ב) המרשם המשטרתי המיוחד יכלול, לגבי כל עבירת קנס מיוחדת, מידע בדבר קנס, הרשעה או החלטה אחרת כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981⁹ (בסעיף זה – חוק המרשם הפלילי), ובכלל זה –

(1) תיאור העבירה ומועד ביצועה;

(2) סכום הקנס שהוטל והמועד לתשלומו;

(3) פרטים מזהים על אודות האדם וכן מידע נוסף על אודות הליכים הנוגעים לעבירת הקנס המיוחדת, ובכלל זה מועדי קבלת החלטות שיפוטיות והחלטות אחרות על פי דין.

(ג) מידע כאמור בסעיף קטן (ב) לא ייכלל במרשם הפלילי לפי חוק המרשם הפלילי.

(ד) על אף הוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981¹⁰, משטרת ישראל לא תעביר מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד לגוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23 לחוק האמור, אלא בהתקיים אחד מאלה:

(1) הגוף הציבורי הוא גוף שקבע שר המשפטים,

בהסכמת השר לביטחון הפנים, בצו, לעניין סעיף קטן זה;

(2) העברת המידע נדרשת לשם ניהול הליכים לפי

פרק זה, ובמידה שנדרשת.

(א) על אף האמור בכל דין, הוראות סעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, והוראות פרק ז' 1 לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה (בסעיף זה – ההסדר שבהוראת השעה), יחולו לעניין עבירה של החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג1) האמור, שנעברה ביום התחילה או לאחריו.

תחולה

3.

ד ב ר י ה ס ב ר

מידע לגוף ציבורי אשר נדרשת לשם ניהול הליכים לפי פרק ז' המוצע, ובמידה שנדרשת, כך יישמר האיזון הראוי בין תכלית הצעת החוק, למנוע את הפגיעה באדם כתוצאה מתיוג במרשם הפלילי, לבין השמירה על שלום הציבור וביטחונו. יצוין כי מכוח סעיף 13 לחוק האמור, ומאחר שמשטרת ישראל היא רשות ביטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג) לאותו חוק, אין לאדם זכות לעיין במידע עליו הנכלל במאגר.

סעיף 3 מוצע לקבוע כי ככלל, יחול ההסדר המוצע בחוק זה רק על עבירות החזקה ושימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברו מיום התחילה ואילך. עם זאת, מוצע לאפשר לאדם שעבר עבירה כאמור לפני יום התחילה, לבקש שההסדר יחול עליו, וזאת בתנאי שבים התחילה טרם התקבלה החלטה על סגירת תיק החקירה בעבירה וטרם הוגש בשלה כתב אישום (תיקי חקירה תלויים ועומדים).

ובמנותק ממערכת המרשם הפלילי המשטרתי המתעדת הרשעות קודמות, תיקים תלויים ועומדים ותיקים סגורים. רישום הקנס ואכיפתו במערכת ייעודית זו נועד למנוע רישום פלילי לגבי הנקנס, דבר שעלול לפגוע בו. מאותו טעם מוצע כי גם הרשעות בהליכים שהתנהלו בעקבות בקשות להישפט, שאותן הגיש נקנס לפי פרק ז' המוצע, לא יירשמו במרשם הפלילי, כי אם במרשם משטרתי פנימי ונפרד. יוזכר כי מדיניות המשטרה, בהתאם להחלטת הממשלה, היא כי אם אדם ביצע עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית בפעם השלישית, תיפתח נגדו חקירה פלילית, והוא יופנה להליך של סגירת תיק בהסדר מותנה בהתאם להוראות סימן א' 1 לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי; זאת בתנאי שהוא עומד בתנאים הקבועים באותו סימן.

עוד מוצע לקבוע כי משטרת ישראל לא תעביר מידע לגופים ציבוריים, כהגדרתם בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, אלא אם כן מדובר בגופים כאמור ששר המשפטים קבע בצו לעניין הוראה זו, או אם מדובר בהעברת

⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 322.

¹⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), נעברה עבירה כאמור באותו סעיף קטן לפני יום התחילה, וביום התחילה תיק החקירה שנפתח בשלה היה תלוי ועומד וטרם הוגש בשלה כתב אישום, רשאי עובר העבירה להודיע לתובע כמשמעותו בחוק סדר הדין הפלילי או לתחנת המשטרה שבה נפתח תיק החקירה, לפי העניין, כי הוא מבקש לשלם בשל העבירה קנס בהתאם להסדר שבהוראת השעה, וכן כי הוא מבקש כי תיק החקירה שנפתח בשלה ייסגר והרישום המשטרתי לגביו יימחק; הודיע כאמור ונמצא כי העבירה שביצע היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, כמשמעותן בסעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה, וכי לא מתקיים לגביו האמור בפסקה (4) של הסעיף האמור, תימסר לו הודעת תשלום קנס כאמור בסעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, לעיל, ויחולו לגביו, בשינויים המחוייבים, הוראות ההסדר שבהוראת השעה למעט סעיפים 230 ו-230ד לחוק סדר הדין הפלילי שבו.

ד ב ר י ה ס ב ר

כי אפשרות זו עומדת לעובר העבירה כאמור אך ורק לעניין תשלום קנס ולא יהיה באפשרותו להגיש בקשה לביטול הקנס או בקשה להישפט.

השפעת החוק המוצע על זכויות הילד כאמור לעיל, ממשלת ישראל החליטה לגבש מודל אכיפה נפרד בעבור קטינים, ולרכז מאמצי הסברה, חינוך וטיפול במטרה למנוע או לצמצם ככל האפשר את השימוש בקנבוס בקרב קטינים. על כן מוצע להחיל את ההסדר המוצע בהצעת החוק על בגירים בלבד ולגבש הסדר מיוחד לעניין קטינים עד סיום הליכי החקיקה של הצעת חוק זו.

על פי המוצע, יחול ההסדר המוצע בחוק זה על מי שהודיע לתובע או ליחידת המשטרה החוקרת את העבירה כי הוא מבקש לשלם קנס בהתאם להסדר המוצע וכן מבקש כי תיק החקירה בעניינו ייסגר והרישום לגביו יימחק. אם יימצא כי אותו אדם עומד בתנאי ההסדר (קרי, העבירה שביצע היא עבירה ראשונה או שנייה ולא מתקיים לגביו סייג מהסייגים לתחולת ההסדר כאמור בסעיף 7(ג1)(4) לפקודת הסמים המסוכנים כנוסחו המוצע בסעיף 1 להצעת החוק), תימסר לו הודעת תשלום קנס ויחולו ההוראות לעניין תשלום הקנס וגבייתו כאמור בפרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו המוצע בסעיף 2 להצעת החוק. יובהר

מש/3

העתק הוראת השעה

רשומות

ספר החוקים

26 ביולי 2018

2746

י"ד באב התשע"ח

עמוד

916 ..... התשע"ח-2018 (הוראת שעה), התשע"ח-2018 חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת - הוראת שעה), התשע"ח-2018 ח-2018

תיקונים עקיפים:

פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 - מס' 15

חוק סדר הדין הפלילי [נוסח חדש], התשמ"ב-1982 - מס' 84

חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה),

התשע"ח-2018*

1. תיקון פקודת
הסמים המסוכנים
- מס' 15 - הוראת
שעה

בתקופה שמיום תחילתו של חוק זה (להלן – יום התחילה) עד תום שלוש שנים מהמועד
האמור (להלן – תקופת הוראת השעה) יקראו את פקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש),
התשל"ג-1973¹ (להלן – פקודת הסמים המסוכנים), כך שבסעיף 7 –

(1) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

”(1ג) (1) בסעיף קטן זה –

”חוק סדר הדין הפלילי” – חוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב),
התשמ”ב-1982²;

”חוק השיפוט הצבאי” – חוק השיפוט הצבאי, התשט”ו-1955³;

”יום התחילה” – יום תחילתו של חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס
מיוחדת – הוראת שעה), התשע”ח-2018⁴;

”עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית” – עבירה
כאמור בסעיף קטן (ג) סיפה, הנעברת לגבי סם מסוכן מסוג
קנבוס או שרף של קנבוס, כמשמעותם בפרטים 1 ו-2 בסיומן א'
בחלק א' לתוספת הראשונה.

(2) (א) על אף האמור בסעיף קטן (ג) סיפה, עבירה של החזקה או
שימוש בקנבוס לצריכה עצמית, הנעברת בפעם הראשונה (בסעיף
קטן זה – עבירה ראשונה), ועבירה כאמור אחת נוספת הנעברת
בתוך חמש שנים ממועד ביצוע העבירה הראשונה (בסעיף קטן זה –
עבירה שנייה), למעט עבירה כאמור המבוצעת בידי אחד מהמנויים
בפסקה (4), יראו אותה כעבירת קנס מיוחדת ויחולו לגביה סדרי הדין
הקבועים בפרק 1' לחוק סדר הדין הפלילי (בסעיף קטן זה – עבירת
קנס מיוחדת).

(ב) עבר אדם עבירה ראשונה, ולא עבר, בתוך חמש שנים ממועד
ביצוע העבירה האמורה, עבירה שנייה, יראו עבירה של החזקה
או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית אחת נוספת שאותו אדם עבר
לראשונה לאחר תום התקופה האמורה כעבירה ראשונה.

(ג) עבר אדם עבירה שנייה, ולא עבר, בתוך שבע שנים ממועד
ביצוע העבירה האמורה, עבירה נוספת של החזקה או שימוש בקנבוס
לצריכה עצמית, יראו עבירה כאמור שאותו אדם עבר לראשונה לאחר
תום התקופה האמורה כעבירה שנייה.

(3) הקנס בשל עבירת קנס מיוחדת יהיה –

(א) בעבירה ראשונה – 1,000 שקלים חדשים;

(ב) בעבירה שנייה – 2,000 שקלים חדשים.

* התקבל בכנסת ביום ז' באב התשע"ח (19 ביולי 2018) [בישיבה שהחלה ביום ה' באב התשע"ח (17 ביולי 2018)];
הצעת החוק ודבריו הסבר פורסמו בהצעות חוק הממשלה – 1211, מיום כ' באדר התשע"ח (7 במרס 2018), עמ'
754.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526; ס"ח התשע"ז, עמ' 1139.

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

⁴ ס"ח התשע"ח, עמ' 916.

(4) הוראות פסקאות (2) ו-(3) לא יחולו על עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברה בידי אחד מאלה:

(א) מי שהורשע בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה בעבירה שהיא אחת מאלה:

(1) עבירה מסוג פשע, למעט עבירה כאמור שקבע השר לביטחון הפנים, בצו, בהסכמת שר המשפטים;

(2) עבירה לפי פקודה זו, למעט כל אלה: עבירת קנס מיוחדת, עבירה לפי סעיף 10 סיפה הנלווית לעבירת הקנס המיוחדת, ועבירה לפי פקודה זו שחלות לגבי הרשעה בה הוראות סעיף 4404 לחוק השיפוט הצבאי;

(3) עבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013⁵;

(4) עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה⁶, או עבירה לפי תקנה 26(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961⁷;

(ב) מי שבמועד ביצוע העבירה טרם מלאו לו 18 שנים;

(ג) מי שבמועד ביצוע העבירה היה חייל כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, וכן כל אדם אחר שבית דין צבאי מוסמך לדון אותו על העבירה לפי החוק האמור;

(ד) מי שבמועד ביצוע העבירה היה אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971⁸;

(ה) מי שעבר, במהלך ביצוע העבירה או בקשר אליה, עבירה אחרת, למעט עבירה לפי סעיף 10 סיפה הנלווית לעבירת הקנס המיוחדת.

(5) לצורך הקביעה אם עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שעבר אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, תובא בחשבון גם עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית שנעברה לפני יום התחילה, למעט –

(א) אם הוחלט, לפני יום התחילה, שלא לפתוח בחקירה בשלה או שלא להעמיד את האדם לדין בשלה כאמור בסעיף 59 או 62 לחוק סדר הדין הפלילי, לפי העניין;

(ב) אם תיק החקירה לגביה תלוי ועומד ערב יום התחילה, ובלבד שלא הוגש בשלה כתב אישום עד המועד האמור.

(6) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לשנות את סיווג העבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כעבירה מסוג עוון, כאמור בסעיף 24 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

(7) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכותו של תובע להגיש כתב אישום לפי פקודה זו בעבירת קנס מיוחדת, אם סבר, מטעמים שיירשמו, כי הנסיבות מצדיקות זאת, ובלבד שטרם נמסרה הודעת תשלום קנס לפי סעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי⁸;

(2) בסעיף קטן (ד), במקום "סעיף קטן (ג) סיפה" יבוא "סעיפים קטנים (ג) סיפה ו-(ג1)".

⁵ ס"ח התשע"ג, עמ' 221.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

⁷ ק"ת התשכ"א, עמ' 1425.

⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

2. בתקופת הוראת השעה יקראו את חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982⁹ (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), כך שאחרי סעיף 230 יבוא:

**"פרק ז' 1: סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס מיוחדות –
הוראת שעה**

הגדרות – פרק 230א. בפרק זה –
1ז

"בקשה לביטול קנס" – בקשה לביטול הודעת תשלום קנס לפי
הוראות סעיף 230ד;

"חוק המרכז לגביית קנסות" – חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות
והוצאות, התשנ"ה-1995;

"חוק המרשם הפלילי" – חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים,
התשמ"א-1981;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;

"הנקנס" – מי שנמסרה לו הודעת תשלום קנס לפי הוראות
סעיף 230ג;

"סם מסוכן" – כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים, מסוג קנבוס
או שרף של קנבוס, כמשמעותם בפרטים 1 ו-2 בסימן א'
בחלק א' לתוספת הראשונה לאותה פקודה;

"עבירת קנס מיוחדת" – עבירה שרואים אותה כעבירת קנס
מיוחדת כאמור בסעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים;

"פקודת הסמים המסוכנים" – פקודת הסמים המסוכנים [נוסח
חדש], התשל"ג-1973.

230ב. על אף ההוראות לפי פרק ז', על עבירת קנס מיוחדת יחולו סדרי
הדין הקבועים בפרק זה. תחולה – עבירת
קנס מיוחדת

230ג. (א) היה לשוטר יסוד להניח כי אדם פלוני עבר עבירת קנס
מיוחדת והוא תפס את הסם, רשאי הוא למסור לאותו אדם
הודעת תשלום קנס. הודעת תשלום קנס

(ב) בהודעת תשלום קנס יפורטו שם האדם ומענו, תיאור
תמציתי של העובדות המהוות את העבירה, ציון המקום והזמן
שבהם נעברה העבירה במידה שאפשר לבררם, ציון הוראות
החיקוק שבהן נקבעה העבירה, ושיעור הקנס שנקבע לעבירת
הקנס המיוחדת.

(ג) הנקנס ישלם, בתוך 60 ימים מיום ההמצאה, את הקנס
הנקוב בהודעה, לחשבון שצוין בה, אלא אם כן הודיע לתובע,
לפי הוראות סעיף 230ה, שברצונו להישפט על העבירה.

(ד) שילם הנקנס את הקנס, רואים אותו כאילו הודה באשמה
לפני בית המשפט, הורשע, הסכים להשמדת הסם המסוכן
שלגביו נעברה העבירה, ונשא את עונשו; ואולם הוראות סעיף
קטן זה לא יחולו על נקנס ששילם את הקנס והתקיים אחד מאלה:

(1) תובע ביטל את הודעת תשלום הקנס לפי הוראות
סעיף 230ד(ג);

⁹ "ח התשמ"ב, עמ' 43; התשע"ח, עמ' 908.

(2) הנקנס הגיש במועד בקשה להישפט לפי הוראות סעיף 230ד(ד) או 230ה(א), לפי העניין.

(ה) שילם הנקנס את הקנס, יחולט הסם המסוכן שלגביו נעברה העבירה ויושמו, אלא אם כן ביקשה המשטרה מבית המשפט שיעשה בו שימוש בדרך אחרת; הסם המסוכן לא יושמד לפני תום התקופה להגשת בקשה להישפט לפי הוראות סעיף 230ד(ד) או 230ה(א); הוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו על חילוט והשמדת סם מסוכן לפי הוראות סעיף קטן זה.

230. (א) הנקנס רשאי להגיש לתובע, בתוך 30 ימים מיום ההמצאה של הודעת תשלום קנס, בקשה לביטול קנס בנימוק שנסיונות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין.

(ב) הגשת בקשה לביטול קנס אינה דוחה את המועד לתשלום הקנס.

(ג) תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם היה סבור שנסיונות העניין בכללותן אינן מתאימות לפתיחה בחקירה או להעמדה לדין; תובע לא יבטל הודעת תשלום קנס אם הבקשה לביטול הקנס הוגשה בנימוק שלא נעברה עבירה או שהעבירה נעברה שלא בידי הנקנס, אלא אם כן שוכנע שאפשר לבטל את ההודעה בלא חקירה בנסיבות העניין.

(ד) הוגשה בקשה לביטול קנס ודחה התובע את הבקשה, רשאי הנקנס להודיע על רצונו להישפט, בתוך 14 ימים מיום שהומצאה לו החלטת התובע, או עד תום התקופה להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ה(א), לפי המאוחר, אף אם שילם את הקנס לפני שהומצאה לו החלטת התובע, ובלבד שלא יודיע כאמור לפני שהומצאה לו אותה החלטה; על בקשה להישפט לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 230ה(ג) עד (ו).

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (א), תובע רשאי לדון בבקשה לביטול קנס שהוגשה בחלוף המועד להגשתה כאמור באותו סעיף קטן, אם שוכנע כי הבקשה לא הוגשה במועד בשל סיבות שלא היו תלויות בנקנס ושמנעו ממנו להגישה במועד, וכי היא הוגשה מיד לאחר שהוסרה המניעה; ואולם לא ידון תובע בבקשה לביטול קנס שהוגשה באיחור כאמור הכוללת טענה שבירורה דורש ביצוע פעולות חקירה, לרבות בדיקת הסם המסוכן או שמירתו.

230. (א) נקנס רשאי להודיע כי ברצונו להישפט על העבירה, במקום לשלם את הקנס (בפרק זה – בקשה להישפט); בקשה להישפט תוגש לתובע, בכתב, בתוך 30 ימים מיום שהומצאה לנקנס הודעת תשלום הקנס, ויפורטו בה נימוקי הבקשה.

(ב) נקנס שהגיש בקשה להישפט לפי סעיף זה לא יהיה רשאי להגיש בקשה לביטול קנס.

(ג) הגיש נקנס בקשה להישפט, תמשיך המשטרה בחקירה פלילית לגבי העבירה שעבר הנקנס; ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה בעבירת קנס מיוחדת, שהראיות מספיקות לאישום, יעמיד לדין את הנקנס, אלא אם כן החליט על ביטול הודעת תשלום הקנס בשל כך שהיה סבור שנסיונות העניין בכללותן אינן מתאימות להעמדה לדין.

(ד) על הליך של העמדה לדין לפי סעיף זה יחולו הוראות לפי סעיפים 239 ו-240, בשינויים המחויבים.

(ה) הגיש נקנס בקשה להישפט ובית המשפט הרשעו בעבירת קנס מיוחדת, יטיל עליו בית המשפט קנס בסכום שלא יפחת מפי שלושה מסכום הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס, ולא יחולו הוראות סעיף 35א לחוק העונשין; לעניין זה, "הורשע" – לרבות מי שבית המשפט קבע כי ביצע את העבירה.

(ו) הגיש נקנס בקשה להישפט לאחר ששילם את הקנס, ובית המשפט זיכה אותו מהעבירה, ייתן בית המשפט הוראות לעניין החזרת סכום הקנס ששולם, לנקנס, לפי הוראות חוק המרכז לגביית קנסות.

1230. בוטלה הודעת תשלום קנס לפי הוראות סעיף 230ד(ג) או 230ה(ג), רשאי קצין משטרה להורות על השמדת הסם המסוכן שנתפס.

החלטה על השמדת סם מסוכן לאחר ביטול הודעת תשלום קנס

1230. לא שילם הנקנס את הקנס ולא הגיש בקשה להישפט, וחלף המועד לתשלום הקנס כאמור בסעיף 230ג(ג) והמועד להגשת בקשה להישפט כאמור בסעיף 230ד(ד) או 230ה(א), יחולו ההוראות המפורטות להלן, אלא אם כן הודעת תשלום הקנס בוטלה לפי הוראות סעיף 230ג(ג):

תוצאות אי-תשלום קנס

(1) יראו את הנקנס כאילו הורשע בבית המשפט, ונגזר עליו הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס;

(2) המשטרה תהיה רשאית לחלט ולהשמיד את הסם המסוכן, לא יהיה ניתן עוד לטעון כל טענה הדורשת חקירה או את בדיקת הסם או שמירתו והוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים לא יחולו;

(3) תיווסף על הקנס תוספת פיגור בשיעור האמור בסעיף 67 לחוק העונשין; גביית הקנס והתוספת האמורה תיעשה לפי הוראות סעיפים 68 ו-70 לחוק האמור והוראות סעיף 69 לאותו חוק לא יחולו.

230ח. (א) על גביית קנסות לפי פרק זה יחולו הוראות חוק המרכז לגביית קנסות.

גביית הקנס או החזרתו

(ב) שולם הקנס ולאחר מכן בוטלה הודעת תשלום הקנס או נסגר תיק החקירה לאחר שהנקנס הגיש בקשה להישפט, יוחזר לנקנס סכום הקנס ששולם, בהתאם להוראות לפי חוק המרכז לגביית קנסות.

הוצאות משפט 230ט. נקנס שניהל את הליכי המשפט בעניינו לפי פרק זה בחוסר תום לב או תוך הכבדה שלא לצורך על ההליכים בבית המשפט, רשאי בית המשפט לחייבו בתשלום הוצאות המשפט, לרבות הוצאות העדים, בסכום שקבע בית המשפט, ויחולו לענין זה הוראות סעיף 79 סיפה לחוק העונשין, בשיוניים המחויבים.

מרשם משטרתי 230י. (א) לשם יישום הוראות פרק זה, תנהל משטרת ישראל מאגר מידע שיכלול רישומים כמפורט בסעיף קטן (ב) לגבי כל נקנס בגיר שעבר עבירת קנס מיוחדת, למעט אם התיק נסגר מחוסר אשמה (בסעיף זה – מרשם משטרתי מיוחד).

(ב) המרשם המשטרתי המיוחד יכלול פרטי מידע בדבר קנס, הרשעה או החלטה אחרת כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי, לגבי כל עבירת קנס מיוחדת, ובכלל זה –

(1) תיאור העבירה ומועד ביצועה;

(2) סכום הקנס שהוטל והמועד לתשלום;

(3) פרטים מזהים על הנקנס וכן מידע נוסף על ההליכים הנוגעים לעבירה, ובכלל זה מועדי קבלת החלטות שיפוטיות והחלטות אחרות על פי דין.

(ג) (1) נוסף על האמור בסעיף קטן (א), במרשם המשטרתי המיוחד ייכללו רישומים לגבי קטין שעבר עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג1) לפקודת הסמים המסוכנים; הכללת רישומים כאמור תיעשה רק בהתקיים תנאים ונסיבות שיקבעו משטרת ישראל, המשרד לביטחון הפנים ומשרד המשפטים, בנוהל שיפורסם באתר משטרת ישראל.

(2) פרטי המידע במרשם המשטרתי המיוחד לגבי קטין כאמור בפסקה (1) יכללו מידע כמפורט בסעיף קטן (ב) (1) ו-(3), וכן פרטי רישום כאמור בסעיף 2 לחוק המרשם הפלילי, ובכלל זה מידע בדבר החלטות בית משפט לנוער לפי סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971¹⁰, וצווים שנתן בית משפט לנוער לפי סעיף 26 לחוק האמור.

(ד) מידע כאמור בסעיף קטן (א) או (ג) לא ייכלל במרשם הפלילי לפי חוק המרשם הפלילי.

(ה) המרשם המשטרתי המיוחד יהיה חסוי ולא יימסר מידע ממנו, אלא אם כן מסירתו מותרת לפי הוראות סעיף קטן (ו).

(ו) על אף הוראות פרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, והוראות חוק המרשם הפלילי, משטרת ישראל לא תגלה מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד אלא בנסיבות המפורטות להלן ובמידה הנדרשת:

(1) המידע מועבר לגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק המרשם הפלילי;

¹⁰ ס"ח התשל"א, עמ' 134.

(2) העברת המידע נדרשת לשם ניהול הליכים לפי פרק זה, לרבות בהליכים שעניינם תחולת הוראות פרק זה או בהליכים שיוזם הנקנס לעניין החלטות שניתנו לפי הוראות פרק זה, ובלבד שגילוי המידע מהותי לנושא הנדון באותם הליכים;

(3) המידע מועבר לבית המשפט בהליך פלילי אחר מהאמור בפסקה (2), ובלבד שגילוי המידע מהותי לנושא הנדון באותו הליך;

(4) המידע מועמד לעינון של מי שהמידע עליו נמצא במרשם המשטרתי המיוחד, ואולם הוא יהיה רשאי לקבל מידע מהמרשם רק בדרך של עיון בתחנת המשטרה.

(ז) מי שנמסר לו מידע מהמרשם המשטרתי המיוחד לפי הוראות סעיף זה רואים אותו כמי שנמסר לו המידע בתנאי מפורש שעליו לשומרו בסוד ויחולו עליו הוראות סעיף 119 לחוק העונשין.

3. דיווח לכנסת השר לביטחון הפנים ידווח לוועדת העבודה והבריאות של הכנסת, אחת לשנה בתקופת הוראת השעה, על ההליכים שנקטו בהתאם להוראות פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחון בחוק זה, לרבות על אלה: מספר הודעות תשלום הקנס שנמסרו, מספר הבקשות לביטול קנס שהוגשו והחלטות שניתנו לגביהן, מספר הבקשות להישפט שהוגשו, מספר תיקי החקירה שנפתחו ומספר כתבי האישום שהוגשו, וכן על גזרי הדין שניתנו.

4. תחילה ותחולה (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"ה באדר ב' התשע"ט (1 באפריל 2019).

(ב) על אף האמור בכל דין, הוראות סעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים ופרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחון בחוק זה (בסעיף זה – ההסדר שבהוראת השעה), יחולו לעניין עבירה של החזקה או שימוש בקנבוס לצריכה עצמית כהגדרתה בסעיף 7(ג) (1) האמור (בסעיף זה – עבירה), שנעברה בתקופת הוראת השעה בלבד.

(2) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ב), עבר אדם עבירה לפני יום התחילה, וביום התחילה תיק החקירה שנפתח בשל אותה עבירה היה תלוי ועומד וטרם הוגש בשלה כתב אישום, רשאי אותו אדם להודיע לתובע כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי (להלן – תובע) או ליחידה החוקרת, לפי העניין, כי הוא מבקש לשלם בשל העבירה קנס בהתאם להסדר שבהוראת השעה, וכן כי הוא מבקש שתיק החקירה שנפתח בשל העבירה ייסגר והרישום הפלילי לגביו יימחק.

(2) הודיע אדם כאמור בפסקה (1), ומצא תובע כי העבירה שעבר אותו אדם היא עבירה ראשונה או עבירה שנייה, כמשמעותן בסעיף 7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים, כנוסחו בחוק זה, וכי לא מתקיים לגביו האמור בפסקה (4) של הסעיף האמור, תימסר לו הודעת תשלום קנס כאמור בסעיף 230ג לחוק סדר הדין הפלילי, כנוסחו בחוק זה, ויחולו לגביו, בשינויים המחוייבים, הוראות ההסדר שבהוראת השעה, למעט הוראות סעיפים 230 ו-230ה לחוק סדר הדין הפלילי שבו.

איילת שקד
שרת המשפטים

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

יולי יואל אדלשטיין
יושב ראש הכנסת

ראובן ריבלין
נשיא המדינה

מש/4

העתק הדיווח לוועדה

מדינת ישראל

המשרד לביטחון הפנים
השר לביטחון פנים

- בלמ"ס -

כ"ז באייר תש"פ
21 במאי 2020

5700-0056-2020-000154

לכבוד
יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
משכן הכנסת
ירושלים

שלום וברכה,

הנדון: חוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת-הוראת שעה) התשע"ח -2018- דיווח לכנסת

בהתאם להוראת סעיף 3 לחוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת-הוראת שעה) התשע"ח - 2018 מצורף בזה דין וחשבון, אשר נערך על ידי משטרת ישראל, ובו נתונים על ההליכים שנקטו בהתאם להוראות פרק ז' 1 לחוק סדר הדין הפלילי (ני"מ) תשמ"ב 1982 ואשר נוספו מכח החוק שבנדון, לרבות על אלה: מספר הודעות תשלום הקנס שנמסרו, מספר הבקשות לביטול קנס שהוגשו וההחלטות שניתנו לגביהן, מספר הבקשות להישפט שהוגשו, מספר תיקי החקירה שנפתחו, מספר כתבי האישום שהוגשו וגזרי הדין שניתנו.

מברכה,
ח"כ אמיר אוחנה
השר לביטחון הפנים

העתקים:

מה משה (צ'יקו) אדרי – מנכ"ל המשרד לביטחון הפנים
מר אריאל סיזל, עו"ד – היועץ המשפטי (במועל) של המשרד לביטחון הפנים

ישראל

משטרת

- בלמ"ס -

ישראל	משטרת
התביעות	חטיבת
02-5429295	טלפון:
02-5429311	פקס:
tviotplili@police.gov.il	e-mail:
17 מאי 2020	
כ"ג באייר, התש"פ	
סימוכין: 46195720	

הגדון: נתוני אכיפה – דוחות הקנאביס ומוקד הקנסות המנהליים

1. בהתאם לסעיף 3 לחוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת – הוראת שעה), התשע"ח – 2018 (להלן: "החוק"), להלן נתוני האכיפה החל מכניסת החוק לתוקף, בתאריך 01/04/19, ועד לתאריך 31/03/20:
  - א. סה"כ הודעות תשלום קנס – 14,716. מתוכם 13,044 דוחות (כ - 89%) בגין קנס בסך 1000 ₪; 1,668 דוחות (כ- 11%) בגין קנס בסך 2000 ₪.
  - ב. הבקשות שהוגשו למוקד הקנסות:
    - בקשות לביטול – 354
    - בקשות להישפט – 129
    - דוחות שבוטלו – 146.
  - ג. בגין הבקשות להישפט נפתחו 53 תיקי חקירה, מתוכם:
    - נסגרו 14 תיקים.
    - 5 תיקים הועברו לתביעות.
    - 34 תיקים בחקירה.
  - ד. כמות התיקים שהוגש בהם כתב אישום:
    - בגין בקשות להישפט: 2 (טרם נערכה ישיבת הקראת כתב אישום).
    - הכרעות דין / גזרי דין – אין.

ב ב ר כ ה

סג"צ עירן נהון, עו"ד
ר' יח' הסדר מותנה

כתובתנו באתר:

עמוד 1 מתוך 1

www.police.gov.il